ΤΕΥΧΟΣ 4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2000

Σήματα Καπνού

ΔΕΛΤΙΟ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

argentinabarbadosbelizeboliviabrazi
ombiacostaricacubadominicanrepubl
adorgrenadaguatemalaguianahaitiho
exiconicaraguapanamaparaguayperu
mtrinidaduruguayusavenezuelaarge
izeboliviabrazilcanadachilecolomb
ominicanrepublicecuadorelsalvado
aguianahaitihondurasjamaicamexico
aparaguayperupuertoricosurinamtrinidaduruguayusa
venezuelaargentinabarbadosbelizeboliviabrazilcanad
achilecolombiacostaricacubadominicanrepublicecua
dorelsalvadorgrenadaguatemalaguianahaitihonduras
jamaicamexiconicaraguapanamaparaguayperupuerto
ricosurinamtrinidaduruguayusavenezuelaargentinaba
rbadosbelizeboliviabrazilcanadachilecolombiacostar

http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm

Σήματα Καπνού

ΔΕΛΤΙΟ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Έκδοση της
ΟΜΑΔΑΣ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ για τη ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ταχ. Διεύθυνση:
Στέκι Μεταναστών,
Βαλτετσίου 35,
1ος όροφος, Εξάρχεια
Τηλ.- Fax: 9811763
Τηλ.: 0944 422738
E-mail: ompllaam@yahoo.com
http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm

Τιμή: 500 δρχ.

Φωτογραφία εξωφύλλου:
Διαβατήριο για το μέλλον (Joseph Rodriguez, εφ. *La Jornada*, Μεξικό)

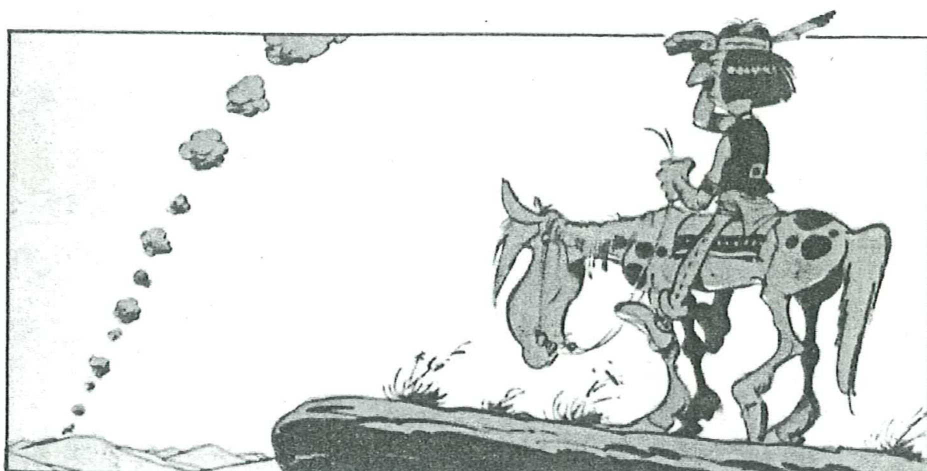
Επειδή πιστεύουμε ότι η αντι-πληροφόρηση χρειάζεται τη σύνθεση πολλών και διαφορετικών απόψεων, και επειδή οι αναγνώστες/τριες έχουν την ικανότητα να κρίνουν, να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν, χωρίς το έντυπο που διαβάζουν να «επιβάλει» τη μία και μοναδική «ορθή» άποψη, στα ***ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ*** δημοσιεύονται κείμενα, ειδήσεις και μεταφράσεις, που έχουν βέβαια ένα στίγμα αλλά δεν προϋποθέτουν την απόλυτη συμφωνία των μελών της ομάδας.

Άλλωστε, το έντυπό μας είναι ανοιχτό σε οποι@νδήποτε θέλει να συνεισφέρει με οποιονδήποτε τρόπο σε αυτή την προσπάθεια, προτείνοντας, γράφοντας, κρίνοντας, κατακρίνοντας, διορθώνοντας, μεταφράζοντας, αρκεί το κείμενο να εκπληρώνει κάποια ελάχιστα κριτήρια συμβολής στο διάλογο και στην αντιπληροφόρηση σχετικά με τα θέματα που απασχολούν το έντυπο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεντρική διάθεση: **Στέκι Μεταναστών**, Βαλτετσίου 35, 1ος όροφος, **Αθήνα**
Τηλ.- Fax: 01-9811763, Τηλ.: 0944-422738, E-mail: ompllaam@yahoo.com
Διατίθεται επίσης στα βιβλιοπωλεία **«Βαβέλ»** (Λόντου 1 & Ζ. Πηγής) και **«Εναλλακτικές Εκδόσεις»** (Θεμιστοκλέους 37).

Θεσσαλονίκη: • Καφέ **«Στις Γειτονιές του Κόσμου»**, Αρμενοπούλου 5, τηλ. 031-215462
• Γιάννης Αγγελάκης, τηλ. 031-816056 & 0944-797331
Σέρρες: «Το Πέρασμα», Σταγείρων 11, τηλ. 0321-64720
Καλαμάτα: Βιβλιοπωλείο **«Πανδώρα»**, Ιατροπούλου 1, τηλ. 0721-26191
Τρίκαλα: Τηλ. 0932-581399 **Μυτιλήνη:** Τηλ. 0251-43590

ΨΗΛΑ ΤΑ ΧΕΡΙΑ...

Εδουάρδο Γκαλεάνο

1 Πριν λίγο καιρό, διέρρηξαν το σπίτι μου. Οι κλέφτες άφησαν ένα πριόνι -στη λαβή γράφει: "Διευκολύνει την εργασία σας"- και διάφορα πράγματα που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν στη φυγή τους. Μεταξύ των πραγμάτων που μπόρεσαν να πάρουν ήταν ένας υπολογιστής που μόλις είχα αγοράσει και ήταν ο πρώτος της ζωής μου. Η τεχνολογική μου πρόοδος διεκόπη από την εγκληματικότητα.

Ξέρω καλά ότι το επεισόδιο είναι άνευ σημασίας και ότι, σε τελική ανάλυση, συνιστά μέρος της ρουτίνας της ζωής στον σημερινό κόσμο, αλλά είναι γεγονός ότι δεν είχα άλλη λύση από το να προσθέσω κάγκελα στα κάγκελα και ότι τώρα το σπίτι μου μοιάζει, όπως όλα, με κλουβί. Όπως όλους, μια νέα δόση δηλητηρίου με μπόλιασε: το δηλητήριο του φόβου, το δηλητήριο της καχυποψίας.

2 Υπάρχει ένας αρχαίος κινέζικος μύθος: Την ώρα που πηγαίνει να εργαστεί, ένας ξυλοκόπος ανακαλύπτει ότι του λείπει το τσεκούρι. Παρατηρεί το γείτονά του: έχει τη χαρακτηριστική όψη ενός κλέφτη τσεκουριών, το βλέμμα και τις εκφράσεις και τον τρόπο ομιλίας ενός κλέφτη τσεκουριών. Όμως, ο ξυλοκόπος βρίσκει το εργαλείο του, πεταμένο κάπου εκεί. Και όταν παρατηρεί πάλι το γείτονά του, βεβαιώνεται ότι δε μοιάζει καθόλου με κλέφτη τσεκουριών, ούτε στο βλέμμα ούτε στις εκφράσεις ούτε στον τρόπο ομιλίας.

3 Ο Βρετανός φιλόσοφος Σάμιουελ Τζόνσον έλεγε, στα μέσα του 18ου αιώνα: «Η ασφάλεια, ό,τι κι αν προσφέρει, προσφέρει το καλύτερο». Δύο αιώνες μετά, ο Ιταλός φιλόσοφος Μπενίτο Μουσολίνι έλεγε: «Στην ιστορία της ανθρωπότητας, ο αστυνομικός προηγείται πάντοτε του καθηγητή». Και τώρα, μεγάλες επιγραφές μάς επισημαίνουν, στα σούπερ μάρκετ: «Χαμογελάστε: για την ασφάλειά σας, σας βιντεοσκοπούμε».

4 Το γνωρίζουν καλά οι πολιτικοί και οι δημαγωγοί με στολή: η ανασφάλεια είναι ο πανικός της εποχής μας. Και οι στατιστικές βεβαιώνουν ότι ο κόσμος αποπνέει βία απ' όλους τους πόρους.

Η Κολομβία είναι η πιο βίαιη χώρα του κόσμου. Οι δολοφονίες κατά τη διάρκεια ενός ολόκληρου έτους στη Νορβηγία αντιστοιχούν σε αυτές ενός σαββατοκύριακου στο Κάλι ή στο Μεντεγίν. Υποτίθεται ότι η κολομβιάνικη βία είναι έργο της διακίνησης ναρκωτικών και του πολέμου ανάμεσα σε στρατιωτικούς, παραστρατιωτικούς και αντάρτες. Όμως, η οργάνωση "Δικαιοσύνη και Ειρήνη" αποδίδει την πλειονότητα των εγκλημάτων, εφτά στα δέκα, στη «δομική βία της κολομβιανής κοινωνίας». Η Κολομβία είναι μία από τις πιο άδικες χώρες του κόσμου: 80% φτωχοί, 7% πλούσιοι. Σε κάθε 100 ενήλικες, οι 22 είναι άνεργοι και οι 55 εργάζονται αν θελήσει ο Θεός - αυτό που οι ειδικοί ονομάζουν άτυπη αγορά.

5 Στη Βραζιλία ληστεύεται ένα αυτοκίνητο κάθε ενάμιση λεπτό. Κατά τη διάρκεια των πιο επικίνδυνων ωρών, που είναι οι νυχτερινές ώρες, οι οδηγοί οχημάτων στο Ρίο ντε Ζανέιρο νομιμοποιούνται να παραβιάζουν τους κόκκινους σηματοδότες. Και δε ληστεύονται μόνο αυτοκίνητα. Ένας γλύπτης, ο οποίος φτιάχνει αποκριάτικα ομοιώματα, σημειώνει μεγάλη επιτυχία κατασκευάζοντας εικονικούς φρουρούς για τις επιχειρήσεις ασφάλειας: κούκλες με αστυνομική στολή, φτιαγμένες από πλεξιγκλάς, με μικροκάμερες στη θέση των ματιών. Άλλοι φρουροί, από σάρκα και οστά, πυροβολούν και σκοτώνουν και ρωτούν αργότερα. Πολλά από τα θύματά τους είναι παιδιά του δρόμου.

Η Βραζιλία είναι, όπως η Κολομβία, μια χώρα βίαιη και μια χώρα άδικη: η πιο άδικη του κόσμου, αυτή που περισσότερο άδικα κατανέμει τον άρτο και τους ιχθείς. Εικοσιένα εκατομμύρια παιδιά ζουν, επιζούν, στην εξαθλίωση.

Ο Έλιο Λους, που μέχρι πριν λίγο καιρό ήταν αρχηγός της αστυνομίας του Ρίο, υπενθύμισε πρόσφατα, σε μια συνέντευξη, ότι η βραζιλιάνικη αστυνομία δε γεννήθηκε για να προστατεύει τους πολίτες: δημιουργήθηκε, το 1808, για να ελέγχει τους σκλάβους. Οι σκλάβοι ήταν μαύροι και μαύροι είναι σήμερα η πλειοψηφία των θυμάτων της.

6 Οι Λατινοαμερικάνοι αστυνομικοί και πολιτικοί σπεύδουν για προσκύνημα στη Νέα Υόρκη. Εκεί μαθαίνουν τη μαγική συνταγή ενάντια στην εγκληματικότητα. Η "μηδενική ανοχή" εφαρμόζεται προς τα κάτω, καθώς η μηδενική καταστολή εφαρμόζεται προς τα πάνω. Αυτή η εγκληματοποίηση της φτώχειας τιμωρεί τον εγκληματία πριν παραβιάσει το νόμο. Μέχρι και τα γκράφιτι αξίζουν τιμωρία γιατί καταδεικνύουν «μια πρωτοεγκληματική συμπεριφορά».

Η ανασφάλεια είναι μια καλή επιχείρηση και οι ιδιωτικές φυλακές χρειάζονται φυλακισμένους, όπως τα πνευμόνια χρειάζονται αέρα. Κάλλιον το προλαμβάνειν παρά το θεραπεύειν: όσο λιγότερα αδικήματα διαπράττονται τόσο περισσότεροι φυλακισμένοι υπάρχουν. Τα τελευταία 15 χρόνια, για παράδειγμα, έχει τριπλασιαστεί ο αριθμός ανηλίκων εγκλεισμένων σε φυλακές ενηλίκων, «για να μεταμορφωθούν τα παιδιά σε παραγωγικούς ενήλικες», όπως εξηγεί ο Τζέιμς Γκόνντλες, εκπρόσωπος των ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με τον εγκλεισμό ανθρώπων στη χώρα που έχει τον μεγαλύτερο αριθμό φυλακισμένων στον κόσμο.

Rebelion 1-7-00
Μετάφραση: Ν.Κ.

Επίσημα σχέδια για την αποψίλωση της μισής ζούγκλας του Αμαζονίου

Στο Κοινοβούλιο της Βραζιλίας βρίσκεται ένα σχέδιο που θα μπορούσε να σημαίνει την καταστροφή του 50% της ζούγκλας του Αμαζονίου (έκτασης 4 φορές όσο η Πορτογαλία). Το αποψιλωμένο έδαφος -σύμφωνα με το σχέδιο- θα χρησιμοποιηθεί για αγροκαλλιέργειες και κτηνοτροφία, ενώ η ξυλεία θα πουληθεί στις διεθνείς αγορές. Όπως καταγγέλλει, όμως, το ισχυρό κίνημα διαμαρτυρίας που έχει ξεσηκωθεί ενάντια στα παραπάνω σχέδια, η αλήθεια είναι ότι χωρίς τη ζούγκλα η γη της Αμαζονίας δεν ενδείκνυται για καμία αξιοποίηση. Το έδαφός της είναι εύφορο σε πολύ μικρό βάθος και η περιοχή είναι εκτεθειμένη σε περιοδικές πλημμύρες που εμποδίζουν την αγροτική παραγωγή. Η βροχή και οι πλημμύρες θα παρέσυραν το λεπτό στρώμα εύφορου εδάφους προκαλώντας καταστροφικές διαβρώσεις και σε σύντομο χρονικό διάστημα θα άρχιζε η διαδικασία της ερημοποίησης, καθώς το εύφορο έδαφος θα είχε εξαφανιστεί και οι αποψιλωμένες περιοχές δε θα προκαλούσαν πια βροχές.

Μέχρι σήμερα, 160.000 τετρ. χιλ. που αποψιλώθηκαν για τους ίδιους στόχους κατέληξαν να έχουν εγκαταλειφθεί, καθώς ήδη βρίσκονται στη διαδικασία της ερημοποίησης.

Ο παραπάνω κίνδυνος γίνεται ορατός μετά από σχέδιο που ψηφίστηκε σε κοινοβουλευτική επιτροπή τον περασμένο Μάιο, σύμφωνα με το οποίο αυξάνεται η περιοχή τροπικού δάσους που ανήκει σε ιδιωτικές εκτάσεις της Αμαζονίας και το οποίο ο νόμος επιτρέπει να αποψιλωθεί από 20% στο 50% της συνολικής έκτασης και από 65% στο 80% στις βραζιλιάνικες σαβάνες, θυσιάζοντας τη ζούγκλα στο όνομα της παραγωγικότητας και της ανάπτυξης. Η παραπάνω πρόταση προωθήθηκε επίμονα τα τελευταία έξι χρόνια από νομικούς εκπροσώπους μεγαλοϊδιοκτητών γης, οι οποίοι αντιδρούσαν έντονα στον Δασικό Νόμο που ψηφίστηκε το 1994 με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, μετά την αποκάλυψη ότι η αποψίλωση της Αμαζονίας είχε φτάσει σε επίπεδα ρεκόρ, και ο οποίος περιόριζε στο 20% το ανώτατο όριο αποψίλωσης για τις ιδιωτικές εκτάσεις. Βασικό τους επιχείρημα, η επέκταση των συνόρων αγροτικής παραγωγής, η αξιοποίηση και αναβάθμιση των ιδιοκτησιών τους.

Η παραπάνω απόφαση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ξεσήκωσε έντονες διαμαρτυρίες στη βραζιλιάνικη κοινωνία, οι οποίες έφτασαν σε τμήματα του πληθυσμού και επίπεδα που είχαν να παρουσιαστούν από την καμπάνια «Το πετρέλαιο είναι δικό μας» τη δεκαετία του '40, γεγονός το οποίο οδήγησε στην αναβολή της πρώτης προγραμματισμένης ψηφοφορίας του σχεδίου από την ολομέλεια του Κοινοβουλίου.

(Πηγή: Tierramerica / Rebelion, 7/2000)

Καταγγελίες ενάντια στη Delta & Pine για μαζικές δηλητηριάσεις από μεταλλαγμένους σπόρους

Ο Χεράλντο Ιγκλέσιας, Ουρουγουανός συνδικαλιστής και δημοσιογράφος, συντονιστής σε καμπάνιες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης γύρω από θέματα μεταλλαγμένων καλλιεργειών και τροφίμων, κατήγγειλε, σε περιοδεία του στην Ισπανία, την «επίθεση ενάντια στο περιβάλλον και τους πολίτες» της αμερικάνικης εταιρείας Delta & Pine στην Παραγουάη, καθώς και διάφορα γεγονότα των τελευταίων χρόνων που αποδεικνύουν ότι η Λατινική Αμερική μετατρέπεται σε χωματερή τοξικών προϊόντων.

Στην Παραγουάη, σε περιοχή 120 χιλ. από την πρωτεύουσα Ασουνσιόν, η Delta & Pine, με επιδότηση της Monsanto (!), αποθήκευσε, το Νοέμβριο '98, 30.000 σάκους με μεταλλαγμένους σπόρους -για την παραγωγή των οποίων είχαν χρησιμοποιηθεί επικίνδυνα τοξικά- σε απόσταση 170 μέτρων από ένα δημόσιο σχολείο. 70 άτομα δηλητηριάστηκαν και πάνω από 700 υποφέρουν από διάφορες διαταραχές.

Στις 26/4/1998, μπροστά στο Διεθνές Δικαστήριο των Λαών, συνδικαλιστές από την Κόστα Ρίκα κατήγγειλαν ότι 15.000 εργαζόμενοι έμειναν στείροι λόγω της χρήσης μεταλλαγμένων προϊόντων -συγκεκριμένα μετά από μακρόχρονη έκθεσή τους σε αγροτοξικά προϊόντα. Περίπου 3.000 άτομα -από τα οποία αρκετά πέθαναν- παρουσίασαν συμπτώματα δηλητηριάσεων, ενώ οι εταιρείες συνέχιζαν να μιλούν μόνο για τις δυνατότητες της βιοτεχνολογίας.

Στο νότιο τμήμα της Βραζιλίας, παρατηρείται το υψηλότερο ποσοστό αυτοκτονιών στη χώρα, γεγονός το οποίο, σύμφωνα με μακροχρόνιες έρευνες, οφείλεται στη χρήση προϊόντων με φωσφορούχες ουσίες, που έχουν την ιδιότητα να προκαλούν νευρολογικές αντιδράσεις και να οδηγούν σε κατάθλιψη.

(Πηγή: Procariota / Rebelion, 8/2000)

Τέταρτο Συνέδριο του MST (Κίνημα των Χωρίς Γη)

Με τη συμμετοχή 10.538 αντιπροσώπων από 23 πολιτείες της χώρας και εκατοντάδων εκπροσώπων αγροτικών και κοινωνικών οργανώσεων και ομάδων αλληλεγγύης από τη Λατινική Αμερική, την Ευρώπη και την Ασία, πραγματοποιήθηκε στην πόλη Μπραζίλια, στις 7-11/8/2000, το 4ο Συνέδριο του MST, με κεντρικό σύνθημα «Αγροτική Μεταρρύθμιση: Για Μια Βραζιλία Χωρίς λατιφούντια».

Τα βασικά θέματα της συζήτησης ήταν:

1. Καπιταλισμός και ιμπεριαλισμός
2. Βραζιλία χωρίς λατιφούντια
3. Στρατηγικοί στόχοι της γεωργίας και το Λαϊκό Σχέδιο για τη Βραζιλία
4. Η πρόκληση για το MST

Μετά τη λήξη του Συνεδρίου, δόθηκε στη δημοσιότητα το Μανιφέστο του MST προς το λαό της Βραζιλίας και 10 σημεία που χαρακτηρίστηκαν ως «Οι δεσμεύσεις μας απέναντι στη γη και τη ζωή».

Παραθέτουμε αποσπάσματα από το Μανιφέστο.

«... Η χώρα μας αντιμετωπίζει μια σοβαρή κρίση. Το κυριότερο είναι ότι η κρίση αυτή δε θίγει όλο το λαό. Οι πιο πλούσιοι, συνεχίζοντας την εκμετάλλευση, αυξάνουν τα κέρδη τους. Οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες συνεχίζουν να στέλνουν δισεκατομμύρια δολάρια στο εξωτερικό. Οι τράπεζες ποτέ πριν δεν είχαν τόσα κέρδη όσα σήμερα. Όμως, για εκείνους που ζουν από τον ιδρώτα τους οι συνθήκες της ζωής γίνονται όλο και πιο επισφαλείς. Δεν υπάρχει δουλειά, όποιος έχει δουλειά κερδίζει ελάχιστα, οι νέοι δεν έχουν ποιοτικά σχολεία και τα πανεπιστήμια έπαψαν να είναι δημόσια και δωρεάν. Πολύς κόσμος εξαναγκάζεται να εγκαταλείπει την ύπαιθρο και να οδηγείται στις περιφέρειες των μεγάλων πόλεων. Εκεί δε συναντά παρά μιζέρια και βία.

Πού βρίσκεται η αιτία για όλα αυτά;

Είναι αλήθεια ότι η κοινωνία μας πάντα ήταν μια κοινωνία άδικη. Όπως σε κάθε καπιταλιστική κοινωνία, οι φτωχοί δεν αντιμετώπιζαν παρά την εκμετάλλευση και την ταπείνωση. Η αστική τάξη, συσσωρεύοντας όλο και περισσότερα κέρδη, καταπίεζε το λαό και υποτασσόταν στα συμφέροντα του διεθνούς κεφαλαίου.

Από το 1994, με τη νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης του Φερνάντο Ενρίκε Καρντόσο, τα προβλήματα οξύνθηκαν ακόμα περισσότερο. Αυτή η οικονομική πολιτική δεν αντιπροσωπεύει παρά τα συμφέροντα των τραπεζών και των πολυεθνικών εταιρειών. Σ' αυτές η κυβέρνηση εγγυάται υψηλά επιτόκια, αγορά και οικονομικές ενισχύσεις. Αρκεί να αναφέρουμε ότι, τον περασμένο χρόνο, η κυβέρνηση κατεύθυνε το 64% του προϋπολογισμού της χώρας στην πληρωμή των τόκων του εξωτερικού και εσωτερικού χρέους. Παρά τα κοινωνικά προβλήματα, η κυβέρνηση της βραζιλιάνικης ελίτ έχει το κουράγιο να στέλνει κάθε χρόνο 50 δισεκατομμύρια δολάρια προς τις πλούσιες χώρες. Με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν χρήματα για την εκπαίδευση, την υγεία, τα μέσα μαζικής μεταφοράς, την κατοικία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Στον αγροτικό τομέα, η κατάσταση είναι ακόμα σοβαρότερη. Η κυβέρνηση του Καρντόσο θέλει να "εκσυγχρονίσει" την ύπαιθρο, παρέχοντας κίνητρα μόνο στις μεγάλες εξαγωγικές επιχειρήσεις, παραχωρώντας τον έλεγχο της αγροτικής αγοράς στις πολυεθνικές εταιρείες και αφήνοντας ανοιχτό το δρόμο στις αγροτικές βιομηχανίες να ελέγχουν και να ρυθμίζουν την παραγωγή και διάθεση των τροφίμων.

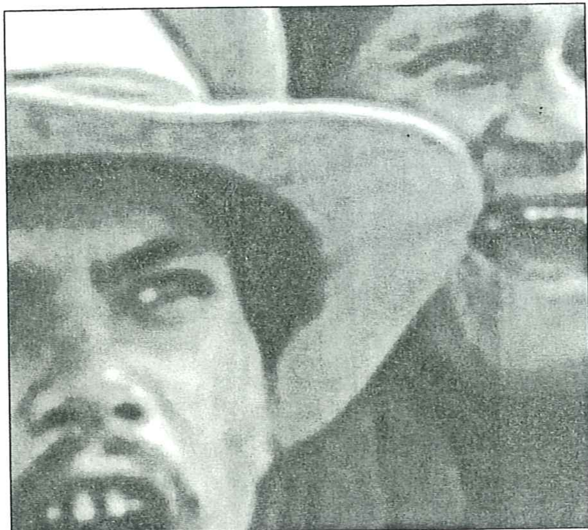
... Στην πολιτική, καθημερινά πολλαπλασιάζονται οι ειδήσεις για διαφθορά.

Υπάρχει ένα τμήμα, όλο και μεγαλύτερο, της κυρίαρχης τάξης που πλουτίζει με το δημόσιο χρήμα, το λαθρεμπόριο και το εμπόριο ναρκωτικών. Το τμήμα αυτό έχει τόση δύναμη και επιρροή που αναμιγνύει στις υποθέσεις του δικαστικούς, αξιωματούχους της αστυνομίας, γερουσιαστές, ιδιοκτήτες των μέσων μαζικής επικοινωνίας, τραπεζίτες, στρατιωτικούς.

Έχει νόημα μια τέτοια χώρα;

Εμείς απαντάμε: Ναι! Όμως, είναι αναγκαίο ο λαός της Βραζιλίας να ξεσηκωθεί, να οργανωθεί και να βγει στους δρόμους, να αγωνιστεί για τα ιστορικά του δικαιώματα.

Ναι, είναι εφικτό να οικοδομήσουμε ένα νέο σχέδιο για τη Βραζιλία. Ένα Λαϊκό Σχέδιο, προσανατολισμένο στις ανάγκες του λαού. Θα χρειαστούν ριζοσπαστικές αλλαγές. Οι τράπεζες, οι πολυεθνικές και οι κλέφτες του λαού πρέπει να πάψουν να αυξάνουν τα κέρδη τους. Πρέπει να ακυρωθεί η πληρωμή του εξωτερικού χρέους. Πρέπει να ελεγχθεί το χρηματοοικονομικό σύστημα και το

ύψος των επιτοκίων. Πρέπει να καθοριστεί ότι οι τράπεζες θα χρηματοδοτούν την παραγωγή και όχι την κερδοσκοπία. Πρέπει να γίνει επαναδιαπραγμάτευση του εξωτερικού χρέους και στον δημόσιο προϋπολογισμό να δοθεί προτεραιότητα στην εκπαίδευση, την υγεία και τη γεωργία. Πρέπει να ξαναπάρουμε τα ηνία της οικονομικής πολιτικής, η οποία θα ασκείται από Βραζιλιάνους, προς όφελος του λαού μας, σπάζοντας τις συμφωνίες με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Πρέπει να εφαρμοστεί μια αγροτική μεταρρύθμιση, σύμφωνα με το δικό μας αγροτικό μοντέλο, που να εγγυάται το αγροτικό εισόδημα και το μέλλον για τους κατοίκους της υπαίθρου.

Με τους οικονομικούς μας πόρους, που θα πάψουν να στέλνονται στο εξωτερικό και στις τράπεζες, θα ιδρυθεί ένα εθνικό ταμείο κοινωνικών επενδύσεων, με στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της συμμετοχής και του ενεργού ρόλου του λαού στα διάφορα κέντρα αποφάσεων.

Δεν υπάρχει κανένας οικονομικός η κοινωνικός λόγος που να εμποδίζει το λαό μας να έχει πρόσβαση στη γη, στην εργασία, στην αξιοπρεπή κατοικία, στο δημόσιο ποιοτικό σχολείο και στη διατροφή για όλους τους Βραζιλιάνους.

... Οι προσεχείς μήνες και χρόνια θα είναι αποφασιστικά για το μέλλον της χώρας μας. Ή θα ανακτήσουμε την κυριαρχία μας ή θα καταδικαστούμε να γίνουμε μια νέα αποικία της κυβέρνησης των Η.Π.Α., που είναι με τα μάτια στραμμένα στην Αμαζονία μας.

Για όλα τα παραπάνω, ως κοινωνικό κίνημα των αγροτών χωρίς γη, δεσμευόμαστε και καλούμε όλες τις οργανώσεις του βραζιλιάνικου λαού να οργανώσουν τον αγώνα τους γι' αυτές τις αλλαγές.

... Όλες οι κοινωνικές κατακτήσεις δεν υπήρξαν παρά αποτέλεσμα μεγάλων κοινωνικών αγώνων. Ελπίζουμε, μαζί με όλο το λαό της Βραζιλίας, να οικοδομήσουμε ένα Λαϊκό Πρόγραμμα που να οδηγήσει στην κυριαρχία της χώρας μας, στην αξιοπρέπεια και στην ευημερία του λαού μας.

Αντιπρόσωποι του 4ου Συνεδρίου του MST
Μπραζίλια 11/8/2000

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ

ΟΗΕ: Ανεκπλήρωτες 125 από τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η κυβέρνηση υπογράφοντας τις Συμφωνίες Ειρήνης

Ο Χουάν Πάμπλο Γκορλασόλλι, υπεύθυνος της Αποστολής των Ηνωμένων Εθνών στη Γουατεμάλα, ανακοίνωσε ότι αναθεωρούνται οι προθεσμίες εφαρμογής των Συμφωνιών Ειρήνης, καθώς η κυβέρνηση δεν έχει εκπληρώσει περίπου 125 από τις δεσμεύσεις που είχε αναλάβει.

Ο Γκορλασόλλι σημείωσε ότι η URNG έχει εκπληρώσει την πλειοψηφία των δεσμεύσεών της, ενώ η κυβέρνηση περίπου το 60% των όσων συμφωνήθηκαν για την περίοδο 1997-2000, προσθέτοντας ότι η ειρήνη δεν αποτελεί θείο δώρο αλλά κοινωνικό έργο, το οποίο οικοδομείται καθημερινά και απαιτεί ηθικές αξίες. Αναγνώρισε ότι έχει σημειωθεί πρόοδος στην κατάσταση που αντιμετωπίζει η χώρα, γεγονός που πηγάζει από την υπογραφή των Συμφωνιών, θύμισε όμως ότι, σύμφωνα με το Ετήσιο Δελτίο της Διεθνούς Τράπεζας Ανάπτυξης (BID), η Γουατεμάλα και η Βραζιλία είναι επικεφαλής των χωρών με τα υψηλότερα επίπεδα ανισότητας στη Λατινική Αμερική, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των 7.000.000 περίπου ιθαγενών της χώρας είναι πλήρως περιθωριοποιημένοι και 6 στους 10 Γουατεμαλτέκους ζουν σε κατάσταση φτώχειας και παραμένουν αποκλεισμένοι από τους τόπους λήψης των αποφάσεων και την ανάπτυξη της χώρας.

(Πηγή: Agencia Pulsar / Rebelion 7/2000)

Εκατοντάδες πρόσφυγες από τη Γουατεμάλα που είχαν φύγει από τη χώρα τους εκδιωγμένοι από τη βία και τις διώξεις που αντιμετώπιζαν κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου και οι οποίοι επέστρεψαν στη γη τους για να ξαναφτιάξουν τη ζωή τους, αποφάσισαν να γυρίσουν πίσω στο Μεξικό. Κι αυτό ως αποτέλεσμα του ότι δε συνάντησαν τις συνθήκες και τις ευκαιρίες, που μέσα από τις Συμφωνίες Ειρήνης, η κυβέρνηση ανέλαβε απέναντί τους.

Όταν άρχισαν οι επαφές ανάμεσα στο αντάρτικο της URNG και την κυβέρνηση για να μπει τέλος σε έναν πόλεμο που διαρκούσε σχεδόν τρεις δεκαετίες, δεκάδες χιλιάδες εκτοπισμένοι, πρόσφυγες στο Νότιο Μεξικό, άρχισαν να επιστρέφουν στη γη τους.

«Σήμερα όσοι επιστρέφουν στο Μεξικό ίσως συναντήσουν σοβαρά προβλήματα, καθώς δεν τους αναγνωρίζεται πλέον το καθεστώς του πρόσφυγα», σημειώνει η επίτροπος του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες Diana Goldberg.

(Πηγή: Agencia Pulsar 8/2000)

ΜΕΞΙΚΟ

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΕΚΤΡΩΣΗΣ ΤΑΡΑΖΕΙ ΑΚΟΜΑ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΤΗ ΜΕΞΙΚΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η Πολιτεία Γκουαναχουάτο ψηφίζει νόμο που τιμωρεί την έκτρωση με φυλάκιση

Ενώ το κοινοβούλιο της πολιτείας του Μεξικού ψήφισε, στα μέσα Αυγούστου, μια νομοθετική τροποποίηση που διεύρυνε τις περιπτώσεις που κατατάσσονται στις νόμιμες εκτρώσεις, η πολιτεία του Γκουαναχουάτο αποφάσισε να τις περιορίσει ακόμα περισσότερο ποινικοποιώντας την έκτρωση -με ποινή φυλάκισης- ακόμα και σε περίπτωση βιασμού.

Το γεγονός εξυμνήθηκε από τμήματα της καθολικής εκκλησίας και ακροδεξιές συντηρητικές ομάδες. Χαρακτηριστικές οι δηλώσεις του Χουάν Σαντοβάλ, καρδινάλιου της Γκουανταλαχάρα, ο οποίος αναφέρθηκε με ιδιαίτερη σκληρότητα στις γυναίκες, δηλώνοντας ότι «η γυναίκα πρέπει να γίνει πιο κόσμια και ευπρεπής και να μην προκαλεί με το ντύσιμό της».

Ο Βισέντε Φοξ -νέος πρόεδρος της χώρας-, ο οποίος υπήρξε κυβερνήτης της πολιτείας Γκουαναχουάτο, έχοντας κατά καιρούς δηλώσει ότι είναι κατά της έκτρωσης και αφοσιωμένος καθολικός, αναφερόμενος στην παραπάνω απόφαση δήλωσε ότι «αποτελεί αυστηρά τοπικό ζήτημα» και ότι η δική του θέση «είναι πολύ διαφορετική».

Γυναικείες και κοινωνικές οργανώσεις βγήκαν στους δρόμους, ενώ η πολεμική γύρω από το θέμα έφτασε σε επίπεδα που ποτέ δεν είχε αγγίξει μέχρι σήμερα. Πάνω από 70 φεμινιστικές οργανώσεις απαιτούν από την καθολική εκκλησία να ζητήσει δημόσια συγγνώμη για τους θανάτους που προκλήθηκαν ως συνέπεια της πολιτικής της ενάντια στην έκτρωση.

Όντας παράνομες οι εκτρώσεις, δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία για τον αριθμό που πραγματοποιείται στο Μεξικό. Σύμφωνα με σχετικές πηγές όμως, κυμαίνονται από 200.000 (*La Jornada*) - 850.000 (*Newsweek*) ετησίως, γεγονός το οποίο οδηγεί πολλές γυναίκες στο θάνατο -μιλούν για 1.500 περίπου θανάτους το χρόνο- καθώς υποβάλλονται σε εκτρώσεις με τρόπους πρακτικούς που δεν πληρούν τις απαραίτητες συνθήκες υγιεινής.

Πολλές από αυτές φτάνουν στα νοσοκομεία με αιμορραγίες και μολύνσεις, αλλά είναι ακόμα περισσότερες όσες εγκαταλείπονται στην τύχη τους φοβούμενες να αποκαλύψουν στους γιατρούς τι έκαναν. Εν μέσω των παραπάνω συνθηκών απαγόρευσης υπάρχουν, βέβαια, και οι περιπτώσεις των γυναικών που, έχοντας οικονομική άνεση, ασκούν το δικαίωμα της έκτρωσης διασχίζοντας τα σύνορα προς τις Η.Π.Α. ή σε ιδιωτικές κλινικές του Μεξικού, όπου το κόστος φτάνει περίπου τα 400 δολάρια.

Πηγή: El Pais-Madrid, La Jornada, Newsweek 8/2000)

ΠΟΥΕΡΤΟ ΡΙΚΟ

22 Σεπτεμβρίου: Μέρα Αλληλεγγύης στον λαό του Βιέκες

Στις 22 Σεπτεμβρίου, εκατοντάδες άτομα και οργανώσεις αναμένεται να συγκεντρωθούν μπροστά στον Λευκό Οίκο καταδικάζοντας την απόφαση της κυβέρνησης των Η.Π.Α. για την επανέναρξη των βομβαρδισμών, στα πλαίσια καμπάνιας αλληλεγγύης στο λαό του Βιέκες και τον αγώνα του για το σταμάτημα των βομβαρδισμών και το κλείσιμο της αμερικάνικης βάσης.

Οι βομβαρδισμοί οι οποίοι είχαν σταματήσει τον Απρίλιο '99 μετά το θάνατο ενός πολίτη «λόγω λάθους» πιλότου βορειοαμερικάνικου αεροπλάνου -γεγονός που προκάλεσε έντονη κατακραυγή και ξεσήκωσε κύμα διαμαρτυριών και κινητοποιήσεων- επαναλήφθηκαν μετά από άδεια της κυβέρνησης του Πουέρτο Ρίκο στις 26 και 27/6/2000.

Οι πολύμορφες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας είχαν ως αποτέλεσμα αρκετές συλλήψεις, ενώ μέχρι σήμερα συνεχίζουν να κρατούνται 55 άτομα που αρνούνται να πληρώσουν εγγύηση για να απελευθερωθούν, τα οποία και αναμένεται να αυξηθούν, καθώς εκκρεμούν 123 μηνύσεις ενάντια σε μέλη του PIP (Κόμμα για την Ανεξαρτησία του Πουέρτο Ρίκο), τα οποία δήλωσαν ότι ούτε θα πληρώσουν εγγυήσεις ούτε θα δεχθούν νομική υπεράσπιση, καθώς αυτό θα σήμαινε αναγνώριση της βορειοαμερικάνικης δικαιοδοσίας στο Βιέκες.

Καθώς οι διαμαρτυρίες συνεχίζονται, στις 20/8 μια ομάδα από 32 γυναίκες κατάφερε να εισχωρήσει στη ζώνη της ναυτικής βάσης -παρά τα μέτρα υψίστης ασφαλείας- και να απαιτήσουν «στο όνομα των παιδιών και εγγονιών τους τα δικαιώματά τους στη ζωή, την υγεία και την ειρήνη».

Εκπρόσωπός τους περιέγραψε τη δραστηριότητά τους αυτή σαν επιβεβαίωση της νομιμότητας, αλλά και της χρησιμότητας των "πράξεων πολιτικής ανυπακοής" ως μορφή αγώνα ενάντια στη βάση. «Προχωρήσαμε σ' αυτή την πράξη αμφισβήτησης και πρόκλησης που αποδεικνύει ότι η βάση δεν είναι "ανίκητη"».

(Πηγή: Vieques Libre, Agencia Pulsar 7/2000)

ΜΕΞΙΚΟ
ΤΣΙΑΠΑΣ

Οι μεγάλες ουρές στα εκλογικά κέντρα εξέφρασαν την επιθυμία των πολιτών για να γίνει η δημοκρατία κάτι παραπάνω από μια κοινή λέξη στις πολιτικές συζητήσεις. (*La Jornada*, Φωτογραφία: Guillermo Sologuren)

Η Ριγκομπέρτα Μεντσού, παρατηρήτρια στις εκλογές, συνομιλεί με ιθαγενείς στο Τσεναλχό.

La Jornada

■ Aventaja con más de 10% de votos al priísta Sami David

HOY LUNES 21 DE AGOSTO DE 2000

Triunfa Salazar en Chiapas; llama a reconciliación

■ Lenta entrega de cifras; difícil que se revierta el resultado: CEE
■ Denuncian *mapachismo tricolor*; los incidentes, menores: autoridades
■ Albores acepta la derrota; mandos del PRI y su candidato, aún no
■ Ofrece Fox al ganador trabajo conjunto en favor de la paz
■ Reconstruir el proceso de diálogo, el paso que sigue: Samuel Ruiz

Giran orden de captura contra el clan de *La Loba*

Boltvinik: para pocos, el actual auge mexicano; abajo, *sólo migajas*

Anuncia Sojo regulación "más exigente" para cajas de ahorro

■ Carlos Monsiváis ■
La prioridad de Chiapas

■ León Bendesky ■
A.V. Putin

Por mi madre, bohemios

Νίκη της Συμμαχίας

Ο υποψήφιος της Alianza para Chiapas (Συμμαχία για την Τσιάπας), Πάμπλο Σαλασάρ Μεντιγκουτσία, αναδείχθηκε νέος κυβερνήτης της πολιτείας Τσιάπας στις εκλογές της 20 Αυγούστου 2000, λαμβάνοντας το 55% των ψήφων (352.482 ψήφους) έναντι 43% του υποψηφίου του PRI, Σάμι Νταβίντ (286.203 ψήφους). Η αποχή ξεπέρασε το 50%, ενώ σε σύνολο 24 εκλογικών περιφερειών, η Συμμαχία για την Τσιάπας κέρδισε σε 19 και το PRI σε 5.

Ο Τσιαπανέκος δικηγόρος Πάμπλο Σαλασάρ, ο οποίος το 1994 ήταν γενικός γραμματέας της κυβέρνησης και αργότερα γερουσιαστής του PRI, υπήρξε ιδρυτικό μέλος της COCOPA (Επιτροπή για την Ομόνοια και την Ειρήνευση). Συμμετείχε ενεργά στην επεξεργασία του νόμου για το Διάλογο, τη Σταθεροποίηση και την Αξιοπρεπή Ειρήνη στην Τσιάπας (ο οποίος προσδιόριζε τους όρους για το Διάλογο του Σαν Αντρές) ανάμεσα στην κυβέρνηση και τον EZLN και στη σύνταξη του σχεδίου νόμου για τα Δικαιώματα και την Κουλτούρα των Ιθαγενών, ο οποίος στη συνέχεια αθετήθηκε από την κυβέρνηση.

Το Μάιο του 1999, αποχώρησε από το PRI και δήλωσε ανεξάρτητος γερουσιαστής, για να συμμετάσχει στη συνέχεια στη διαδικασία οικοδόμησης μιας «κοινωνικής συμμαχίας που θα βασίζεται στην ενότητα των πολιτικών κομμάτων και των κοινωνικών οργανώσεων»: της Συμμαχίας για την Τσιάπας, η οποία συμμετείχε στις εκλογές ως συνασπισμός 8 κομμάτων: PRD (Κόμμα Δημοκρατικής Επανάστασης), PAN (Κόμμα Εθνικής Δράσης), PT (Κόμμα Εργαζομένων), PVEM (Πράσινο Κόμμα Μεξικάνων Οικολόγων) και 4 ακόμα νεοϊδρυθέντων κομμάτων: PCD (Κόμμα Σύγκλισης για τη Δημοκρατία), PSN (Κόμμα Εθνικής Κοινωνίας), PAS (Κόμμα Κοινωνικής Συμμαχίας) και PCD (Κόμμα Δημοκρατικού Κέντρου).

Στην πολιτεία της Τσιάπας, η προεκλογική περίοδος δεν έφερε καμία αλλαγή στην κατάσταση: στρατιωτικοποίηση (70.000 έχουν φτάσει οι δυνάμεις του ομοσπονδιακού στρατού στην περιοχή), παραστρατιωτικές ομάδες, περιπολίες, παρενοχλήσεις, πιέσεις, σκλήρυνση της στάσης του στρατού, συνεχείς καταγγελίες των κοινοτήτων. Μοναδικό νέο στοιχείο, η άφιξη στην περιοχή 500 περίπου ανδρών της PFP* (Ομοσπονδιακή Αστυνομία Πρόληψης Εγκλήματος), η οποία χαρακτηρίστηκε από το PRD και την COCOPA ως νέα καταπιεστική επιλογή, ξεσήκωσε έντονες διαμαρτυρίες των ζαπατιστικών κοινοτήτων, που τη θεώρησαν ως νέα ένδειξη κυβερνητικής επιθετικότητας, ενώ οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων δηλώνουν ότι θα οδηγήσει σε νέα πόλωση της σύγκρουσης, επισημαίνοντας τον κίνδυνο να χρησιμοποιηθεί ως νέος κλοιός γύρω από τους Ζαπατίστας.

Σε συνέντευξη που έδωσε ο Πάμπλο Σαλασάρ στη εφημερίδα *La Jornada* μετά την εκλογή του, χαρακτήρισε τη νίκη του ως χτύπημα στο συνδικάτο των κυβερνητών του νότου. «Νικήσαμε όχι μόνο τον υποψήφιο του PRI, αλλά μια ομάδα που ήθελε να αρπάξει υπό την κατοχή της αυτή την περιοχή».

Αναφερόμενος στο θέμα της σύγκρουσης και των Ζαπατίστας, σημείωσε ότι «όσο υπάρχουν οι αιτίες για τις οποίες οι Ζαπατίστας ξεσηκώθηκαν, δεν είναι δυνατόν να πάψουν να έχουν δίκιο, ακόμα περισσότερο αφού πρόκειται για μια ομάδα που αναζήτησε την πολιτική διέξοδο, αλλά οι ίδιες οι αρχές είναι εκείνες που τους έκλεισαν το δρόμο. Η δική μας παρουσία δεν αφαιρεί από τον EZLN τους λόγους της ύπαρξής του, αντίθετα η νέα κυ-

της Αντιπολίτευσης

Ο Πάμπλο Σαλασάρ Μεντιγκουτσία πανηγυρίζει στην πρωτεύουσα της Τσιάπας Τούξτλα Γκουτιέρρες μαζί με τους ηγέτες του PAN Λουίς Φελίπε Μπράβο Μένα και του PRD Αμάλια Γκαρσία.

βέρνηση της Τσιάπας δίνει τη δυνατότητα στους Ζαπατίστας να διευκολυνθούν στην αποκατάσταση των καναλιών του διαλόγου».

Σε ερώτηση για το ποιον θεωρεί συνομιλητή του EZLN, την ομοσπονδιακή ή την τοπική κυβέρνηση, απάντησε: «Το είπα και το επαναλαμβάνω, την ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Είναι, επίσης, καθαρό για μένα ότι βασικός πρωταγωνιστής της ειρηνευτικής διαδικασίας πρέπει να είναι η COCOPA. Γνωρίζω όσο λίγοι τη διαδικασία ειρήνευσης στην Τσιάπας, ξέρω τις τάσεις, είναι καθαρό το τι πρέπει να κάνω εγώ. Δε θα ακολουθήσω την πολιτική υποβάθμισης της σύγκρουσης. Η προσπάθεια να μειωθεί η διάστασή της είναι από την αρχή εμφανής. Από την αρχή, επίσης, ήταν φανερή η τάση να περιοριστεί σε ενδοκοινοτικές ή διακοινοτικές διενέξεις. Εάν ήταν ενδοκοινοτική σύγκρουση, δε θα είχε φτάσει το θέμα στο Εθνικό Κοινοβούλιο ούτε θα υπήρχε ομοσπονδιακός νόμος ούτε θα είχαν οριστεί από τον ίδιο το νόμο οι πρωταγωνιστές. Ο συνομιλητής του EZLN είναι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Πρέπει να ξαναδούμε τη σύγκρουση στις πραγματικές της διαστάσεις. Ο EZLN είναι εθνικός πρωταγωνιστής. Η στρατιωτική του παρουσία περιορίζεται στην Τσιάπας, όμως η απήχησή του είναι εθνική και διεθνής.

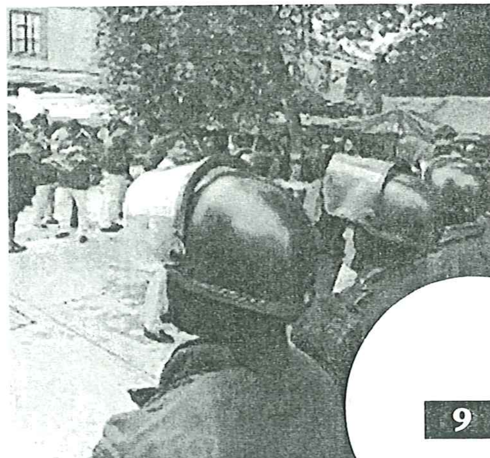
Δε θέλω να είμαι ούτε μεσολαβητής ούτε ταχυδρόμος. Θέλω να διευκολύνω την ειρήνη. Πολλά βήματα θα μπορούσαν να είχαν γίνει εάν υπήρχε μια καλή κυβέρνηση, πράγμα που δε συνέβη. Είχαμε μια πολιτειακή κυβέρνηση που έπαιξε ρόλο δήμιου απέναντι στις κοινότητες: τις απείλησε, τις χτύπησε, τις βίασε, τις διέλυσε. Αυτός δε θα είναι ο δικός μας ρόλος. Πολλές ζαπατιστικές κοινότητες θα ήταν διατεθειμένες να αποτελέσουν μέρος μιας διαδικασίας ανάπτυξης, αρκεί να ήταν οι ίδιες που θα καθόριζαν το πώς και με ποιον. Θα αναζητήσουμε κανάλια διαλόγου μαζί τους, πρέπει να οικοδομήσουμε την αξιοπιστία. Ούτε στις προθέσεις μου ούτε στο πρόγραμμά μου είναι να διαλύσω τον EZLN. Δυστυχώς, οι πριίστες είχαν ακριβώς αυτή την πρόθεση, γεγονός που επηρέαζε αποφασιστικά τη σχέση τους με τις κοινότητες».

Ο Βισέντε Φοξ, από την πλευρά του, δήλωσε ότι το εκλογικό αποτέλεσμα και η εκλογή του Πάμπλο Σαλασάρ ως επικεφαλής της κυβέρνησης της Τσιάπας αποτελεί εγγύηση για μια νέα φάση στη διαδικασία ειρήνευσης και κατανόησης ανάμεσα σε όλα τα τμήματα και τις κοινωνικές ομάδες της περιοχής.

Ο Γκονσάλο Ιτουάρτε, εφημέριος της Αρχιεπισκοπής του Σαν Κριστόμπαλ ντε Λας Κάσας, υπεύθυνος για θέματα ειρήνης και δικαιοσύνης - δεξί χέρι του αρχιεπισκόπου Σαμουέλ Ρουίς στην CONAI (Εθνική Διαμεσολαβητική Επιτροπή κατά το Διάλογο του Σαν Αντρές)-, δήλωσε ότι με αυτό το αποτέλεσμα ανοίγονται προοπτικές άσκησης διαφορετικής πολιτικής, εκ μέρους της κυβέρνησης της Τσιάπας, από εκείνη που οδήγησε στη δημιουργία των παραστρατιωτικών ομάδων και πρόσθεσε ότι η νίκη του Πάμπλο Σαλασάρ κάνει δυνατή τη δημιουργία συνθηκών που να ευνοούν την ειρηνευτική διαδικασία και την αλλαγή των συνθηκών από τις οποίες υποφέρει ο λαός. Όμως, κατά τη γνώμη του, αυτό δε σημαίνει αναγκαστικά ότι ο EZLN θα καθίσει αμέσως στο τραπέζι του διαλόγου.

** Η PFP δημιουργήθηκε μετά από νόμο που ψηφίστηκε το Νοέμβριο '98 με βασικό στόχο και έργο της την πρόληψη της εγκληματικότητας, ως απάντηση στην έλλειψη δημόσιας ασφάλειας. Μετατράπηκε σε πολιτικό πρωταγωνιστή όταν το Φεβρουάριο 2000 πραγματοποίησε την επίθεση ενάντια στους φοιτητές του UNAM. Τον Απρίλιο 2000, κατά τη διάρκεια των μεγάλων πυρκαγιών, στάλθηκε στην Τσιάπας, στην περιοχή Μόντες Ασούλες με έργο "να προστατέψει τη ζούγκλα από τις κοινότητες των ιθαγενών" και στο Τσεναλχό και τη γύρω περιοχή με αποστολή την έρευνα για ύπαρξη όπλων στις κοινότητες. Όπου βρίσκονται μέλη της, δρουν σε συνεργασία με το στρατό, στα φυλάκια ή στις περιπολίες, ενώ η παρουσία τους, σύμφωνα με καταγγελίες, έχει αυξήσει το κλίμα έντασης και φόβου στις κοινότητες.*

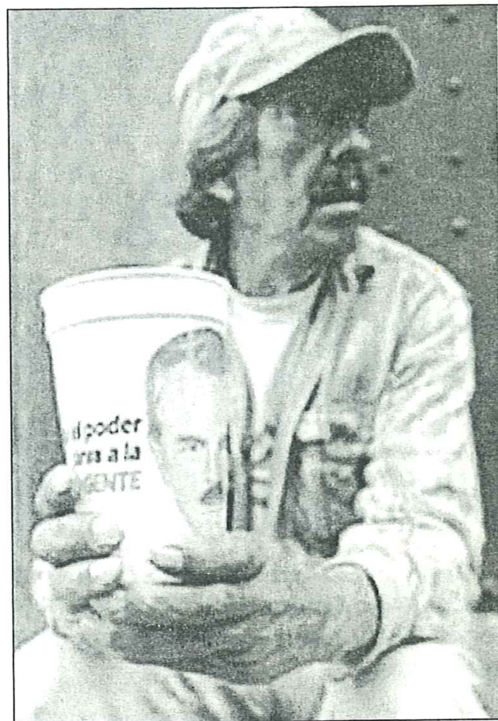
(Πηγή: La Jornada, Agencia Pulsar 8/2000)

ΜΕΞΙΚΟ ΑΛΛΑΓΗ ΧΩΡΙΣ ΑΛΛΑΓΗ;

Οι εκλογές του Ιουλίου και η -αναμενόμενη, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις- ήττα του PRI, ενώ από τη μια πλευρά αποτελούν για το λαό του Μεξικού βουτιά σε άγνωστα -και πιθανότατα πιο επικίνδυνα και δύσκολα- νερά, από την άλλη κλόνισαν τη στάσιμη πολιτική σκηνή της χώρας. Η αναγκαστική αποσύνδεση του PRI από τον κρατικό μηχανισμό, με τον οποίο μέχρι σήμερα ταυτιζόταν, η νέα ήττα του Κουαουτέμοκ Κάρδενας και του PRD, αλλά και οι εσωκομματικοί κλυδωνισμοί στο PAN, που συνοδεύουν τον "ανταγωνισμό εξουσίας", δημιουργούν νέες συνθήκες που μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές του "μείζονος" πολιτικού σκηνικού. Όσον αφορά, βέβαια, την πολιτική που θα ασκήσει ο Βισέντε Φοξ, αν τα προεκλογικά δεδομένα αποτελούν επαρκή στοιχεία για να καταλήξει κανείς σε κάποια εκτίμηση, τότε μάλλον δεν υπάρχει τίποτε που να προοιωνίζει κάτι καλό για το μέλλον του μεξικάνικου λαού.

Όσον αφορά τις εκλογές, οι Ζαπατίστας εξέφρασαν "το σεβασμό [τους] σε αυτή τη μορφή αγώνα των πολιτών", ενώ ο EPR δήλωσε ότι "είναι απαραίτητο ο λαός να εφαρμόζει και να συνδυάζει όλες τις μορφές αγώνα". Μετεκλογική ανακοίνωση του EZLN δεν υπάρχει μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, ενώ του EPR δημοσιεύεται στη διπλανή σελίδα.

Ο Βισέντε Φοξ και το PAN

Στις εκλογές δε νίκησε ο Φοξ. Ηττήθηκε το PRI και τα 70 χρόνια μονοκρατορίας. Η προεκλογική εκστρατεία του Φοξ υπήρξε ένα μοντέλο κενολογίας. Εκτός από τις προσωπικές αντιπαραθέσεις και τις "αγριάδες" προς τους αντιπάλους του, έλεγε τα πάντα χωρίς να λέει τίποτε. Σύμφωνα με τον ιστορικό A. Gilly, "η κενότητα της ομιλίας του Φοξ τη νύχτα της 2ας Ιουλίου δεν οφείλεται στο ότι δεν είχε τίποτε να πει, αλλά στο ότι δεν ήθελε να συγκρουστεί με κανένα κομμάτι της ετερογενούς εκλογικής του βάσης" (*International Viewpoint* 323). Αν ο Φοξ έπρεπε να χαρακτηριστεί κάπως, τότε ο όρος "δεξιός λαϊκισμός" είναι μάλλον ο πιο κατάλληλος. Προεκλογικά υποσχέθηκε θέσεις εργασίας, αύξηση μισθών, βελτίωση της εκπαίδευσης (κομπιούτερ σε μέρη χωρίς ρεύμα...), ιδιωτικοποιήσεις, φορολογικές ελαφρύνσεις, λύση του "προβλήματος της Τσιάπας" σε 15 λεπτά, ετήσια ανάπτυξη 7%, πάταξη της διαφθοράς κ.ά. Από τα παραπάνω, το μόνο σίγουρο είναι το σχέδιο ιδιωτικοποιήσεων και γενικά η εφαρμογή νεοφιλελεύθερης πολιτικής. Ήδη, ολόκληρη η συμμορία των τεχνοκρατών, που μέχρι σήμερα ήταν προσκολλημένοι στο PRI, άρχισε να αναζητά απεγνωσμένα θέσεις εργασίας στο επιτελείο του Φοξ. Το σίγουρο είναι ότι ο Φοξ θα χρειαστεί τέτοιου είδους συμμαχίες, τόσο στη φάση αποσύνδεσης του PRI από τον κρατικό μηχανισμό και διάλυσης του κόμματος-κράτους (ή της αντικατάστασης του PRI από το PAN και της δημιουργίας ενός νέου μοντέλου κόμματος-κράτους) όσο και για να κυβερνήσει, αφού δεν έχει πλειοψηφία στη Βουλή.

Το πελατειακό σύστημα του Μεξικού δεν είναι κάτι που θα τελειώσει -ή θα μετατοπιστεί από το PRI στο PAN- εύκολα, και αυτό ο Φοξ το γνωρίζει καλά. Ήδη, προεκλογικά πέτυχε να δημιουργήσει μια συμμαχία, που υπερέβαινε τα όρια του PAN και περιελάμβανε τόσο τέως αριστερούς όσο και τέως πριίστες. Έφτιαξε την οργάνωση "Οι Φίλοι του Φοξ" και μία από τις πρώτες δηλώσεις του μετά τη νίκη ήταν ότι το PAN "με διαμόρφωσε, αλλά τώρα πρέπει να με αφήσει να κινηθώ ελεύθερα. Στο κάτω κάτω της γραφής, εκείνος που κυβερνάει είναι ο Βισέντε Φοξ, όχι το PAN!" Είναι αλήθεια πως ο ακραίος συντηρητισμός του PAN θα τρόμαζε πολλούς ψηφοφόρους, αλλά και ο Φοξ δεν υστερεί σε συντηρητισμό. "Προσωπικός εχθρός" των εκτρώσεων και της ομοφυλοφιλίας, με συνθήματα και λόγο που έβγαιναν μέσα από τις γραφές του καθολικισμού, υποταγμένος στην καθολική ιεραρχία και με ένα κόμμα που υποστηρίζει τη σύνδεση των σχολείων με τη θρησκεία. Αυτή την εικόνα συντηρητισμού του Φοξ και του PAN προσπάθησαν να αμβλύνουν διάφοροι "τέως αριστεροί" που συνεργάστηκαν με τον Φοξ, στο όνομα τού "να φύγει επιτέλους το PRI", με αποτέλεσμα διάφοροι (μεταξύ των οποίων και κάποιοι "φωστήρες" των ελληνικών ΜΜΕ) να μιλήσουν για... νίκη της Αριστεράς!

Μία από τις πρώτες προτεραιότητες αυτού του "ενδιάμεσου μεταξύ του άνδρα του Marlboro και του Ρος Περό" (σύμφωνα με το *Newsweek*), πρώην διευθυντή της Coca Cola στο Μεξικό, είναι οι οικονομικές και πολιτικές σχέσεις με τις Η.Π.Α., με τις οποίες το Μεξικό πραγματοποιεί το 85% των εμπορικών του συναλλαγών. Είναι άγνωστο πώς θα αντιμετωπίσει το οξύ ζήτημα των μεταναστών, που σημαδεύει τις σχέσεις των δύο χωρών, καθώς οι Η.Π.Α. αναπτύσσουν μια όλο και επιθετικότερη πολιτική ενάντια στους Μεξικάνους μετανάστες.

Όσον αφορά το ζήτημα της Τσιάπας και τη ζαπατιστική εξέγερση, ο Φοξ δηλώνει ότι θα επιδιώξει τη συμφιλίωση και επιθυμεί συνάντηση με τον Μάρκος ή την ηγεσία του EZLN, χωρίς όμως να κάνει

καμία συγκεκριμένη δέσμευση -ούτε καν αν θα αποδεχθεί τις συμφωνίες του Σαν Αντρές. (Μετά τη νίκη του Πάμπλο Σαλασάρ στις εκλογές στην Τσιάπας, ο Φοξ δήλωσε ότι θα φέρει τις συμφωνίες του Σαν Αντρές υπό μορφή νομοσχεδίου στη Βουλή, αμέσως μόλις αρχίσει η θητεία του - *La Jornada, 21/8/00)*. Προεκλογικά είχε υποσχεθεί ότι θα αφοπλίσει τους παραστρατιωτικούς και ότι θα αποσύρει το στρατό στις θέσεις που είχε πριν την 1η Ιανουαρίου του 1994.

Στη Βουλή, το PAN πρέπει να κάνει συμμαχίες, αφού δεν έχει πλειοψηφία. Το PRD έχει αποκλείσει αυτό το ενδεχόμενο. Το PRI ίσως δεν ξεχάσει ότι σε όλες τις δύσκολες στιγμές του, κάθε φορά που έπρεπε να ψηφίσει μέτρα αντιλαϊκά, είχε την πολύτιμη υποστήριξη του PAN.

Το PRI και τα τύμπανα του πολέμου

Ο υποψήφιος του PRI, Φρανσίσκο Λαμπαστίδα, κατάφερε προεκλογικά να τα χαλάσει με όλους: αφενός μιλούσε για ένα νέο PRI χωρίς πελατειακές σχέσεις κ.λπ., ερχόμενος σε ρήξη με τον παραδοσιακό κομματικό-κρατικό μηχανισμό, αφετέρου επανέφερε στο προσκήνιο τους οργανωτές της τεράστιας εκλογικής απάτης του 1988, που μετέτρεψε τη νίκη του PRD σε ήττα. Η "εκσυγχρονιστική" προεκλογική εκστρατεία του Λαμπαστίδα συνδυάστηκε με τις γνωστές απειλές των κατά τόπους αξιωματούχων του PRI για διακοπή των επιδομάτων σε όσους δεν τους ψηφίσουν, με τις γνωστές παροχές στους "σίγουρους" ψηφοφόρους (από τρόφιμα μέχρι οικοδομικά υλικά) κ.λπ.

Η ήττα οδήγησε στην ανοιχτή σύγκρουση. Τουλάχιστον τρεις εσωκομματικές ομάδες συγκρούονται για την ηγεμονία, ο πρόεδρος Σεδίγιο αμφισβητείται ανοιχτά και η νεοφιλελεύθερη πολιτική του θεωρείται υπεύθυνη για την ήττα, ενώ η ισχυροποίηση της λαϊκίστικης τάσης ("αριστερής" θα έλεγαν κάποιοι, αν και ο όρος αυτός ηχεί λίγο αστείος για το εσωτερικό του PRI) μπορεί να δυσκολέψει τις συνεργασίες PAN-PRI. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι ήρθε η ώρα το PRI να θυμηθεί τον παλιό του εαυτό και να μη γίνει "ουρά του PAN". Η επικείμενη μάχη τεχνοκρατών-δεινοσαύρων-λαϊκιστών κανείς δε γνωρίζει πού ακριβώς θα καταλήξει.

Η κρίση στο PRD

Το PRD αρνήθηκε, από την πρώτη στιγμή, όχι μόνο οποιαδήποτε συνεργασία, αλλά ακόμα και να συγχαρεί τον Φοξ, αφού -σύμφωνα με τον Κ. Κάρδενας- "αυτό που συνέβη [η νίκη του Φοξ] είναι συμφορά για τη χώρα". Ο Κάρδενας κάλεσε τα μέλη του PRD να μην πέσουν στις παγίδες της συνεργασίας με το PAN και έθεσε ως προτεραιότητες της αντιπολιτευτικής του τακτικής τα ζητήματα μετάβασης στη δημοκρατία, το σεβασμό των

«Προεκλογική» ανακοίνωση του EPR, 21 Ιουνίου 2000

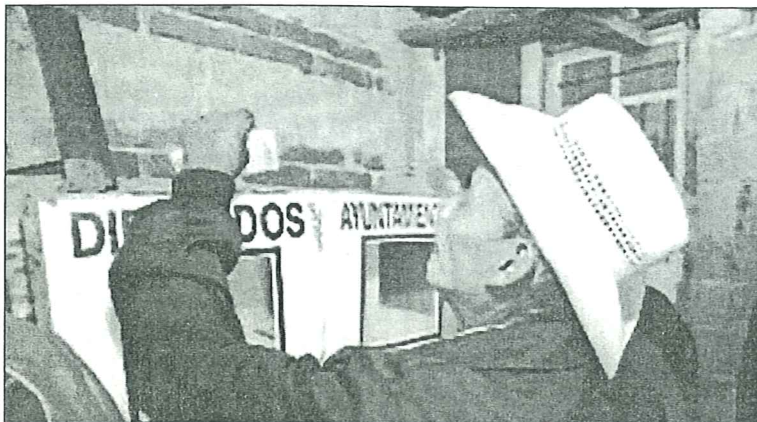
Στις 2 Ιουλίου έρχεται η πρώτη "καθαρή" νοθεία αυτού του αιώνα, όπου ολόκληρος ο μηχανισμός του κράτους και του κόμματος που βρίσκεται στην εξουσία θα τεθεί σε λειτουργία για να επιβληθεί πάνω στη λαϊκή βούληση. Οι εκλογές αυτές υπακούουν κυρίως στο στόχο να χαλιναγωγηθεί η απαίτηση της πλειονότητας των Μεξικάνων για πραγματική αλλαγή και να κλείσει ο δρόμος στην πρόταση για βαθιές αλλαγές για τις οποίες αγωνίζεται το λαϊκό εξεγερμένο κίνημα. [...]

Οι εκλογές που θα ζήσουμε δίνουν συνέχεια στο νεοφιλελευθερισμό που προωθούν το PRI και το PAN, αφού και τα δύο κόμματα εκπροσωπούν τα συμφέροντα της μεξικανικής και ξένης ολιγαρχίας. [...] Ο Λαμπαστίδα [ο υποψήφιος του PRI] εκπροσωπεί τα 70 χρόνια αδικίας και φτώχειας που το PRI και η κυβέρνηση έχουν επιβάλει στις πλάτες των Μεξικανών· ο Φοξ [ο υποψήφιος του PAN] είναι η συνέχεια του σαλινισμού [Σαλίνας: πρώην πρόεδρος του Μεξικού, πρωταθλητής στη διαφθορά, υπόδικος] και υπερασπιστής των φιλοϊμπεριαλιστικών συμφερόντων· τον Κάρδενας [τον υποψήφιο του PRD] τον προωθεί ένα κόμμα του οποίου η πολιτική δομή έχει μετατραπεί σε πελατειακές και διεφθαρμένες ομάδες εξουσίας, αφήνοντας στην άκρη τον αγώνα για την υπεράσπιση των λαϊκών συμφερόντων. [...]

Γι' αυτούς τους λόγους, μεγάλα τμήματα του λαού δεν αισθάνονται ότι εκπροσωπούνται από κανένα πολιτικό κόμμα. [...] Ωστόσο, υπάρχουν και κάποιοι που έχουν την ελπίδα ότι μέσα από τις κάλπες θα έρθουν λύσεις στα μεγάλα εθνικά προβλήματα. Για τους πρώτους, είναι σημαντικό να διοχετεύσουν αυτή την ανυποταξία στην ενσωμάτωσή τους στις τάξεις της ένοπλης εξέγερσης, για να προωθήσουν τον επαναστατικό μετασχηματισμό· για τους δεύτερους, είναι απαραίτητο να προωθήσουν όλες τις μορφές αγώνα για να εμποδίσουν την εκλογική νοθεία και να υπερασπίσουν τη λαϊκή βούληση. Και όλοι από κοινού να προαγάγουν τη λαϊκή εθνική αντίσταση. [...] Είναι αναγκαίο όλος ο λαός να εφαρμόζει και να συνδυάζει όλες τις μορφές αγώνα, συμβάλλοντας έτσι στην ισχυροποίηση του ένοπλου επαναστατικού αγώνα για την επίτευξη του κοινωνικού μετασχηματισμού, που θα εγγυάται μια ζωή με αξιοπρέπεια για όλους και θα εγκαθιδρύσει μια αληθινή δημοκρατία, που μόνο αυτή μπορεί να οδηγήσει σε μια πατρίδα ελεύθερη και σοσιαλιστική.

* * * * * * * * * * * * * * * * *

Ο EPR, με ανακοίνωσή του μετά τις εκλογές (28/8/00), δηλώνει ότι "στις εκλογές δε νίκησε η δημοκρατία αλλά μια νέα ομάδα εξουσίας συνδεδεμένη με την αντίδραση", καθώς και ότι "μπροστά στη νέα επίθεση του καθεστώτος, ο ένοπλος αγώνας εξακολουθεί να είναι αναπόφευκτη ανάγκη για την υπεράσπιση των λαϊκών συμφερόντων", εξαγγέλλοντας έτσι τη συνέχιση του ένοπλου αγώνα.

ατομικών και δημόσιων ελευθεριών, την ειρήνευση στην Τσιάπας και τον α-γώνα για μια φιλολαϊκή οικονομική πολιτική. Ιδιαίτερη έμφαση στην πολιτική του PRD έχει η δημοκρατική διαδικασία και ο αγώνας ενάντια στην καταστολή, αφού τα τελευταία χρόνια έχουν δολοφονηθεί πάνω από 600 μέλη του. Βέβαια, το PRD πέτυχε και μια μεγάλη νίκη, αφού κατάφερε να κυριαρχήσει ξανά στο D.F., την περιοχή της πρωτεύουσας, με ποσοστό μεγαλύτερο από 30%.

Οι εσωκομματικές αντιπαραθέσεις μετά την ήττα άγγιξαν για πρώτη φορά και τον ίδιο τον Κάρδενας, ο οποίος σε άρθρο του την επομένη των εκλογών τονίζει την ανάγκη ενότητας του PRD και της εκλογικής συμμαχίας γύρω α-πό αυτό και περιγράφει τους στόχους της αντιδεξιάς πολιτικής στην οποία θα πρέπει να στρατευθεί το κόμμα του.

Το γεγονός είναι ότι το PRD (το οποίο ξεκίνησε ως ένα μεγάλο κοινωνικό και μαζικό κίνημα της Αριστεράς, με αποτέλεσμα την καταστρατηγημένη νίκη του 1988, που αποτέλεσε την αρχή του τέλους για την κοινοβουλευτική δικτατορία του PRI) έχει μετατραπεί σε ένα κόμμα της "κεντρικής πολιτικής σκηνής", διχασμένο οριζόντια ανάμεσα σε μια ηγεσία προσανατολισμένη στις διάφορες εκλογικές διαδικασίες και σε μια βάση μαχητική και έτοιμη ανά πάσα στιγμή να συγκρουστεί με τους κατασταλτικούς μηχανισμούς. Αυτή η "δεξιά στροφή" του PRD αναγνωρίζεται πια από πολλούς ως η κύρια αιτία των επαναλαμβανόμενων ηττών. Ο χρόνος θα δείξει πώς θα εξελιχθεί αυτή η συνειδητοποίηση.

Αμέσως μετά την εκλογική νίκη του Φοξ ανέβηκε τόσο το πέσο όσο και το χρηματιστήριο (κατά 6,12%!). Πολλοί υποστηρίζουν ότι "στο Μεξικό δεν υπήρξε καμία αλλαγή εκτός από την αλλαγή του κυβερνητικού κόμματος". Αυτή ίσως αποδειχθεί αισιόδοξη εκτίμηση, αφού η αλλαγή δεν α-ποκλείεται να είναι προς το χειρότερο. Το Μεξικό είναι μια χώρα όπου πάνω από το 40% του πληθυσμού της ζει στην απόλυτη φτώχεια, αλλά έχει περισσότερους δισεκατομμυριούχους από οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο πλην των Η.Π.Α.

Ο Φοξ κυριάρχησε στις πλούσιες πολιτείες του Μεξικού (και στις 13 με τους χαμηλότερους δείκτες περιθωριοποίησης), ενώ ηττήθηκε στις φτωχότερες (Τσιάπας, Γκερρέρο, Οαχάκα). Από τις 19 πολιτείες με τους υψηλότερους δείκτες περιθωριοποίησης, το PAN νίκησε μόνο στις 7. Η πλειοψηφία των φτωχών ψήφισε ενάντια στον εκλεκτό του κεφαλαίου.

Εδώ βρίσκεται ένα σημαντικό στοιχείο των τελευταίων εκλογών στο Μεξικό. Πολλά πράγματα θα τα δείξει ο χρόνος. Το μόνο σίγουρο είναι ποιος είναι ηττημένος των εκλογών. Και αυτός σίγουρα είναι οι φτωχοί αγρότες της χώρας, που -καταδικασμένοι στην εξαθλίωση και στο περιθώριο- είδαν για μια ακόμα φορά να μένουν εκτός των μεγαλεπήβολων σχεδιασμών για το νέο Μεξικό. Αυτοί οι "αιώνια χαμένοι" δεν εισέπραξαν παρά κάποιες σκόρπιες υποσχέσεις. Δικαιολογούνται, έτσι, όσοι πιστεύουν ότι οι διακηρύξεις του Φοξ περί ειρήνευσης (στην Τσιάπας ή και αλλού) δεν είναι παρά λόγια του αέρα. Εκτός αν θεωρεί κανείς ότι για την "κοινωνική ειρήνη" αρκούν οι διακηρύξεις ή ένας -διαρκής, ατέρμονας ίσως- διάλογος.

Κ.Α.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ανακοίνωση της Παράνομης Επαναστατικής Ιθαγενικής Επιτροπής - Γενικής Διοίκησης του EZLN

19 Ιουνίου 2000

Προς το λαό του Μεξικού

Προς τους λαούς και τις κυβερνήσεις του κόσμου

Αδέλφια,

Μπροστά στην προσεχή εκλογική αναμέτρηση, η Παράνομη Επαναστατική Ιθαγενική Επιτροπή - Γενική Διοίκηση του EZLN θέλει να κάνει γνωστή την άποψή της.

ΠΡΩΤΟ: Στο Μεξικό γίνεται ένας πόλεμος. Στα βουνά του νοτιοανατολικού Μεξικού, στις πολιτείες Τσιάπας, Γκερρέρο, Οαχάκα, Ιδάλγο, Πουέμπλα, Βερακρούς, Σαν Λουίς Ποτοσί και σε άλλα μέρη με ιθαγενή πληθυσμό, δεκάδες χιλιάδες στρατιώτες της ομοσπονδιακής κυβέρνησης διεξάγουν έναν πόλεμο εξόντωσης ενάντια στους ιθαγενείς. [...] Η απόλυτη φτώχεια, οι διώξεις και η άρνηση αναγνώρισης των δικαιωμάτων των ιθαγενών οδηγούν όχι μόνο στη συνέχιση της αντίστασης του ζαπατιστικού λαού και της δράσης των αντάρτικων του EPRI και EPR αλλά και στην πρόσθεση νέων ένοπλων ομάδων που απαιτούν δικαιοσύνη και δημοκρατία.

Αν και αγνοημένος από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αυτός ο πόλεμος συνεχίζει την πορεία του. Το τέλος του δεν εξαρτάται από τη δύναμη πυρός ούτε από τον αριθμό των μαχητών, αλλά από την επίλυση αιτημάτων δίκαιων και το άνοιγμα χώρων δημοκρατικής συμμετοχής.

Στην πολιτεία της Τσιάπας συνεχίζονται οι ένοπλες συγκρούσεις που άρχισαν την 1η Ιανουαρίου του 1994. Παρά το ότι ο EZLN έχει δώσει δείγματα της βούλησής του για ειρηνική επίλυση της σύγκρουσης μέσα από διαπραγματεύσεις, η ομοσπονδιακή και πολιτειακή κυβέρνηση συνεχίζουν τις βιαιότητες ενάντια στις ζαπατιστικές κοινότητες, αθετώντας τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές, για τις οποίες δεσμεύτηκαν πριν 5 χρόνια.

Με φόντο αυτόν τον ακήρυχτο πόλεμο, η χώρα μας πλησιάζει τη στιγμή των εκλογών.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση δεν έχει γίνει σεβαστή η θέση του πολίτη ως εκλογέα. Τη θέση του έχουν πάρει τα ΜΜΕ, κυρίως τα ηλεκτρονικά. Η αδιάκριτη χρήση των "δημο-

ΤΩΝ ΖΑΠΑΤΙΣΤΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

σκοπήσεων" -πολλές από αυτές χωρίς κανένα επιστημονικό κύρος- εκτόπισε την ψήφο του πολίτη, ο οποίος δεν παίρνει τις αποφάσεις του μπροστά σε διαφορετικές πολιτικές απόψεις, αλλά μπροστά στην εικόνα που παρουσιάζουν τα ΜΜΕ. [...] Εάν κάποτε λέχθηκε ότι θα ήταν εφικτή η διακυβέρνηση διαμέσου των ΜΜΕ, σήμερα αυτό έχει αντιστραφεί: σήμερα η διακυβέρνηση (και η διαμάχη για τη διακυβέρνηση) γίνεται για τα ΜΜΕ και την αντικατάσταση του πολίτη από αυτά. Αυτό δεν είναι δημοκρατία, είναι "εικονική" κυβέρνηση, είναι "εικονική" αλλαγή. [...] Όπως αρκετές φορές το έχουν στην πράξη επιβεβαιώσει εργαζόμενοι στον Τύπο, ο ρόλος των ΜΜΕ δεν είναι να εκλέγουν αντικαθιστώντας τον πολίτη, αλλά να ενημερώνουν. [...]

Σήμερα, μπροστά στην επερχόμενη εκλογική αναμέτρηση, εμείς οι Ζαπατίστας επαναδιακηρύττουμε ένα από τα σημεία του αγώνα μας: το δικαίωμα στην πληροφόρηση και την κουλτούρα.

ΤΡΙΤΟ: Με τα ΜΜΕ να εστιάζουν τη προσοχή τους αποκλειστικά στη μάχη για την προεδρία, έχει ξεχαστεί εντελώς ένα στοιχείο θεμελιώδες για τη δημοκρατία: η νομοθετική εξουσία. Στην προσεχή εκλογική αναμέτρηση δεν αποφασίζεται μόνο ποιος θα είναι ο επικεφαλής τηε εκτελεστικής εξουσίας, αλλά εκλέγονται και τα μέλη της Βουλής και της Γερουσίας.

Στο Μεξικό, η προεδροκρατία υπήρξε βαρύ φορτίο και εμπόδιο για τη δημοκρατία. Αν και τα τελευταία 70 χρόνια δεν είχαμε πρόεδρο που να μην ανήκε στο κυβερνητικό κόμμα, η πιθανή άνοδος της αντιπολίτευσης στην προεδρική καρέκλα δε σημαίνει "μετάβαση στη δημοκρατία" αν η εξαετής εξουσία συνεχίζει να συγκεντρώνεται σε ένα μόνο πρόσωπο και αν η νομοθετική και δικαστική εξουσία συνεχίζουν να αποτελούν διακοσμητικά στοιχεία που αλλάζουν κάθε τρία ή έξι χρόνια. [...] Μια νομοθετική εξουσία αυτόνομη και ανεξάρτητη από την εκτελεστική είναι απαραίτητη στη δημοκρατία. Το ίδιο αναγκαία είναι και η ανεξαρτητοποίησή της από κομματικές εξαρτήσεις. [...]

Ελπίζουμε ότι η επόμενη νομοθετική εξουσία, που τόσο υποβαθμίστηκε σε αυτή την εκλογική διαδικασία, δε θα λειτουργήσει ως νομοθετικό σώμα εγκλωβισμένο σε κομματικές δεσμεύσεις, αλλά με κριτήριο το ότι οι Μεξικάνοι και Μεξικάνες που, είτε στήριξαν την υποψηφιότητά τους είτε όχι, αποτελούν το μεξικάνικο έθνος, για το οποίο και με το οποίο θα πρέπει να δημιουργήσουν τους νόμους.

Μπροστά στην προσεχή εκλογική αναμέτρηση, εμείς οι Ζαπατίστας ζητάμε μια πραγματική ισορροπία των εξουσιών.

ΤΕΤΑΡΤΟ: Η τρέχουσα εκλογική αναμέτρηση δεν υπήρξε ισότιμη. Στο πλευρό του PRI και του υποψηφίου του έχει κινητοποιηθεί ολόκληρος ο κρατικός μηχανισμός. Η εξαγορά ψήφων, οι πιέσεις, οι επειλές, οι προκλήσεις, η ευνοιοκρατία κάποιων ΜΜΕ έχουν χρησιμοποιηθεί για να επιβάλουν τον υποψήφιο του PRI. [...]

Οι εκλογές δεν είναι η ώρα των ζαπατίστας. Όχι μόνο επειδή η δική μας παρουσία είναι χωρίς πρόσωπο και η αντίστασή μας ένοπλη, αλλά κυρίως λόγω της σφοδρής μας επιθυμίας να συναντήσουμε ένα νέο τρόπο άσκησης της πολιτικής που δεν έχει καμία σχέση με τον παρόντα.

Μπροστά στην προσεχή εκλογική διαδικασία, εμείς οι Ζαπατίστας καταγγέλλουμε ότι δεν πρόκειται για εκλογή πολιτών απέναντι σε πολιτικές προτάσεις και σ' αυτούς που τις αντιπροσωπεύουν, αλλά για κρατικές εκλογές, όπου η αντιπολίτευση βρίσκεται αντιμέτωπη όχι μόνο με το κυβερνόν κόμμα, αλλά με ολόκληρο τον κρατικό μηχανισμό και καμία εκλογή υπό αυτές τις συνθήκες δεν μπορεί να θεωρηθεί "δημοκρατική".

ΠΕΜΠΤΟ: Παρά την σκανδαλώδη κυβερνητική στήριξη στην καμπάνια του PRI, [...] θεωρείται πιθανόν ο επόμενος πρόεδρος του Μεξικού να ανήκει στην αντιπολίτευση. Μπροστά σε αυτή την πιθανότητα έχει επιστρατευτεί ένα ακόμα επιχείρημα: αυτό της αποσταθεροποίησης και των επερχόμενων καταστροφών, εάν το PRI απομακρυνθεί από την κυβέρνηση: πόλεμος, υποτίμηση του νομίσματος, διαφυγή κεφαλαίων, κοινωνική δυσαρέσκεια, κλείσιμο επιχειρήσεων, ανεργία, χάος. Για να μην πάμε μακριά, ας θυμηθούμε τις προειδοποιήσεις του Σεδίγιο, ως υποψηφίου προέδρου, για το τι θα ακολουθούσε την εκλογή υποψηφίου διαφορετικού από αυτόν του PRI. Όμως, κατά τη διάρκεια της προεδρίας του Σεδίγιο συνέβησαν η κρίση το Δεκέμβριο του '94, ο πόλεμος στο νοτιοανατολικό Μεξικό, η αθέτηση των Συμφωνιών του Σαν Αντρές, οι σφαγές στο Άγουας Μπλάνκας και στο Τσάρκο της πολιτείας Γκερρέρο, η σφαγή στο Ακτεάλ, η εισβολή της αστυνομίας στο UNAM, ο θάνατος των "χωρίς χαρτιά" Μεξικάνων στις Η.Π.Α., ο θάνατος και η εκμετάλλευση των μεταναστών από την Κεντρική Αμερική, η φυγή των κεφαλαίων, η υποτίμηση του πέσος. Είχαμε, επίσης, την αύξηση της λαϊκής δυσαρέσκειας, τον πολλαπλασιασμό των ένοπλων ομάδων, την ακρίβεια στα είδη πρώτης ανάγκης, την αύξηση της ανεργίας, το μαζικό κλείσιμο μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, τη σύσφιξη των σχέσεων οργανωμένου εγκλήματος και κυβέρνησης, την α-

τιμωρησία των κυρίων με τα λευκά κολάρα, τη φυλάκιση των κοινωνικών αγωνιστών, τη στρατιωτικοποίηση των ιθαγενικών περιοχών, την αύξηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, την προσπάθεια ιδιωτικοποίησης της ηλεκτρικής βιομηχανίας και του πετρελαϊκού τομέα καθώς και της ανώτατης εκπαίδευσης, την αύξηση της εξάρτησης από το εξωτερικό. Με δυο λόγια: τη διάλυση του Μεξικού ως ελεύθερης και κυρίαρχης χώρας. Το μοναδικό ευχάριστο συμβάν στην εξουσία του Σεδίγιο είναι το ότι πλησιάζει στο τέλος της.

Στις ιδέες των Ζαπατίστας, η δημοκρατία είναι ένα δημιούργημα που ξεκινάει να φτιάχνεται από τη βάση, με τη συμμετοχή όλων, ακόμα και εκείνων που σκέφτονται διαφορετικά από εμάς. Η δημοκρατία είναι η άσκηση της εξουσίας από το λαό, σε κάθε χρόνο, σε κάθε τόπο.

Μπροστά στην προσεχή εκλογική αναμέτρηση, έρχονται στη θύμισή μας οι καταστροφές και οι ανθρώπινες δυστυχίες που μας έχουν βρεί από τις κυβερνήσεις του PRI, αυτές που υποτίθεται ότι θα συνέβαιναν με ένα διαφορετικό κόμμα στη εξουσία, και δύσκολα μπορούμε να φανταστούμε τι χειρότερο θα μπορούσε να συμβεί με την αντιπολίτευση στην κυβέρνηση.

ΕΚΤΟ: Και μόνο η πιθανότητα να φτάσει ένας υποψήφιος της αντιπολίτευσης στην εξουσία, [...] έχει προκαλέσει την προβολή από διάφορους κύκλους διανοουμένων και πολιτικών της ιδέας της "χρήσιμης ψήφου" ή της "ψήφου υπό προϋποθέσεις". Στην πραγματικότητα, η πιθανότητα να συγκεντρώσει αρκετούς ψήφους ο υποψήφιος της Συμμαχίας για την Αλλαγή (PAN - PVEM), Βισέντε Φοξ έχει προκαλέσει μια πραγματική επίθεση κατά του Κουαουτέμοκ Κάρδενας, υποψηφίου της Συμμαχίας για το Μεξικό (PRD - PT - PAS - CD - PSN), ώστε να οδηγηθεί σε παραίτηση από τη διεκδίκηση της προεδρίας υπέρ του Φοξ. Τα επιχειρήματα διαφέρουν, αλλά μπορούν να συμπυκνωθούν στο ακόλουθο: το πιο σημαντικό είναι να φύγει το PRI από την κυβέρνηση. Ο Φοξ έχει πιθανότητες εκλογής, γι' αυτό ο Κάρδενας πρέπει να μετατρέψει τις μη πιθανότητές του σε πιθανότητες του Φοξ για να είναι σίγουρη η ήττα του PRI (και η ήττα της Συμμαχίας για το Μεξικό -αυτό δεν το αναφέρουν στα επιχειρήματά τους).

Οι προτείνοντες τα παραπάνω, δεν προτείνουν άλλο από το να μην αποτελούν πολιτικές επιλογές οι εκλογικές επιλογές (εθνικά προγράμματα και θέσεις πάνω στα διαφορετικά προβλήματα της χώρας) και ο εκλογέας να μην έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει τη μία ή την άλλη πολιτική δύναμη, ανάλογα με το αν νιώθει ότι αντιπροσωπεύεται από αυτήν.

Η παραίτηση του Κάρδενας από τον εκλογικό αγώνα για την προεδρία και η ενσωμάτωσή του στην καμπάνια του Φοξ, δε θα σήμαινε απλώς και μόνο την παραίτηση κάποιου προσώπου υπέρ κάποιου άλλου. Θα σήμαινε, επίσης, την απουσία μιας αριστερής εκλογικής άποψης στον αγώνα για την προεδρία. Δεν αγνοούμε τη διαμάχη για το εάν ο Κάρδενας και το PRD ανήκουν στην Αριστερά. Πιστεύουμε ότι ακόμα αποτελούν μέρος της με όλες τις αποχρώσεις και τις κριτικές που θα ακουστούν και τονίζουμε -επιμένοντας- ότι η πολιτική Αριστερά είναι πολύ ευρύτερη από τον καρδενισμό και φυσικά από το PRD.

Εξαλείφοντας την Αριστερά από το εκλογικό σκηνικό, κατά συνέπεια από έναν ειρηνικό δρόμο πολιτικών αλλαγών, ποια δυνατότητα επιλογής θα έμενε για εκατομμύρια Μεξικάνους που έχουν τη ελπίδα και αγωνίζονται για βαθιές κοινωνικές αλλαγές; Η αποχή; Το αντάρτικο;

Είναι φανερό ότι ο Φοξ και ο Κάρδενας αντιπροσωπεύουν δύο διαφορετικά προγράμματα και δε θα κριθούν από τον αριθμό των ψήφων που θα συγκεντρώσουν, αλλά από τα αποτελέσματα που θα επιτύχουν όταν θα φτάσουν στη εξουσία.

Η εκστρατεία του Κάρδενας είναι κάτι παραπάνω από μια εκστρατεία για την προεδρική καρέκλα. Είναι, για εκατομμύρια Μεξικάνους και Μεξικάνες, το επιχείρημα ότι μπορείς να ανήκεις στην Αριστερά και να αγωνίζεσαι για αλλαγές χωρίς να είσαι αναγκασμένος να οδηγηθείς στην παρανομία και την ένοπλη πάλη.

Ακόμα κι αν το προσπαθούν δεκαετίες ολόκληρες, ο EZLN θα συνεχίζει να κρατάει τα όπλα του, να φοράει τις μάσκες του και να απαιτεί δημοκρατία, ελευθερία και δικαιοσύνη.

Η παραίτηση του Κάρδενας από τον εκλογικό αγώνα θα σήμαινε την παραίτηση -προς το παρόν τουλάχιστον- της κομματικής και θεσμικής Αριστεράς από την ειρηνική και εκλογική αλλαγή.

Η Ιστορία, αργά ή γρήγορα, έρχεται να ζητήσει το λόγο.

Εκείνοι που πριν κατηγορούσαν τους Ζαπατίστας ότι δεν στήριξαν το PRD "διότι, αν και δεν τους έπειθε πολιτικά, ήταν καλύτερο από το PRI, και μην ψηφίζοντας το PRD ευνοούσαν την νίκη του PRI στην Τσιάπας", βρίσκονται σήμερα αντιμέτωποι με τα ίδια τους τα επιχειρήματα. Σήμερα, που οι ίδιοι απαντούν ότι "οι αρχές είναι το σημαντικότερο ζήτημα", έχουν την απάντηση στην ερώτηση "γιατί οι Ζαπατίστας δεν ψηφίζουν για το PRD στην Τσιάπας".

Για τους Ζαπατίστας, η πολιτική είναι υπόθεση αρχών. Όχι *μόνον* αρχών, αλλά *και* αρχών. Εκείνοι που έχουν ως αρχή την κοινωνική αλλαγή και τον πολιτικό και ειρηνικό αγώνα, για να την επιτύχουν οφείλουν να πράττουν σύμφωνα με τις αρχές της, χωρίς να επηρεάζονται από αντιξοότητες ή συγκυρίες, εάν θέλουν να νομιμοποιηθούν στο Μεξικό των "από κάτω".

Σήμερα, μπροστά στην προσεχή εκλογική διαδικασία, εμείς οι Ζαπατίστας δηλώνουμε ότι, από σεβασμό σε αυτή τη μορφή πολιτικού και ειρηνικού αγώνα και για να αντιπροσωπευτούν όλες οι πολιτικές απόψεις (η αριστερή και η δεξιά για να χρησιμοποιήσουμε γεωγραφικούς όρους) ώστε ο πολίτης να μπορέσει να επιλέξει ανάμεσά τους, απορρίπτουμε το επιχείρημα της "ωφέλιμης ψήφου". [...]

ΟΓΔΟΟ: Για τους Ζαπατίστας, η δημοκρατία είναι κάτι ευρύτερο από τον εκλογικό αγώνα ή την εναλλαγή στην εξουσία. Όμως, είναι και εκλογική διαμάχη, εάν αυτή είναι καθαρή, ισότιμη, τίμια και πλουραλιστική.

Λέμε, λοιπόν, ότι η εκλογική δημοκρατία δεν εξαντλεί τη δημοκρατία, αλλά αποτελεί σημαντικό μέρος της. Γι' αυτό και δεν είμαστε αντιεκλογικοί. Πιστεύουμε ότι τα πολιτικά κόμματα έχουν να εκπληρώσουν ένα ρόλο (ούτε είμαστε αντικομματικοί, παρόλο που είμαστε κριτικοί απέναντι στα πολιτικά δρώμενα). Πιστεύουμε ότι οι εκλογές αποτελούν, για εκατομμύρια άτομα, ένα αξιοπρεπές και σεβαστό μέσο αγώνα.

Οι εκλογές δεν είναι η ώρα των Ζαπατίστας. Όχι μόνο επειδή η δική μας παρουσία είναι χωρίς πρόσωπο και η αντίστασή μας ένοπλη, αλλά κυρίως λόγω της σφοδρής μας επιθυμίας να συναντήσουμε ένα νέο τρόπο άσκησης της πολιτικής που δεν έχει καμία σχέση με τον παρόντα.

Θέλουμε να συναντήσουμε μια πολιτική που να οδεύει από κάτω προς τα πάνω, μια πολιτική όπου το "διοικώ υπακούοντας" να είναι κάτι παραπάνω από σύνθημα, μια πολιτική όπου η εξουσία να μην αποτελεί τον αντικειμενικό σκοπό, μια πολιτική όπου το "δημοψήφισμα" να είναι κάτι περισσότερο από λέξη με δύσκολη ορθογραφία, μια πολιτική όπου ένας λειτουργός θα είναι δυνατόν να ανακληθεί από τη θέση του μετά από λαϊκή ψηφοφορία.

Όσον αφορά τα πολιτικά κόμματα, δηλώνουμε ότι δεν αισθανόμαστε ότι μας αντιπροσωπεύει κανένα, δεν είμαστε ούτε περεδίστες, ούτε πανίστες, ούτε πολύ περισσότερο πριίστες. Κριτικάρουμε την απόστασή τους από την κοινωνία, την παρουσία και δραστηριοποίησή τους ανάλογα με το πότε γίνονται εκλογές, τον πολιτικό πραγματισμό που κυριαρχεί στις ηγεσίες τους, τις κυνικές ταχυδακτυλουργίες κάποιων μελών τους, την υποτίμηση και απαξίωση ενάντια στο διαφορετικό.

Δημοκρατία σημαίνει, ανεξάρτητα από το ποιος βρίσκεται σε κάποιο πόστο, η πλειοψηφία του λαού να έχει τον αποφασιστικό λόγο στα ζητήματα που τον αφορούν. Πρόκειται για την εξουσία του λαού να κρίνει τους κυβερνώντες σύμφωνα με τις ικανότητες, την τιμιότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Στις ιδέες των Ζαπατίστας, η δημοκρατία είναι ένα δημιούργημα

που ξεκινάει να φτιάχνεται από τη βάση, με τη συμμετοχή όλων, ακόμα και εκείνων που σκέφτονται διαφορετικά από εμάς. Η δημοκρατία είναι η άσκηση της εξουσίας από το λαό, σε κάθε χρόνο, σε κάθε τόπο.

Σήμερα, μπροστά στην επικείμενη εκλογική διαδικασία, εμείς οι Ζαπατίστας επιβεβαιώνουμε για μια ακόμα φορά τον αγώνα μας για τη δημοκρατία. Όχι *μόνο* για την εκλογική δημοκρατία, αλλά *και* για την εκλογική δημοκρατία.

ΕΝΑΤΟ: Όσον αφορά τη δική μας θέση στο παραπάνω εθνικό σκηνικό, δηλώνουμε ότι συνεχίζουμε να περιμένουμε την εκπλήρωση των Συμφωνιών του Σαν Αντρές και σαφή δείγματα -της παρούσας ή της μελλοντικής κυβέρνησης- ότι υπάρχει σοβαρή διάθεση και δέσμευση για πολιτική λύση στον πόλεμο.

Όσο οι απαιτούμενες προϋποθέσεις δεν εκπληρώνονται, δε θα υπάρχει διάλογος ούτε διαπραγματεύσεις. Δε θέλουμε κενές υποσχέσεις ούτε υποδείξεις για το τι χρειαζόμαστε ή τι μας ταιριάζει. Ούτε ψάχνουμε να βρούμε δουλειά ως αστυνομικοί ή δασοφύλακες.

Απαιτούμε να μας δώσουν σημασία, έναν ειλικρινή λόγο και μια σοβαρή δέσμευση σε ένα διάλογο που θα θέσει τέρμα στον πόλεμο.

Εάν κατά το διάστημα της αναμονής η κυβέρνηση Σεδίγιο επιμένει στον πόλεμό της, στην παραβίαση των λόγων της και στην ανευθυνότητα ως πολιτική επιλογή, η μελλοντική κυβέρνηση δε θα κληρονομήσει παρά έναν πόλεμο, αυτόν που εμείς οι Ζαπατίστας κηρύξαμε την 1η Ιανουαρίου του 1994.

Μπροστά σε αυτό τον πόλεμο, η νέα κυβέρνηση θα έχει δύο επιλογές: να συνεχίσει την πολιτική του Σεδίγιο και να υποκρίνεται λύσεις, ενόσω θα συνεχίζει τη στρατιωτικοποίηση, τις διώξεις, τις δολοφονίες και τα ψεύδη, ή να εκπληρώσει τις προϋποθέσεις για το διάλογο, να επιδείξει δείγματα σοβαρότητας και υπευθυνότητας στην τήρηση των δεσμεύσεών της και να επιλύσει όχι μόνο το ζήτημα του πολέμου, αλλά και τα αιτήματα των ιθαγενών λαών του Μεξικού.

Θεωρούμε απαραίτητο να δηλώσουμε ότι στην περίπτωση που η κυβέρνηση θα επεδίωκε μια στρατιωτική λύση, σε οποιαδήποτε παραλλαγή της (χειρουργικό χτύπημα, τμηματική ή γενική επέμβαση στις κοινότητες ή στρατιωτική επίθεση) θα βρεθεί αντιμέτωπη με χιλιάδες εξεγερμένους στα όπλα ιθαγενείς, διατεθειμένους για όλα εκτός από την παράδοση και την ήττα.

Δεν υπάρχει άλλη επιλογή. Εκείνοι που από το κατώφλι της εξουσίας κοιτάζουν με τρυφερότητα την πιθανότητα μιας στρατιωτικής "οριστικής" επίλυσης, είναι απόλυτα γελασμένοι. Ο EZLN δεν είναι δυνατόν να εξοντωθεί στρατιωτικά. Οποιαδήποτε επίθεση εναντίον μας είναι καταδικασμένη να διαρκέσει όχι ώρες ή μέρες (όπως υπολογίζουν στα υψηλά στρατιωτικά κλιμάκια), αλλά ούτε εβδομάδες, μήνες ή χρόνια. Ακόμα κι αν το προσπαθούν δεκαετίες ολόκληρες, ο EZLN θα συνεχίζει να κρατάει τα όπλα του, να φοράει τις μάσκες του και να απαιτεί δημοκρατία, ελευθερία και δικαιοσύνη.

Όποια κι αν είναι η απόφαση της νέας κυβέρνησης, χωρίς να παίζει ρόλο ο πολιτικός της προσανατολισμός, θα έχει την ανάλογη απάντηση από τους Ζαπατίστας. Εάν επιλέξει τη βία χαμηλής έντασης, την υποκρισία και την εξαπάτηση, θα διαπιστώσει πως ο χρόνος περνάει χωρίς να λύνονται τα προβλήματα και θα εισπράξει από τους Ζαπατίστας δυσπιστία και περιφρόνηση.

Θεωρούμε απαραίτητο να δηλώσουμε ότι στην περίπτωση που η κυβέρνηση θα επεδίωκε μια στρατιωτική λύση, σε οποιαδήποτε παραλλαγή της (χειρουργικό χτύπημα, τμηματική ή γενική επέμβαση στις κοινότητες ή στρατιωτική επίθεση) θα βρεθεί αντιμέτωπη με χιλιάδες εξεγερμένους στα όπλα ιθαγενείς, διατεθειμένους για όλα εκτός από την παράδοση και την ήττα.

Δε θα πεθάνουμε. Το ατομικό ή συλλογικό μαρτύριο δε συμπεριλαμβάνεται στην ατζέντα των Ζαπατίστας.

Για την ειρήνη ή για τον πόλεμο, ο EZLN είναι έτοιμος. Η νέα κυβέρνηση θα έχει το λόγο και την ευκαιρία να επιλέξει.

ΔΕΚΑΤΟ: Για όλους τους παραπάνω λόγους, δηλώνουμε ότι:

- Δε θα εμποδίσουμε τις ομοσπονδιακές εκλογές της 2/7/2000.

- Θα επιτραπεί να εγκατασταθούν εκλογικές κάλπες στις ζαπατιστικές περιοχές.

- Δε θα πραγματοποιηθούν ενέργειες που θα σαμποτάρουν ή θα παρεμποδίζουν με τον οποιονδήποτε τρόπο τη λειτουργία των εκλογικών εγκαταστάσεων, το έργο των υπαλλήλων του Ομοσπονδιακού Εκλογικού Ινστιτούτου και των εκλογέων.

- Δε θα καλέσουμε για την υπερψήφιση υποψηφίων ή των κομμάτων τους.

- Οι βάσεις στήριξης των Ζαπατίστας θα ψηφίσουν ή όχι σύμφωνα με δική τους αξιολόγηση. Θα ψηφίσουν χωρίς καμία "γραμμή" και χωρίς κυρώσεις για την πολιτική τους επιλογή.

- Όλους τους Μεξικάνους και Μεξικάνες που βλέπουν τις εκλογές σαν μια δυνατότητα αγώνα, τους καλούμε να αγωνιστούν σε αυτό το πεδίο και να υπερασπίσουν την ψήφο τους.

Αδέλφια,

Αυτή δεν είναι η δική μας ώρα. Θα είναι δική μας κάποια μέρα, όταν θα υπάρχει ειρήνη και σεβασμός απέναντι στους ιθαγενείς λαούς. Όταν η δημοκρατία θα προχωράει πέρα από την εκλογική διαδικασία. Εκείνη την ημέρα, το Μεξικό δε θα είναι δημοκρατικό μόνο για τους Ζαπατίστας, αλλά για όλους τους ιθαγενείς λαούς. Την ημέρα εκείνη δεν θα φιλονικούμε για ένα κυβερνητικό πόστο, αλλά θα πορευόμαστε στο πλάι εκατομμυρίων γυναικών και ανδρών που, όπως κι εμείς, αγωνίζονται για...

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ!

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ!

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ!

Από τα βουνά του νοτιοανατολικού Μεξικού

για την Παράνομη Επαναστατική Ιθαγενική Επιτροπή
- Γενική Διοίκηση
του Ζαπατιστικού Στρατού Εθνικής Απελευθέρωσης

Subcomandante Marcos

Μεξικό, Ιούνιος 2000

μετάφραση: Ε.Μ. - Α.Λ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΤΣΕ
ΓΚΕΒΑΡΑ

Ο Χάρι Βιγιέγκας (Πόμπο) γεννήθηκε το 1940 σε ένα χωριό της Σιέρρα Μαέστρα. Συνάντησε τον Τσε στα δεκαέξι του, όταν ανέβηκε στο βουνό οπλισμένος με μιακυνηγετική καραμπίνα και εντάχθηκε στην ομάδα που εκείνος διοικούσε. Μετά τη νίκη της κουβανέζικης επανάστασης, ο Πόμπο αναλαμβάνει επικεφαλής της προσωπικής φρουράς του Τσε, ο οποίος πληρώνει από την τσέπη του τις σπουδές του Πόμπο (και άλλων). Το όνομα Πόμπο το πήρε με την έναρξη της εκστρατείας στο Κογκό, όπου ακολούθησε τον Τσε μαζί με τον άλλο "αιώνιο" σύντροφο του Τσε, τον Κάρλος Κοέγιο. Αυτοί οι δύο στάλθηκαν από τον Κάστρο στο Κογκό με τη ρητή εντολή να προσέχουν τον Τσε. Μετά το Κογκό, τον ακολουθούν στην Πράγα, ενώ είναι και οι πρώτοι που ταξιδεύουν στη Βολιβία πριν από τον Τσε, τον Ιούλιο του 1966, για να προετοιμάσουν την παράνομη είσοδό του στη χώρα. Μετά τη δολοφονία του Τσε, ο Πόμπο αναλαμβάνει τη διοίκηση της ομάδας των επιζησάντων, η οποία τελικά θα σπάσει τον κλοιό και θα διαφύγει στη Χιλή, το Φεβρουάριο του 1968. Μεταξύ 1975 και 1990 πολέμησε για μεγάλα διαστήματα στην Αγκόλα. Σήμερα είναι ανώτατος αξιωματικός του κουβανέζικου στρατού και βουλευτής.

Έχει γράψει τις αναμνήσεις του από την επιχείρηση της Βολιβίας, στο βιβλίο *Πόμπο: ένας άντρας από το αντάρτικο του Τσε* (εκδ. Editora Politica, Αβάνα 1996). Εκτενείς συνεντεύξεις του υπάρχουν στην μπροσούρα *Στο πλευρό του Τσε Γκεβάρα* (εκδ. Pathfinder 1997) και στην εφημερίδα *Militant* (12/7/1999).

Το ημερολόγιό του από τη Βολιβία προσφέρει έναν πλούτο στοιχείων, τόσο για την ίδια την επιχείρηση όσο και για τη στάση του Τσε μέσα στην ομάδα (π.χ. είναι χαρακτηριστικό το απόσπασμα (σ. 171) όπου αναφέρεται ότι ο Τσε συμπεριελάμβανε τον εαυτό του στις τιμωρίες· όταν είχε βρέξει το τουφέκι του στο πέρασμα ενός ποταμού είχε αυτοτιμωρηθεί με αγγαρεία στην κουζίνα).

Τα αποσπάσματα που μεταφράζονται αφορούν την επανασύνδεση της ομάδας μετά την περικύκλωση και την άγρια μάχη του Γιούρο και την προσπάθεια να διασπάσει τον κλοιό του βολιβιανού στρατού και των ρέιντζερς.

Ρωτούσαμε

[...] Συναντηθήκαμε και συνεχίσαμε μέχρι το σημείο όπου βρισκόταν το αρχηγείο· φθάνοντας, βεβαιωθήκαμε ότι είχαν υποχωρήσει χωρίς δυσκολίες και ότι από το σάκο του Ίντι [Περέδο] είχαν πάρει ένα ραδιόφωνο και από τη δική μου ένα πορτοφόλι που περιείχε 20.000 δολάρια, τα ντοκουμέντα και τα ημερολόγια που μετέφερα. Όλα έδειχναν ότι ο Τσε είχε υποχωρήσει προς τα κάτω στο φαράγγι [του Γιούρο], αφού προς εκείνη την κατεύθυνση ακούγαμε έναν καταιγισμό πυρών και κατόπιν σποραδικούς πυροβολισμούς. Ήταν εκείνη τη στιγμή που χάσαμε οριστικά την επαφή μας με τον Τσε. [...]

Ρωτούσαμε ο ένας τον άλλον για τον Τσε, κανείς δεν τον είχε δει να φεύγει. Μπροστά σε αυτό το δίλημμα, ελαφρώσαμε τους σάκους μας και αρχίσαμε να ανεβαίνουμε το λοφίσκο, για να φθάσουμε στο σημείο που είχε ορίσει ο Τσε για την ανασυγκρότηση. Στις εννέα το βράδυ φθάσαμε και εξακριβώσαμε ότι μια ομάδα συντρόφων μας είχε πάει εκεί, αφού βρήκαμε υπολείμματα φαγητού -φαίνεται για να ελαφρώσουν και αυτοί τους σάκους τους. Θυμηθήκαμε τότε ότι ο Τσε μας είχε εκφράσει την πρόθεσή του να σπάσει τον κλοιό τη νύχτα και να κατευθυνθεί προς τον ποταμό Πιραϊπάνι για να φθάσει στο Βάγιε Γκράντε. [...]

Ακούσαμε στο ραδιόφωνο την είδηση για τη σύλληψη από το στρατό ενός αντάρτη, που μπορεί να ήταν ο Τσε. Σκεφθήκαμε πως αυτό δεν ήταν δυνατόν. Το μεσημέρι το διέψευσαν και είπαν πως ήταν ο υπαρχηγός του. Από την περιγραφή που έδιναν σκεφθήκαμε ότι επρόκειτο για τον Πάτσο, που έμοιαζε σωματικά με τον Τσε. [...]

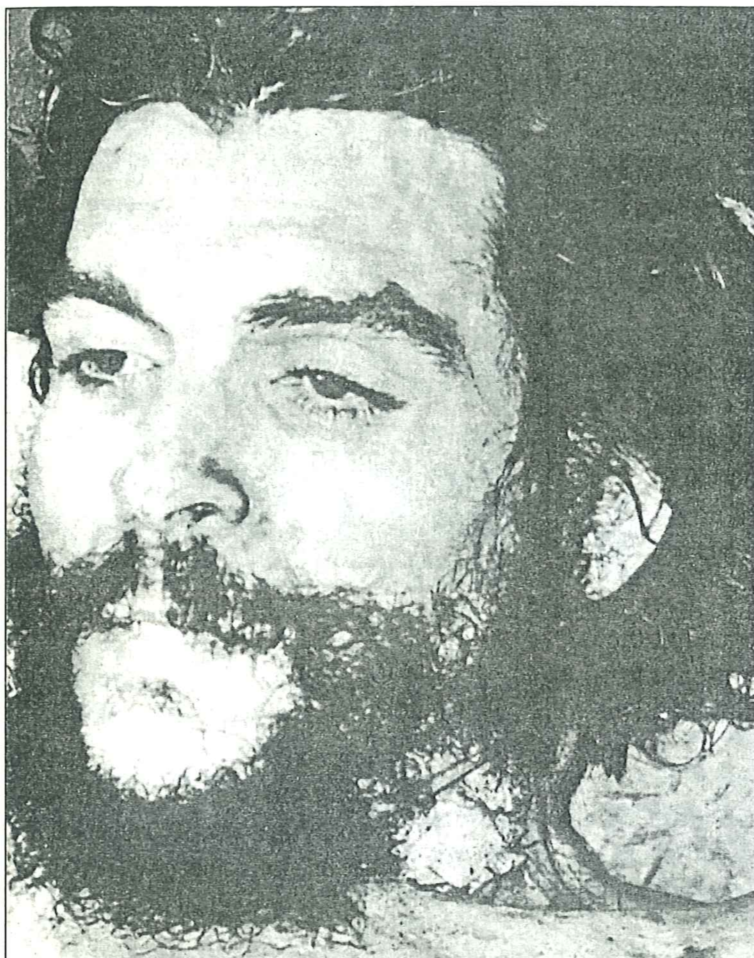
Στις 10 [Οκτωβρίου] το βράδυ ακούσαμε την είδηση για το θάνατο του Τσε, δεν υπήρχαν αμφιβολίες, έδιναν την περιγραφή του προσώπου του και των ρούχων που φορούσε· μιλούσαν για το πουλόβερ που ανήκε στον Τούμα [Κάρλος Κοέγιο] και που το κρατούσε για ανάμνηση, μιλούσαν για τα δύο ρολόγια του: ένα

Ο Τσε και ο Πόμπο στη Βολιβία

Ο θάνατος του Τσε

ο ένας τον άλλον ΓΙΑ ΤΟΝ Τσε...

το δικό του και ένα του Τούμα, που το κρατούσε για να το δώσει στο γιό του, που εκείνος δεν είχε γνωρίσει ποτέ· μιλούσαν για τα σανδάλια του που είχε φτιάξει ο Νιάτο [Χούλιο Λουίς Μέντες Κόρνε], για τα δύο ζευγάρια κάλτσες (ο Τσε φορούσε πάντα δύο ζευγάρια, το δέρμα του ήταν πολύ λεπτό και έτσι προστατευόταν).

Έπεσε μια βαθιά σιγή, νιώσαμε έναν απερίγραπτο και βαθύ πόνο, για πρώτη φορά στη ζωή μου ξεχύθηκαν τα δάκρυά μου χωρίς να χρειαστεί να με παρασύρει κάποιος που κλαίει δίπλα μου, κατάλαβα περισσότερο από κάθε άλλη φορά ότι ο Τσε για μένα ήταν ένας πατέρας. [...]

[Ορκιστήκαμε] ότι κανείς από εμάς δε θα εγκατέλειπε την ομάδα και πολύ περισσότερο τον αγώνα· θα συνεχίζαμε όλοι μαζί και κανένας δε θα πιανόταν αιχμάλωτος. [...]

Στις 13, ακούσαμε την είδηση ότι μία από τις ομάδες των επιζησάντων εξοντώθηκε από το στρατό [...] προσπαθούσαν να μας βάλουν σε μια ζώνη άγνωστη σε εμάς [...] πρόσφεραν 5.000 πέσος για τη σύλληψη του καθενός μας, ζωντανού ή νεκρού (αυτό σήμαινε τα έσοδα οποιουδήποτε αγρότη για πάνω από πέντε χρόνια δουλειάς).

«Στη Βολιβία, [ο Τσε] έδωσε μάχη να μας κάνει να καταλάβουμε την οπτική των ιθαγενών για τον κόσμο, τη ζωή τους, τις παραδόσεις τους, την πλούσια ιστορία τους. Παρά το ότι είχαμε ζήσει μια επανάσταση στην Κούβα, δεν το καταλαβαίναμε αυτό. Ο Τσε είχε μελετήσει τις μαχητικές παραδόσεις των Βολιβιανών, την ιστορία των αγώνων τους. [...] Ο Τσε γνώριζε τα χαρακτηριστικά των Ινδιάνων, με τον ίδιο τρόπο που γνώριζε τους χωρικούς στην Κούβα.»

(Στο πλευρό του Τσε Γκεβάρα, σελ. 14)

Τελικά, από τη μάχη στο φαράγγι του Γιούρο και την κατοπινή καταδίωξη επέζησαν πέντε μαχητές, οι οποίοι κατάφεραν, μετά από τρεις μήνες αγώνα, να σπάσουν τον κλοιό και να περάσουν στη Χιλή, όπου τους περίμενε ο πρόεδρος της Γερουσίας, Σαλβαδόρ Αγιέντε. Η Χιλή πιέζεται από τις Η.Π.Α. να τους παραδώσει στη Βολιβία, ενώ οι γειτονικές χώρες δε δίνουν άδεια για διέλευση ώστε οι τρεις Κουβανοί να φθάσουν στην Κούβα. Τελικά, θα φύγουν από τη Χιλή, για να καταλήξουν -μέσω Νήσων του Πάσχα, Ταϊτής, Σρι Λάνκα, Αντίς Αμπέμπα, Παρισιού, Μόσχας- στην Αβάνα, στις 6 Μαρτίου του 1968.

Κ.Α.

Η περιπέτεια του

Μετά τη δολοφονία του Τσε, τα πράγματά του λεηλατήθηκαν από τους στρατιωτικούς και τους ρέιντζερς. Τα χρήματα του αντάρτικου (δολάρια Η.Π.Α., βολιβιανά πέσος και καναδέζικα δολάρια) τα μοιράστηκαν οι αξιωματικοί. Μια πένα Πάρκερ κατέληξε στα χέρια ενός υπαξιωματικού. Το δαχτυλίδι του στα χέρια ενός άλλου, που επί χρόνια πουλούσε αντίγραφά του. Το κατεστραμμένο Μ2 του Τσε το πήρε ένας συνταγματάρχης, που λέγεται ότι το έδωσε στο στρατηγό Οβάντο. Ο συνταγματάρχης Σέλιτς πήρε τη μία πίπα· την άλλη την πήρε ένας λοχίας. Κανείς δεν ήθελε τα παπούτσια και τα σανδάλια του.

Ο Τσε φορούσε δύο ρολόγια, το δικό του και του -νεκρού πια- "αιώνιου" συντρόφου του Κοέγιο. Οι πληροφορίες είναι ασαφείς και οι "διεκδικητές" των πραγματικών ρολογιών του Τσε πολλοί. Το ρολόι του Κοέγιο φαίνεται ότι κατέληξε στα χέρια ενός συνταγματάρχη. Γύρω από το άλλο ρολόι του Τσε πλέχτηκαν ένα σωρό ιστορίες, πιστευτές ή και απίστευτες - μέχρι ότι κατέληξε και ως πληρωμή ενός χρέους σε μια καντίνα της Πουέμπλα, από το γιό του γιατρού που έκανε την αυτοψία.

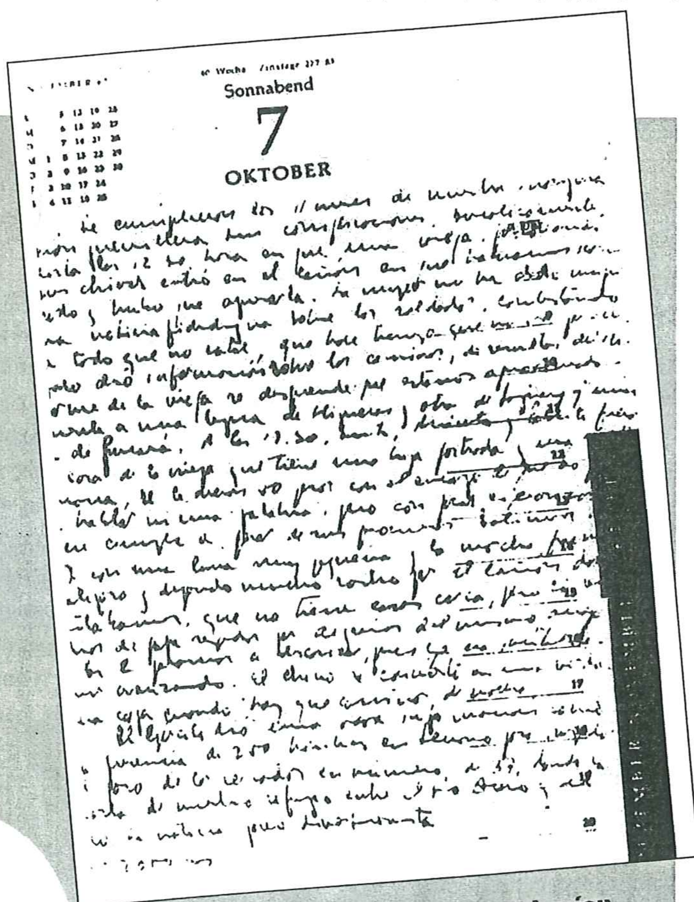
Τη μεγαλύτερη περιπέτεια, όμως, την έζησαν τα ημερολόγια του Τσε. Όταν δολοφονήθηκε, ο Τσε είχε επάνω του δύο τετράδια. Το πρώτο περιείχε το ημερολόγιο του Νοεμβρίου και του Δεκεμβρίου του 1966, καθώς και τα μηνύματα ανάμεσα στο αντάρτικο και την Αβάνα. Το δεύτερο ήταν το ημερολόγιο του 1967· τελευταία εγγραφή, 7 Οκτωβρίου, παραμονή της μοιραίας μάχης του Γιούρο. Υπήρχαν, επιπλέον, μια ατζέντα με επαφές ανά τον κόσμο και ένα τετράδιο όπου ο Τσε είχε αντιγράψει αγαπημένα του ποιήματα.

> **«Πρέπει να νιώθουμε σαν προσωπική προσβολή κάθε πράξη που εναντιώνεται στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου, στην ευτυχία του, σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου. Πρέπει να κρατάμε πάντα ψηλά τη σημαία της αξιοπρέπειας που σήκωσε ο Μαρτί [...]: "Κάθε αληθινός άνθρωπος πρέπει να νοιώθει στο πρόσωπό του το χτύπημα που δίνεται σε οποιονδήποτε άνθρωπο".»**

Η ύπαρξη των ημερολογίων έγινε γνωστή από το στρατηγό Οβάντο, αρχηγό των ενόπλων δυνάμεων, σε συνέντευξη Τύπου στις 10 Οκτωβρίου. Τις πρώτες εκείνες ημέρες, τα ημερολόγια του Τσε τα ξεφυλλίζουν διάφοροι αξιωματικοί. Σύντομα, όμως, καταλήγουν στα χέρια των πρακτόρων της CIA, που τα φωτοτυπούν. Τα αντίγραφα φθάνουν στην Ουάσιγκτον στις 11 ή στις 12 Οκτωβρίου και αμέσως αρχίζει μια επιχείρηση πλαστογράφησής τους. Πρόκειται, όμως, για μια διαδικασία δύσκολη, που θα κρατήσει καιρό.

Στις 16 Οκτωβρίου, ο στρατός της Βολιβίας ανακοινώνει ότι θα διαθέσει προς πώληση το ένα ημερολόγιο, για να αντισταθμίσει τις ζημιές που είχε από το αντάρτικο. Στις 7 Νοεμβρίου, ο Οβάντο δηλώνει πως τα ημερολόγια θα πουληθούν στον πλειοδότη. Οι προσφορές φθάνουν τις 400.000 δολάρια. Στις 22 Νοεμβρίου εκδίδεται το διάταγμα που εξουσιοδοτεί τις ένοπλες δυνάμεις να πουλήσουν τα ημερολόγια και τα προσωπικά αντικείμενα του Τσε. Ταυτόχρονα, συνεχίζεται η επιχείρηση πλαστογράφησης των φωτοτυπιών, η οποία κατόπιν θα μεταφερόταν στα πρωτότυπα. Στόχος, προφανώς, ήταν η επέμβαση σε κρίσιμα ζητήματα που περιγράφονταν στο ημερολόγιο (π.χ. η σχέση Τσε-Κάστρο, ο χαρακτήρας του Τσε κ.λπ.). Ο χρόνος, όμως, δεν τους έφθασε.

Στα τέλη Ιανουαρίου του 1968, φθάνει στα γρα-

Sonnabend

7

OKTOBER

Η τελευταία σελίδα του ημερολογίου

ημερολογίου της ΒΟΛΙΒΙΑΣ

φεία της Πρένσα Λατίνα (του κουβανέζικου πρακτορείου ειδήσεων) στη Χιλή ένας αγγελιαφόρος, ο οποίος δηλώνει: "Έρχομαι εκ μέρους του Αντόνιο Αργέδας. Θέλει να παραδώσει το ημερολόγιο του Τσε στην Κούβα!" Τα ημερολόγια φθάνουν στο Σαντιάγο σε μικροφίλμ, μέσα σε έναν μουσικό δίσκο.

(Ο Αντόνιο Αργέδας ήταν ο υπουργός Εσωτερικών της Βολιβίας. Πρώην αξιωματικός της αεροπορίας, πρώην μέλος του Κ.Κ. Βολιβίας, βουλευτής του Επαναστατικού Εθνικιστικού Κινήματος (MNR) και φίλος του δικτάτορα Μπαριέντος, την ίδια εποχή που ήταν και πράκτορας της CIA, κάτι που ποτέ δεν το αρνήθηκε. Κατά πληροφορίες, ήταν ο εγκέφαλος του αντι-αντάρτικου αγώνα στις πόλεις της Βολιβίας. Λέγεται πως παρέδωσε τα ημερολόγια έξαλλος με την παρέμβαση των Η.Π.Α. στη χώρα του. Ο ίδιος ισχυρίστηκε πως ήταν φίλος με τον Κόκο Περέδο, μέλος του αντάρτικου που σκοτώθηκε στο Γιούρο. Μία εβδομάδα μετά την παράδοση του ημερολογίου, ο Αργέδας διαφεύγει στη Χιλή όπου ζητάει άσυλο. Ισχυρίζεται πως το κίνητρό του ήταν ότι "ήθελε να εμποδίσει τον βορειοαμερικάνικο ιμπεριαλισμό να αλλοιώσει το ημερολόγιο του Τσε Γκεβάρα". Φεύγει στο Λονδίνο, μετά από καιρό επιστρέφει στη Λα Πας, απειλείται με δίκη, απειλεί ότι θα αποκαλύψει πολλά, το σπίτι του δέχεται επίθεση με βόμβες, τον πυροβολούν και καταφεύγει στην πρεσβεία του Μεξικού, όπου ζητάει άσυλο. Καταφεύγει στην Κούβα και επιστρέφει στη Βολιβία το 1979, μετά την πτώση της δικτατορίας του Μπάνσερ. Συνεργάζεται ως κυβερνητικός πράκτορας στον αγώνα κατά των μεγαλεμπόρων ναρκωτικών. Κατηγορείται για απαγωγή ενός επιχειρηματία και φυλακίζεται για τρία χρόνια. Το 1989 απελευθερώνεται και εργάζεται ως δικηγόρος. Κατηγορείται και για άλλη απαγωγή και περνάει στην παρανομία. Η αστυνομία τον κατηγορεί ως επικεφαλής ακροδεξιάς τρομοκρατικής οργάνωσης, αλλά αυτός το διαψεύδει. Το Φεβρουάριο του 2000, ο Αντόνιο Αργέδας, 72 ετών πια, σκοτώνεται από βόμβα. Η αστυνομία ισχυρίζεται ότι τη μετέφερε ο ίδιος...)

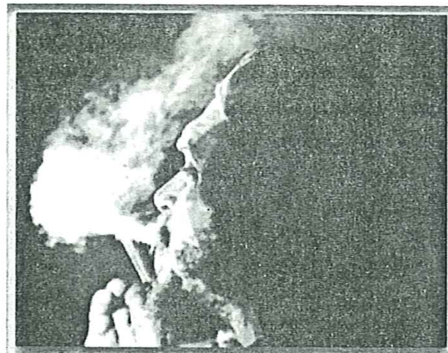
Τα ημερολόγια φθάνουν στην Κούβα, όπου διασταυρώνονται και ελέγχονται από την Αλέιδα Μαρτς και τους τρεις επιζήσαντες του αντάρτικου, τον Αλαρκόν, τον Ταμάγιο και τον Χάρι Βιγιέγκας (Πόμπο). Τη Δευτέρα 1 Ιουλίου, το βιβλίο βρίσκεται στα βιβλιοπωλεία της Αβάνας και αρχίζει να μοιράζεται δωρεάν. Οι φωτογραφίες δείχνουν εντυπωσιακές ουρές έξω από τα βιβλιοπωλεία, χιλιάδες άτομα που περιμένουν να πάρουν ένα αντίτυπο.

Αμέσως τα ημερολόγια εκδίδονται και σε διάφορες άλλες χώρες, όχι όμως και στις χώρες του "υπαρκτού". Από την πρώτη έκδοση λείπουν 13 σελίδες, οι οποίες διαρρέουν (από άγνωστη πηγή) λίγες ημέρες αργότερα.

Τη δεκαετία του 1980, ο γνωστός οίκος Σόθμπις ανακοίνωσε τη διάθεση των πρωτοτύπων ημερολογίων του Τσε, με τιμή εκκίνησης τις 250.000 λίρες. Φαίνεται πως ο πρώην δικτάτορας της Βολιβίας Γκαρσία Μέσα ήταν εκείνος που τα πούλησε. Η δημοπρασία ματαιώθηκε ύστερα από διαμαρτυρίες της κυβέρνησης της Βολιβίας.

(Πηγές: Paco Ignacio Taibo II, Ernesto Guevara, tambien conocido como El Che· Washington Estellano, Los archivos fatales de Antonio Arguedas, Punto Final / Rebelion, 13/4/00)

Κ.Α.

«Αυτός ο κανόνας της ισότητας ή της ταπεινότητας είχε μετατραπεί σε πιστεύω και σε ακρογωνιαίο λίθο για την ιδεολογική εξέταση.

-Βλέπεις αυτό το κέικ, Ντεμπρέ; Ας υποθέσουμε ότι ζυγίζει 20 γραμμάρια. Μπορείς να βγάλεις δύο καλές μερίδες. Διακόσιες θερμίδες για τον καθένα και τέρμα. Ας πούμε τώρα ότι έχεις γύρω σου δέκα πεινασμένους και όλοι εξαρτώνται από σένα. Τι θα έκανες;

- Θα διάλεγα στην τύχη τους δύο τυχερούς.

- Γιατί;

- Πιο χρήσιμο είναι να έχουν δύο σύντροφοι την ευκαιρία να επιβιώσουν τρώγοντας λίγο, παρά δέκα που δεν έχουν καμία πιθανότητα, τρώγοντας δέκα φορές τίποτα.

- Γελιέσαι, Ντεμπρέ. Ο καθένας πρέπει να έχει το ψίχουλό του και μετά ας γίνει ότι θέλει ο Θεός. Η επανάσταση έχει τις αρχές της. Και εν πάση περιπτώσει, θα έχει δύο γραφειοκράτες λιγότερους.

- Πιστεύεις ότι είναι καλύτερο να χαθούν στα σίγουρα δέκα επαναστάτες μέσα στην απόλυτη ισότητα;

- Όταν οι ηθικές αρχές* διασώζονται, το ίδιο θα συμβεί και με την επανάσταση. Αλλιώς, τι νόημα έχει;»

*** Η λέξη *moral* σημαίνει "ηθικό" και "ηθικές αρχές".**

(Διάλογος του Τσε με τον Ρεζί Ντεμπρέ. Από το βιβλίο του Πάκο Ιγνάσιο Τάιμπο ΙΙ, *Ερνέστο Γκεβάρα, επίσης γνωστός ως Τσε*, σελ. 747)

Ο ΤΣΕ

Το ξημέρωμα της 2ας Απριλίου του 1965, ο Τσε φεύγει από το αεροδρόμιο της Αβάνας. Ύστερα από πολλές ημέρες ταξιδιού ανάμεσα σε διάφορες πόλεις, φθάνει στο Νταρ Ες Σαλάμ στις 19 Απριλίου. Η αποστολή έχει ετοιμαστεί αρκετά καλά, οι Κουβανοί εθελοντές είναι αποφασισμένοι να μείνουν και να πολεμήσουν μερικά χρόνια στο Κογκό, η επιχείρηση έχει την αμέριστη υποστήριξη της Κούβας -από εκπαίδευση, μέχρι υλικό, μαχητές, κάλυψη. Στο Νταρ Ες Σαλάμ ο Τσε έχει φθάσει μαζί με τον Βίκτορ Ντρέκε και τον Πάπι Ταμάγιο. Εκεί παίρνουν τα ψευδώνυμα που θα έχουν στο αντάρτικο: ο Ντρέκε γίνεται Μόχα (ένα, στα σουαχίλι), ο Ταμάγιο Μ'μπίλι (δύο), ο Τσε Τάτου (τρία). Στα τέλη Απριλίου, η πρώτη ομάδα περνάει στο Κογκό.

Η επιχείρηση στο Κογκό αποδεικνύεται καταστροφική. Το ντόπιο αντάρτικο είναι υποτυπώδες, οι ηγέτες του ζουν συνεχώς στα πολυτελή ξενοδοχεία του εξωτερικού, οι αντάρτες αρνούνται την εκπαίδευση και επαφίενται σε μαγικά ποτά ενάντια στις σφαίρες (dawa), ο στρατός ζει παρασιτικά σε βάρος των ντόπιων αγροτών, το πολιτικό και ιδεολογικό περιεχόμενο σχεδόν ανύπαρκτο. Πολλές φορές, όταν ντόπιοι αντάρτες παίρνουν εντολή να μεταφέρουν κάτι, απαντούν: mimi hapana motocari - δεν είμαι φορτηγό, ή ακόμα χειρότερα: mimi hapana cuban - δεν είμαι Κουβανός (*Ημερολόγιο του Τσε από το Κογκό*, σ. 67). Οι ήττες διαδέχονται η μία την άλλη, οι προσπάθειες να οργανωθεί στοιχειωδώς το αντάρτικο αποτυγχάνουν, οι Κουβανοί αρχίζουν να κουράζονται και να διαμαρτύρονται, βλέποντας να πεθαίνουν μόνο αυτοί στις μάχες. Ο Τσε εκρήγνυται: "Δεν μπορούμε να ελευθερώσουμε μόνοι μας μια χώρα που δε θέλει να αγωνιστεί" (σ. 196). Εξακολουθεί, όμως, να ελπίζει: "Διαποτισμένος από ποιος ξέρει ποια τυφλή αισιοδοξία, δεν ήμουν ικανός να δω [αυτή την κατάσταση]" (σ. 186).

Η Κούβα πιέζεται διεθνώς να διακόψει τη βοήθεια. "Αυτή ήταν η χαριστική βολή σε μια ετοιμοθάνατη επανάσταση", λέει ο Τσε (σ. 265), παρόλο που ο Κάστρο λέει, σε επιστολή προς τον Τσε, ότι "αν εσείς αποφασίσετε να παραμείνετε, θα προσπαθήσουμε να σας στείλουμε ό,τι χρειάζεστε" και "θα στηρίξουμε οποιαδήποτε απόφασή σας" (σ. 266).

Αποφασίζεται η αποχώρηση. "Δεν υπήρχε ούτε ίχνος μεγαλείου σε αυτή την υποχώρηση, ούτε μια κίνηση εξέγερσης", θυμάται ο Τσε (σ. 309). Φθάνει στο Νταρ Ες Σαλάμ και καταλύει στην κουβανέζικη πρεσβεία, μαζί με τους τρεις έμπιστούς

Η εξαφάνιση του Τσε από την Κούβα έγινε αφορμή για μια ατέλειωτη σειρά σεναρίων, με κύριο χαρακτηριστικό τους την τερατολογία. Κάθε εξέγερση ή επεισόδιο σε ολόκληρο τον πλανήτη είχε τον Τσε πίσω της, το πτώμα του εντοπίστηκε πολλές φορές, όπως και ο ίδιος, ολοζώντανος στις φυλακές της Κούβας ή εξόριστος σε απίστευτα μέρη. Έτσι, στις 3 Οκτωβρίου του 1965, κατά τη διαδικασία εκλογής της Κ.Ε. του Κ.Κ. Κούβας, ο Φιντέλ Κάστρο ξεκίνησε λέγοντας ότι "υπάρχει μια απουσία ανάμεσά μας, εκείνου που έχει όλα τα χαρίσματα και όλες τις αναγκαίες αρετές στον πιο υψηλό βαθμό" και κατόπιν διάβασε δημόσια τις πέντε σελίδες που αποτελούσαν την περίφημη "αποχαιρετιστήρια επιστολή" του Τσε.

Η δημοσιοποίηση της επιστολής έγινε αφετηρία άλλης διαμάχης. Ο ίδιος ο Κάστρο είπε αργότερα πως ήταν αναπόφευκτο γεγονός. Κάποιοι ισχυρίστηκαν ότι αποτέλεσε ένα αναγκαστικό κόψιμο των γεφυρών: μετά τη δημόσια ανάγνωση της επιστολής, ο Τσε δεν μπορούσε πλέον να επιστρέψει στην Κούβα. Είναι, ωστόσο, προφανές ότι, τη στιγμή που κάποιοι σχεδόν χρέωναν στην Κούβα και στον ίδιο τον Κάστρο τη "μυστηριώδη εξαφάνιση" του Τσε, οι επιλογές δεν ήταν πολλές. Ο ίδιος ο Τσε ποτέ δεν κατηγόρησε τον Κάστρο για τη δημοσιοποίηση της επιστολής. Άλλωστε, ποτέ δεν υπήρξε κάποιο πραγματικό "κόψιμο γεφυρών". Στην προαναφερόμενη έκδοση του ημερολογίου του Τσε, στον πρόλογο της Αλέιδα Γκεβάρα Μαρτς, περιλαμβάνεται μια άγνωστη επιστολή του Κάστρο προς τον Τσε, με ημερομηνία Ιούνιος 1966, με την οποία τον καλεί να επιστρέψει στην Κούβα - πράγμα που συνέβη λίγο αργότερα τον ίδιο χρόνο. Γράφει ο Κάστρο στον Ραμόν (Τσε): «[...] Ωστόσο, μου φαίνεται ότι με δεδομένη τη λεπτή και ανησυχητική κατάσταση που αντιμετωπίζεις εκεί, πρέπει οπωσδήποτε να σκεφτείς τα πλεονεκτήματα που θα σου πρόσφερε μια βόλτα μέχρι εδώ. Γνωρίζω πολύ καλά ότι είσαι πολύ απρόθυμος να σκεφθείς οποιαδήποτε εναλλακτική λύση, όπως και το να έρθεις τώρα στην Κούβα. [...] Το να κάνεις χρήση των πλεονεκτημάτων, που αντικειμενικά σημαίνει το να μπορείς να μπαίνεις και να βγαίνεις από εδώ, να συντονίζεις, να σχεδιάζεις, να επιλέγεις και να εκπαιδεύεις στελέχη και να κάνεις από εδώ όλα όσα με τόσο μόχθο και μόνο ελλιπώς μπορείς να πραγματοποιήσεις από εκεί ή από κάποιο άλλο παρόμοιο μέρος, δε σημαίνει καμία απάτη, κανένα ψέμα, καμία κοροϊδία ούτε προς τον κουβανέζικο λαό ούτε προς τον κόσμο» (σ. 16-17).

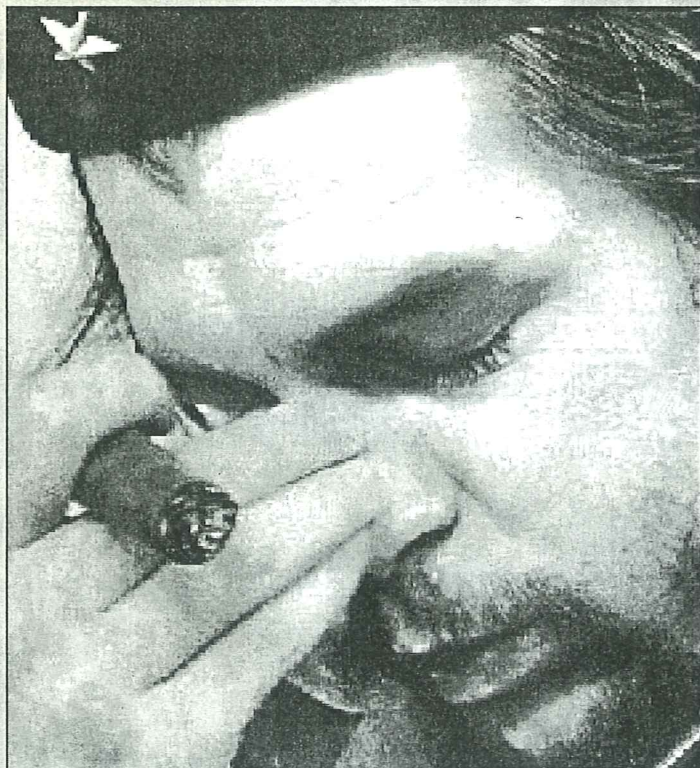
Ωστόσο, το γεγονός της δημοσιοποίησης, όσο αναπόφευκτο κι αν ήταν, είχε τις συνέπειές του. Γράφει ο Τσε στο ημερολόγιο του Κογκό: «Τέλος, στις σχέσεις μου με το προσωπικό [της ομάδας] τις τελευταίες μέρες βάρυνε [...] η αποχαιρετιστήρια επιστολή προς τον Φιντέλ. Έγινε αιτία οι σύντροφοι να βλέπουν σε μένα, ό-

Στο Κογκο

του: τον Χάρι Βιγιέγκας (Πόμπο), τον Κοέγιο και τον Ταμάγιο. Εκεί αρχίζει να υπαγορεύει στη δακτυλογράφο της πρεσβείας τις αναμνήσεις του από το Κογκό: *Αποσπάσματα από τον επαναστατικό πόλεμο: Κογκό.* Ύστερα από λίγο καιρό, θα αφήσει την Τανζανία με κατεύθυνση την Πράγα. Θα φθάσει εκεί την άνοιξη του 1966, μαζί με τον Κοέγιο και τον Βιγιέγκας.

Το ημερολόγιο θα κυκλοφορήσει σχεδόν τριάντα χρόνια αργότερα. "Αυτή είναι η ιστορία μιας αποτυχίας", είναι τα πρώτα λόγια του κειμένου, που συνεχίζει: "Παίρνει χροιά από παρατηρήσεις και πνεύμα κριτικό, αφού πιστεύω ότι, αν τυχόν έχει κάποια σημασία αυτή η διήγηση, επιτρέπει να εξαχθούν συμπεράσματα από τις εμπειρίες, τα οποία θα βοηθήσουν άλλα επαναστατικά κινήματα. Η νίκη είναι μεγάλη πηγή θετικών εμπειριών, αλλά το ίδιο συμβαίνει και με την ήττα" (σ. 35). Πράγματι, αυτό που διακρίνει το ημερολόγιο του Κογκό είναι η κριτική και η αυτοκριτική διάθεση. Ο Τσε είναι αυστηρός, τόσο απέναντι στους Κογκολέζους και τους Ρουαντέζους μαχητές όσο και απέναντι στους Κουβανούς· περισσότερο απ' όλα, όμως, είναι αυστηρός απέναντι στον εαυτό του, χωρίς να διστάζει να χρεωθεί προσωπικά (ως διοικητής) πολλά από τα λάθη ή τα προβλήματα του αγώνα. Μερικές φορές ο λόγος του γίνεται εντελώς προσωπικός: "Προσωπικά, το ηθικό μου ήταν τρομακτικά πεσμένο· ένιωθα ένοχος γι' αυτή την καταστροφή, εξαιτίας απρονοησίας και αδυναμίας" (σ. 225). "Αυτό το σώμα [του Μπαάσα, που μόλις είχε θαφτεί] ήταν μια κατηγορία βουβή και γενναία, όπως ήταν και η συμπεριφορά του από τη στιγμή που πληγώθηκε, ενάντια στην απρονοησία μου, ενάντια στη βλακεία μου" (σ. 229). Άλλες φορές, η αυτοκριτική του Τσε γίνεται πιο αποστασιοποιημένη: "Από στρατιωτική σκοπιά, το πρώτο μου λάθος ήταν ότι διάλεξα το μέρος για το στρατόπεδο χωρίς πιο βαθιά έρευνα και χωρίς να έχω οργανώσει μια άμυνα πιο συμπαγή" (σ. 231).

πως πριν πολλά χρόνια, όταν ξεκίνησα στη Σιέρρα, έναν ξένο που βρισκόταν σε επαφή με Κουβανούς· τότε, εκείνος ερχόταν, τώρα αποχαιρετάει. [...] Η επιστολή, που προκάλεσε τόσα εγκωμιαστικά σχόλια στην Κούβα και έξω από αυτήν, με απομάκρυνε από τους μαχητές» (σ. 333).

Τελικά, το ημερολόγιο του Κογκό αποτελεί υπόδειγμα εσωτερίκευσης μιας ήττας και εξαγωγής συμπερασμάτων από αυτή, αλλά και ειλικρινούς κριτικής και αυτοκριτικής, χωρίς ούτε υποψία εξωραϊσμού και ωραιοποίησης. Στον επίλογο, ο Τσε θέτει όλα τα προβλήματα που θα μπορούσε να αντιμετωπίσει ένα (παρόμοιο) αντάρτικο: από το ρόλο του αντάρτικου ("η κυριότερη λειτουργία του είναι η εκπαίδευση των μαζών", σ. 342) μέχρι τις συγκεκριμένες συνθήκες του Κογκό και τη συνάντηση ανάμεσα στις διαφορετικές (πολιτικές, ιδεολογικές ή οτιδήποτε) κουλτούρες, και όλα αυτά με λόγο αλλού προσωπικό και αλλού πιο αποστασιοποιημένο, όσο το δυνατόν, όμως, πιο αντικειμενικό και κριτικό. Δεν παραλείπει να θέσει και το θέμα της αντίθεσης λευκού-μαύρου: "Μερικές φορές είχα την υποψία ότι κάπως επηρέαζε το γεγονός ότι είμαι λευκός" (σ. 326). (Να αναφέρουμε εδώ τη μαρτυρία ενός Κογκολέζου μαχητή, όπως αναφέρεται στη βιογραφία του Τσε από τον Πάκο Ιγνάσιο Τάιμπο ΙΙ: "Δεν μπορούσα να καταλάβω πώς ένας λευκός ερχόταν να βοηθήσει εμάς τους μαύρους, αφού ο αγώνας μας ήταν ενάντια στους λευκούς. Υπήρχε κόσμος που σκεφτόταν χειρότερα από μένα. Δεν σκεφτόμασταν ότι μαχόμασταν για να ελευθερώσουμε τη χώρα, αλλά ότι πολεμούσαμε ενάντια στους λευκούς" (σ. 645).

Η εμπειρία του Κογκό σημάδεψε τον Τσε. Ας μην ξεχνάμε ότι η αποτυχία αυτή ήταν κρίκος σε μια αλυσίδα γεγονότων που σιγά σιγά τον οδηγούσαν σε βαθιές αλλαγές στη σκέψη και την πολιτική του στάση: γνωριμία με τις χώρες του "υπαρκτού" και σφοδρή κριτική σε αυτές, αποχώρηση από την Κούβα, παραμονή στην Πράγα κ.λπ. Στα κείμενά του, ακόμα και σε εκείνα που διακρίνονται για την αποστεωμένη τους γλώσσα, προβάλλει όλο και περισσότερο η προτεραιότητα της επαναστατικής ηθικής ως κινητήριας δύναμης μιας επανάστασης που θα είναι "πρώτα και για πάντα" και η οποία αποτελεί τον δικό του "πολιτικό ρεαλισμό". Έτσι, αμέσως μετά το Κογκό αρχίζει να αναλύει τις συνθήκες στη Λατινική Αμερική, πεισμένος ότι η φωτιά μπορεί να ανάψει εκεί. Ίσως, όσο και αν φαίνεται αντιφατικό, τα παρακάτω λόγια από το ημερολόγιο του Κογκό δεν αποτελούν ύμνο στην αυταπάρνηση αλλά στο όνειρο: "Οι επαναστάτες που πρόκειται να ζήσουν μια παρόμοια εμπειρία, πρέπει να ξεκινούν χωρίς όνειρα, αφήνοντας όλα όσα αποτελούσαν τη ζωή και τις επιθυμίες τους σαν να ήταν ήδη χαμένα" (σ. 330).

Οι αναφορές στο ημερολόγιο του Τσε είναι από την κουβανέζικη έκδοση του 1999 (εκδ. Grijalbo Mondadori).

Κ.Α.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

Τσε Γκεβάρα, Καμίλο Σιενφουέγος

1929

14 Ιούνη: Ο Ερνέστο Γκεβάρα ντε λα Σέρνα γεννιέται στο Ροσάριο της Αργεντινής.

1945-1951

Σπουδάζει στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μπουένος Άιρες.

1952

Ταξιδεύει στο Περού, την Κολομβία και τη Βενεζουέλα. Στο Περού εργάζεται σε λεπροκομείο.

1953

26 Ιούλη: Με την ένοπλη επίθεση του Φιντέλ Κάστρο και της ομάδας του στο στρατόπεδο Μονκάδα, στο Σαντιάγο της Κούβας, αρχίζει ο επαναστατικός αγώνας για την ανατροπή του καθεστώτος Μπατίστα. Η επίθεση αποτυχαίνει. Λίγο αργότερα, ο Κάστρο και οι άλλοι επιζώντες συλλαμβάνονται και φυλακίζονται.

24 Δεκέμβρη: Ο Γκεβάρα φτάνει στη Γουατεμάλα. Στην εξουσία βρίσκεται η εκλεγμένη κυβέρνηση του Χακόμπο Άρμπενς.

1954

17 Ιούνη: Στη Γουατεμάλα εισβάλλουν μισθοφόροι που καθοδηγούνται από τις Η.Π.Α. Ο Γκεβάρα προσφέρεται να πολεμήσει, ο Άρμπενς, όμως, αρνείται να δώσει όπλα στο λαό.

27 Ιούνη: Ο Άρμπενς παραιτείται.

21 Σεπτέμβρη: Ο Γκεβάρα, μετά τη διαφυγή του από τη Γουατεμάλα, φτάνει στην Πόλη του Μεξικού. Εκεί συναντά εξόριστους Κουβανούς επαναστάτες.

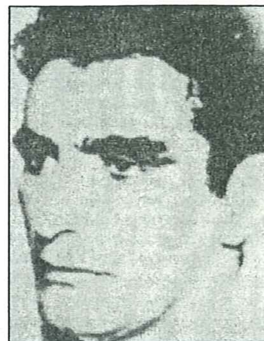
1955: Ο Φιντέλ Κάστρο φτάνει στο Μεξικό, με σκοπό να οργανώσει ένοπλη εκστρατεία στην Κούβα. Συναντιέται με τον Γκεβάρα.

1956

25 Νοέμβρη: Ογδόντα δύο μαχητές, ανάμεσά τους και ο Γκεβάρα, αποπλέουν με το μικρό πλοίο «Γκράμνα» από το μεξικανικό λιμάνι Τούσπαν, με προορισμό την Κούβα.

5 Δεκέμβρη: Οι αντάρτες δέχονται αιφνίδια επίθεση α-

ΙΝΤΙ

Σχεδόν δύο χρόνια μετά το θάνατο του Τσε, έπεφτε νεκρός και ο Ίντι Περέδο, ηγετική μορφή του κινήματος στη Βολιβία και ένας από τους πιο πιστούς συντρόφους του Τσε.

Ο Ίντι Περέδο γεννήθηκε στην Κοτσαμπάμπα στις 30 Απριλίου του 1937. Συμμετείχε σε διάφορες νεολαιίστικες οργανώσεις και στην Κομουνιστική Νεολαία. Έγινε μέλος του Κ.Κ. Βολιβίας και έφθασε μέχρι την Κεντρική του Επιτροπή, πριν έρθει σε ρήξη με την καταστροφική ηγεσία του Μόνχε.

Το 1963 βοήθησε, μαζί με τον αδελφό του Κόκο, στην οργάνωση του Αντάρτικου Λαϊκού Στρατού (EGP), που δρούσε στην περιοχή της Σάλτα, στην Αργεντινή. Συνεργάστηκε, επίσης, με επαναστατικές οργανώσεις του Περού.

Το Μάρτιο του 1966, αρχίζει μαζί με τον Χοσέ Ταμάγιο την οργάνωση του πρώτου αντάρτικου "φόκο" στη Βολιβία. Ταυτόχρονα, υποστηρίζει μέσα στο Κ.Κ. την άποψη για ένοπλη εξέγερση. Ταξιδεύει επικεφαλής 20 ανδρών στην Κούβα για στρατιωτική εκπαίδευση. Η ηγεσία του Μόνχε επιβάλλει την επιστροφή τους.

Την έλευση του Τσε στη Βολιβία και την αρχή των ένοπλων συγκρούσεων ακολουθεί η ρήξη με το Κ.Κ. και η προδοσία του Τσε από την ηγεσία του Μάριο Μόνχε. Ο Ίντι, μαζί με άλλα πέντε μέλη του Κ.Κ., έρχεται σε σύγκρουση με τον Μόνχε και παραμένει στο αντάρτικο, όπου αναδεικνύεται σε ηγετική μορφή του.

Μετά τη μάχη του Γιούρο και το θάνατο του Τσε και των υπολοίπων (μεταξύ των οποίων και του αδελφού του), ο Ίντι (ένας από τους πέντε επιζήσαντες) οργανώνει τη διαφυγή των συντρόφων του Τσε στη Χιλή. Κατόπιν αρχίζει την αναδιοργάνωση του παράνομου αγώνα. Τα δύο ανακοινωθέντα που εκδίδονται το 1969 προκαλούν την κινητοποίηση ολόκληρου του κατασταλτικού μηχανισμού και στις 9 Σεπτεμβρίου του 1969 150 στρατιώτες τον περικυκλώνουν στο σπίτι της οδού Σάντα Κρους 584, στη Λα Πας, όπου κρυβόταν. Μετά από μάχη μίας ώρας, ο Ίντι συλλαμβάνεται βαριά τραυματισμένος, βασανίζεται αγρίως και δολοφονείται. Την επόμενη ημέρα, το πτώμα του παρουσιάζεται στους δημοσιογράφους.

ΠΕΡΕΔΟ

Βολιβία: 1ος από αριστερά ο Ίντι Περέδο, 3ος από δεξιά ο Τσε.

Sb. 10.000.— (DIEZ MILLONES DE BOLIVIANOS) POR CADA UNO VIVO

RECOMPENSA

Sb. 10.000.— (DIEZ MILLONES DE BOLIVIANOS) POR CADA UNO VIVO

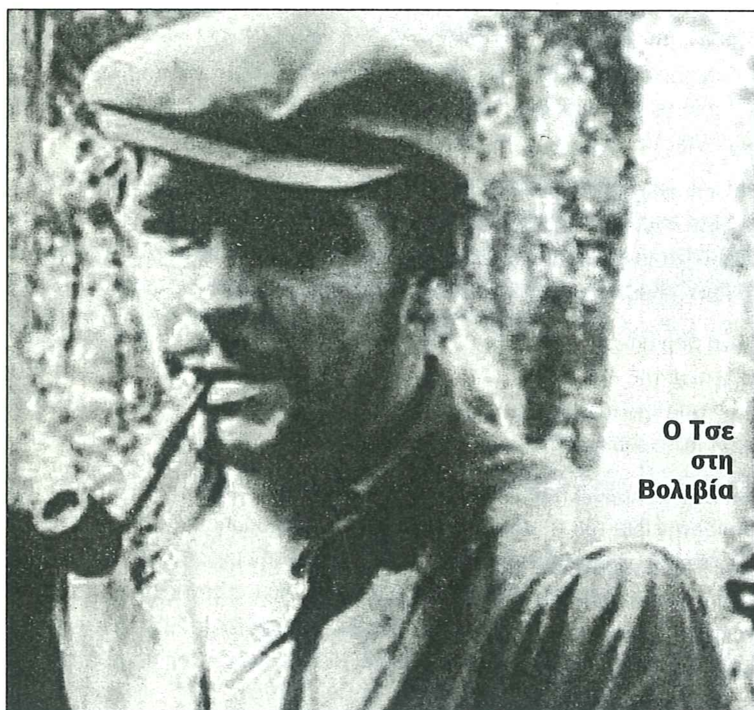
ESTOS SON LOS BANDOLEROS MERCENARIOS AL SERVICIO DEL CASTROCOMUNISMO
ESTOS SON LOS CAUSANTES DE LUTO Y DOLOR EN LOS HOGARES BOLIVIANOS
INFORMACION QUE RESULTE CIERTA, DARA DERECHO A LA RECOMPENSA

Ciudadano Boliviano, Ayúdanos a Capturarlos Vivos en lo Posible

Pombo — Benigno — Urbano — Inti — Darío

NOTA.– Pueden usar barba o llevar otros nombres falsos

Επικήρυξη 10.000 βολιβιανών πέσος για καθέναν από τους Πόμπο, Μπενίνιο, Ουρμπάνο, Ίντι, Νταρίο.

Ο Τσε στη Βολιβία

πό τα στρατεύματα του Μπατίστα και διασκορπίζονται.

20 Δεκέμβρη: Η ομάδα του Γκεβάρα επανενώνεται με τον Φιντέλ Κάστρο.

1957

27-28 Μάη: Ο αντάρτικος στρατός πετυχαίνει σημαντική νίκη στο Ελ Ουβέρο, στη Σιέρρα Μαέστρα.

Ιούλης: Συγκροτείται και δεύτερη φάλαγγα. Η διοίκησή της ανατίθεται στον Γκεβάρα.

1958

16 Οκτώβρη: Η φάλαγγα του Γκεβάρα φτάνει στο βουνά Εσκαμπράι.

Δεκέμβρης: Οι αντάρτικες φάλαγγες του Τσε και του Σιενφουέγος καταλαμβάνουν μια σειρά χωριά στο νομό Λας Βίγιας και καταφέρνουν να χωρίσουν το νησί στα δύο.

28 Δεκέμβρη: Η φάλαγγα του Γκεβάρα ξεκινά τη μάχη της Σάντα Κλάρα, πρωτεύουσας του νομού Λας Βίγιας.

1959

1 Γενάρη: Ο Μπατίστα εγκαταλείπει την Κούβα. Αναλαμβάνει στρατιωτική χούντα. Ο Κάστρο καλεί σε συνέχιση του αγώνα. Ο αντάρτικος στρατός καταλαμβάνει τη Σάντα Κλάρα.

2 Γενάρη: Η χώρα παραλύει, καθώς οι Κουβανοί εργάτες ανταποκρίνονται στο κάλεσμα του Φιντέλ Κάστρο για γενική απεργία. Οι φάλαγγες του Γκεβάρα και του Σιενφουέγος μπαίνουν στην Αβάνα.

8 Γενάρη: Ο Φιντέλ Κάστρο μπαίνει στην Αβάνα. Εκατοντάδες χιλιάδες λαού τον χαιρετίζουν.

9 Φλεβάρη: Σε αναγνώριση της συμβολής του στην απελευθέρωση της Κούβας, ο Γκεβάρα κηρύσσεται Κουβανός πολίτης.

16 Φλεβάρη: Ο Φιντέλ Κάστρο γίνεται πρωθυπουργός.

Μάρτης: Η επαναστατική κυβέρνηση μειώνει τα νοίκια κατά 30-50%, καταργεί τις φυλετικές διακρίσεις.

Μάης: Ανακοινώνεται ο νόμος για την αγροτική μεταρρύθμιση.

Οκτώβρης: Ο Γκεβάρα ορίζεται επικεφαλής του Τμήματος Βιομηχανίας του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Μεταρρύθμισης.

Νοέμβρης: Ορίζεται πρόεδρος της Εθνικής Τράπεζας.

1960

Εθνικοποιούνται όλες οι μεγάλες -ντόπιες και ξένες- βιομηχανίες και τράπεζες της Κούβας.

1961

17-19 Απρίλη: Χίλιοι πεντακόσιοι μισθοφόροι κουβανικής καταγωγής, οργανωμένοι από τις Η.Π.Α., εισβάλλουν στον Κόλπο των Χοίρων. Οι εισβολείς ηττούνται μέσα σε 72 ώρες. Οι τελευταίοι παραδίδονται στην Πλαγιά Χοίρου.

8 Αυγούστου: Ο Γκεβάρα εκφωνεί λόγο στη Συνδιάσκεψη της Οργάνωσης Αμερικανικών Κρατών, στην Ουρουγουάη, ως επικεφαλής της κουβανικής αντιπροσωπείας.

1962

27 Αυγούστου - 7 Σεπτέμβρη: Ο Γκεβάρα επισκέπτεται για δεύτερη φορά τη Σοβιετική Ένωση.

22 Οκτώβρη: Ο πρόεδρος Κένεντι πυροδοτεί την «κρίση των πυραύλων», με αφορμή την εγκατάσταση σοβιετικών πυραύλων στην Κούβα, ικανών να φέρουν πυρηνικές κεφαλές. Στον Γκεβάρα ανατίθεται η διοίκηση του στρατού στην Πινάρ ντελ Ρίο, για να αντιμετωπίσει την επικείμενη εισβολή των Η.Π.Α.

Τσε Η σπίθα που

Τα χρόνια περνούν, οι μόδες αλλάζουν, τους μοντερνισμούς διαδέχονται οι μετα-μοντερνισμοί, οι δικτατορίες αντικαθίστανται από τις δημοκρατορίες, ο κεϋνσιανισμός από το νεοφιλελευθερισμό, το τοίχος του Βερολίνου από το τοίχος του χρήματος. Το μήνυμα του Τσε Γκεβάρα όμως, 30 χρόνια μετά, περικλείει έναν πυρακτωμένο πυρήνα που συνεχίζει να βράζει.

Υπάρχει κάτι στη ζωή και το μήνυμα του γιατρού/αντάρτη Αργεντίνου/Κουβανού που μιλάει ακόμα στις γενιές του 1997. Πώς αλλιώς να εξηγήσει κάποιος την τεράστια ποσότητα των βιβλίων, άρθρων, ταινιών και συζητήσεων; Δεν πρόκειται για απλή αναμνηστική αναφορά της 30ής επετείου: ποιος ενδιαφερόταν το 1983 για τα 30 χρόνια από το θάνατο του Ιωσήφ Στάλιν; Ο Τσε είναι -όπως ο Χοσέ Μαρτί, ο Εμιλιάνο Ζαπάτα, ο Αουγούστο Σαντίνο, ο Φαραμπούντο Μαρτί, ο Καμίλο Τόρρες- μια από αυτές τις φιγούρες που πέθαναν όρθιες, με το όπλο στο χέρι και μετατράπηκαν για πάντα σε σπόρους του μέλλοντος που σπάρθηκαν στη λατινοαμερικάνικη γη, σε αστέρια στον ουρανό της λαϊκής προσδοκίας, σε αναμμένα κάρβουνα κάτω από τη στάχτη της απογοήτευσης.

Σε όλες τις κινητοποιήσεις του επαναστατικού κινήματος της Λατινικής Αμερικής τα τελευταία 30 χρόνια, από την Αργεντινή ως τη Χιλή, από τη Νικαράγουα ως το Ελ Σαλβαδόρ, από τη Γουατεμάλα ως το Μεξικό, μπορεί κάποιος να αντιληφθεί τα ίχνη, άλλες φορές ορατά, άλλες αόρατα, του γκεβαρισμού. Είναι παρόντα τόσο στη συλλογική φαντασία των αγωνιστών όσο και στις συζητήσεις ή διαφωνίες τους για τις μεθόδους, τη στρατηγική και τη φύση του αγώνα. Μπορούν να χαρακτηριστούν σαν σπόροι που βλάστησαν, αυτά τα τελευταία τριάντα χρόνια, στην πολιτική κουλτούρα της λατινοαμερικάνικης Αριστεράς, βγάζοντας κλαδιά, φύλλα και καρπούς. Ή σαν μία από τις κόκκινες κλωστές που υφαίνουν, από την Παταγωνία ως το Ρίο Γκράντε, τα όνειρα, τις ουτοπίες και τις επαναστατικές πράξεις.

Είναι παρωχημένες οι ιδέες του Τσε; Θα ήταν σήμερα δυνατόν να αλλάξουν οι λατινοαμερικάνικες κοινωνίες -όπου μια ολιγαρχία εγκατεστημένη από αιώνες στην εξουσία, μονοπωλεί τα αποθέματα, τα πλούτη και τα όπλα, εκμεταλλευόμενη το λαό και καταπιέζοντάς τον- χωρίς επανάσταση;

Αυτή ακριβώς είναι η άποψη που υπερασπίζονται τα τελευταία χρόνια θεωρητικοί της Αριστεράς των «ρεαλιστών» της Λατινικής Αμερικής, αρχίζοντας από τον ταλαντούχο συγγραφέα και δημοσιογράφο Χόρχε Καστανέδα, στο βιβλίο του *Η άοπλη ουτοπία*.

Δεν είχαν περάσει παρά λίγοι μόνο μήνες από την έκδοση του βιβλίου του, όταν στην ίδια του τη χώρα, το Μεξικό, παρακολουθήσαμε τη θεαματική εξέγερση των ιθαγενών της Τσιάπας, κάτω από την ηγεσία μιας οργάνωσης ένοπλων ουτοπιστών, του Ζαπατιστικού Στρατού για την Εθνική Απελευθέρωση (EZLN), του οποίου οι βασικοί ηγέτες προέρχονται από τον γκεβαρισμό.

Γκεβάρα δεν σβήνει

του Μικαέλ Λεβί

(Άρθρο το οποίο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Cu4tro Puntos με αφορμή τα 30 χρόνια από το θάνατο του Τσε)

Βέβαια, οι Ζαπατίστας, σε αντίθεση με τις παραδοσιακές αντάρτικες ομάδες, δεν έχουν ως στόχο «την κατάληψη της εξουσίας», αλλά την αυτοοργάνωση της μεξικάνικης κοινωνίας των πολιτών για έναν βαθύ μετασχηματισμό του κοινωνικού και πολιτικού συστήματος της χώρας. Είναι προφανές ότι χωρίς την εξέγερση του Ιανουαρίου του 1994 ο EZLN -που συνεχίζει με τα όπλα στα χέρια τέσσερα χρόνια μετά- δε θα είχε αποτελέσει σημείο αναφοράς για τα θύματα του νεοφιλελευθερισμού, όχι μόνο στο Μεξικό, αλλά σε ολόκληρη τη Λατινική Αμερική και τον κόσμο. Το κίνημα των Ζαπατίστας συνδυάζει αρκετές ανατρεπτικές παραδόσεις, αλλά ο γκεβαρισμός δεν παύει να αποτελεί ένα από τα βασικά συστατικά αυτής της αναβράζουσας και απρόβλεπτης επαναστατικής κουλτούρας.

Κατά περίεργο τρόπο, ο ίδιος ο Χόρχε Καστανέδα, σε ένα άρθρο του το οποίο πρόσφατα δημοσιεύτηκε στο αμερικάνικο περιοδικό *Newsweek*, αναρωτιέται εάν θα ήταν σήμερα δυνατόν να αναδιανεμηθεί -με μέσα μη επαναστατικά- ο πλούτος και η εξουσία που βρίσκονται συγκεντρωμένες στα χέρια των πλούσιων και ισχυρών ελίτ, μετασχηματίζοντας τις πατρογονικές κοινωνικές δομές της Λατινικής Αμερικής: εάν φαίνεται ότι στο τέλος αυτού του αιώνα είναι αρκετά δύσκολο, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι «μετά από όλα αυτά, ο Γκεβάρα δεν έκανε εντελώς λάθος».

Ο Τσε δεν υπήρξε μόνο ένας ηρωικός μαχητής, αλλά ένας επαναστάτης στοχαστής, ο φορέας ενός πολιτικού και ηθικού σχεδίου, ενός συνόλου από ιδέες και αξίες για τις οποίες αγωνίστηκε και έδωσε τη ζωή του. Η φιλοσοφία που δίνει στις πολιτικές και ιδεολογικές του απόψεις τη συνοχή, το χρώμα, τη ζεστασιά είναι ένας βαθύς επαναστατικός ουμανισμός. Για τον Τσε, ο πραγματικός κομουνιστής, ο πραγματικός επαναστάτης ήταν εκείνος που θεωρούσε τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας ως προσωπικά του προβλήματα, εκείνος που ήταν ικανός να «νοιώσει οργή όταν δολοφονείται ένας άνθρωπος σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου και να αισθανθεί την έκσταση της χαράς όταν υψώνεται σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου μια καινούργια σημαία ελευθερίας».

Ο διεθνισμός του Τσε -στην περίπτωσή του δεν ήταν παρά τρόπος ζωής, προαιώνια πίστη, επιτακτική ανάγκη και πηγή έμπνευσης- υπήρξε η μαχητική και απόλυτη έκφραση αυτού του επαναστατικού και μαρξιστικού ουμανισμού.

Υπάρχει μια φράση του Χοσέ Μαρτί που ο Τσε ανέφερε συχνά στις ομιλίες του και τη χαρακτήριζε ως «σημαία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας»: «Κάθε γνήσιος άνθρωπος πρέπει να νοιώθει στο πρόσωπό του το χαστούκι που δίνεται στο πρόσωπο κάθε άλλου ανθρώπου». Ο αγώνας γι' αυτή την αξιο-

28 Οκτώβρη: Ο Σοβιετικός ηγέτης Χρουστσόφ δέχεται να απομακρυνθούν οι σοβιετικοί πύραυλοι, με αντάλλαγμα την υπόσχεση των Η.Π.Α. να μην εισβάλουν στην Κούβα.

1964

Μάρτης: Ο Γκεβάρα γνωρίζει την Ταμάρα Μπούνκε (Τάνια) και συζητά την αποστολή της στη Βολιβία.

9 Δεκέμβρη: Αναχωρεί από την Κούβα για τρίμηνη επίσημη περιοδεία.

17 Δεκέμβρη: Μετά την ομιλία του στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στη Νέα Υόρκη, επισκέπτεται διάφορες αφρικανικές χώρες.

1965

Επιστροφή στην Κούβα. Από τότε δεν κάνει καμιά δημόσια εμφάνιση.

1 Απρίλη: Ο Γκεβάρα παραδίδει αποχαιρετιστήριο γράμμα στον Κάστρο. Ύστερα, αναχωρεί από την Κούβα για μια διεθνιστική αποστολή στο Κογκό.

18 Απρίλη: Απαντώντας σε ερωτήσεις ξένων δημοσιογράφων για τις κινήσεις του Τσε, ο Κάστρο λέει ότι ο Γκεβάρα «πάντα θα βρίσκεται εκεί όπου είναι πιο χρήσιμος για την επανάσταση».

3 Οκτώβρη: Σε συγκέντρωση για την αναγγελία των μελών της Κεντρικής Επιτροπής του νεοσύστατου Κομμουνιστικού Κόμματος Κούβας, ο Κάστρο διαβάζει το αποχαιρετιστήριο γράμμα του Τσε.

Δεκέμβρης: Μυστική επιστροφή του Γκεβάρα στην Κούβα.

1966

3-14 Γενάρη: Πραγματοποιείται στην Αβάνα η Τριηπειρωτική Συνδιάσκεψη Αλληλεγγύης με τους λαούς της Ασίας, Αφρικής και Λατινικής Αμερικής.

Ιούλης: Ο Γκεβάρα συναντά την ομάδα των Κουβανών διεθνιστών, που θα αποσταλούν στη Βολιβία.

4 Νοέμβρη: Φτάνει στη Βολιβία.

7 Νοέμβρη: Φτάνει στον τόπο, όπου θα αναπτυχθεί το βολιβιανό αντάρτικο.

1967

23 Μάρτη: Γίνεται η πρώτη στρατιωτική επιχείρηση του αντάρτικου. Οι μαχητές, με επιτυχία, στήνουν ενέδρα σε φάλαγγα του βολιβιανού στρατού.

16 Απρίλη: Δημοσιεύεται το

μήνυμα του Γκεβάρα στην Τριηπειρωτική, όπου καλεί στη δημιουργία «δύο, τριών, πολλών Βιετνάμ».

31 Ιούλη - 10 Αυγούστου: Πραγματοποιείται στην Αβάνα η Συνδιάσκεψη του Οργανισμού Λατινοαμερικάνικης Αλληλεγγύης. Η Συνδιάσκεψη εκφράζει την υποστήριξή της στα αντάρτικα κινήματα όλης της Λατινικής Αμερικής. Ο Γκεβάρα εκλέγεται επίτιμο μέλος του προεδρείου.

Μάης - Οκτώβρης: Η αντάρτικη ομάδα στη Βολιβία ολοένα και απομονώνεται. Υφίσταται όλο και περισσότερες απώλειες στις μάχες. Χιλιάδες βολιβιανά στρατεύματα, με τη βοήθεια των Βορειοαμερικανών συμβούλων, περικυκλώνουν τους αντάρτες.

8 Οκτώβρη: Οι δεκαεπτά αντάρτες που απέμειναν πέφτουν σε ενέδρα. Ο Γκεβάρα τραυματίζεται και συλλαμβάνεται.

9 Οκτώβρη: Ύστερα από εντολή της βολιβιανής κυβέρνησης και της Ουάσιγκτον, ο Γκεβάρα και άλλοι δύο συλληφθέντες αντάρτες δολοφονούνται.

Ο τάφος του Τσε στη Σάντα Κλάρα.

15 Οκτώβρη: Ο Φιντέλ Κάστρο επιβεβαιώνει την είδηση του θανάτου του Τσε και κηρύσσει τριήμερο εθνικό πένθος. Η 8η Οκτώβρη ορίζεται Ημέρα του Ηρωικού Αντάρτη.

18 Οκτώβρη: Μπροστά σε ένα εκατομμύριο Κουβανούς, ο Κάστρο εκφωνεί λόγο στη μνήμη του Γκεβάρα, στην πλατεία της Επανάστασης στην Αβάνα.

Επιμέλεια: Β.Μ.

πρέπεια είναι η ηθική αρχή που θα εμπνέει όλες τις πράξεις του, από τη μάχη της Σάντα Κλάρα ως την τελευταία απεγνωσμένη σύγκρουση στα βουνά της Βολιβίας. Είναι ένα σημαντικό στοιχείο της λατινοαμερικάνικης κουλτούρας. Ίσως να πρέπει να αναζητήσουμε της ρίζες του στον Δον Κιχώτη, έργο που ο Τσε είχε μαζί του στη Σιέρρα Μαέστρα στα «μαθήματα λογοτεχνίας» που έκανε στους αγρότες που στρατολογούσε το αντάρτικο, ήρωα στον οποίο αναγνώριζε -ειρωνικά- τον εαυτό του στην τελευταία κάρτα του προς τους γονείς του.

Αυτή, όμως, η αξία δεν είναι ξένη στο μαρξισμό. Δεν ήταν ο ίδιος ο Μαρξ που έγραφε σε άρθρο του το Σεπτέμβριο του 1847: «Ο προλετάριος έχει ανάγκη την αξιοπρέπεια περισσότερο και από το ψωμί του»; Συχνά περιορίζεται η στρατηγική σκέψη του Τσε μόνο στο ζήτημα της αντάρτικης εστίας. Οι ιδέες του για τη λατινοαμερικάνικη επανάσταση είναι πολύ πιο βαθιές. Μέσα από το πασίγνωστο *Μήνυμα στην Τριηπειρωτική* -«Δεν υπάρχει άλλος δρόμος: ή σοσιαλιστική επανάσταση ή καρικατούρα της επανάστασης»- βοήθησε μια ολόκληρη γενιά επαναστατών να απελευθερωθούν από τον κορσέ του σταλινικού δόγματος της «επανάστασης μέσα από στάδια».

Δεν παύει να είναι αλήθεια ότι συναντάται στα κείμενά του -για την κουβανέζικη εμπειρία ή τη Λατινική Αμερική-, και ακόμα περισσότερο στην τραγική βολιβιάνικη απόπειρα, μια τάση περιορισμού της επανάστασης στην ένοπλη πάλη, της ένοπλης πάλης στο αγροτικό αντάρτικο και του αγροτικού αντάρτικου στον μικρό πυρήνα της αντάρτικης εστίας. Αυτή η τάση κυριάρχησε στην γκεβαρική κληρονομιά στη Λατινική Αμερική, παρόλο που στο έργο του συναντώνται επίσης περάσματα που δίνουν κι άλλες αποχρώσεις σ' αυτή την ιδέα: για παράδειγμα, όταν επιμένει στη σημασία της πολιτικής δουλειάς στις μάζες ή όταν αναφέρεται στην ακαταλληλότητα της ένοπλης πάλης σε μια χώρα που υπάρχει δημοκρατικό καθεστώς, για να μην αναφερθούμε στην κατηγορηματική του αντίθεση στην απόπειρα και την τυφλή τρομοκρατία.

Σε κάθε περίπτωση, η γκεβαρική κληρονομιά, που σημάδεψε τις λατινοαμερικάνικες επαναστατικές οργανώσεις των δεκαετιών '60-'80, εξακολουθεί να είναι εμφανής, σαν επαναστατική ευαισθησία και σαν ανυποχώρητη αντίσταση στην καθιερωμένη τάξη πραγμάτων, στην Αριστερά της αμερικάνικης ηπείρου, τόσο στα κοινωνικά κινήματα, όπως το MST της Βραζιλίας, όσο και στα διάφορα ρεύματα που αγωνίζονται για το σοσιαλισμό.

Ο σοσιαλισμός στην Αμερική, έγραφε ο Χοσέ Μαριάτεγκι το 1929, δεν πρέπει να είναι αντιγραφή ή δανειστικό σχέδιο, αλλά ηρωική δημιουργία. Είναι ακριβώς αυτό που προσπάθησε να κάνει ο Τσε, απορρίπτοντας τις προτάσεις για αντιγραφή των «ήδη υπαρχόντων» μοντέλων και αναζητώντας ένα νέο δρόμο προς το σοσιαλισμό, πιο ριζοσπαστικό, πιο εξισωτικό, πιο φιλικό, πιο ανθρώπινο, περισσότερο συνδεδεμένο με την κομουνιστική ηθική.

Οι ιδέες του για το σοσιαλισμό και τη δημοκρατία βρίσκονταν ακόμα σε εξέλιξη τη στιγμή του θανάτου του, όμως είναι φανερή, στις ομιλίες κα. τα γραπτά του, μια θέση κάθε φορά και πιο κριτική απέναντι στον αυτοπροσδιοριζόμενο ως «υπαρκτό σοσιαλισμό» των κληρονόμων του σταλινισμού.

Στην περίφημη *Ομιλία στο Αλγέρι* (Φεβρουάριος του 1965), καλεί τις χώρες που μιλούσαν στο όνομα του σοσιαλισμού να «σπάσουν τη σιωπηλή συνενοχή τους με τις εκμεταλλεύτριες χώρες της Δύσης», που μεταφραζόταν στις άνισες σχέσεις ανταλλαγής με τις χώρες που προσπαθούσαν να απελευθερωθούν από την αμερικάνικη κυριαρχία. Και πρόσθετε: «Ο σοσιαλισμός δεν μπορεί να υπάρξει εάν δε συμβεί στις συνειδήσεις ένας μετασχηματισμός που να προκαλέσει μια νέα αδελφική συμπεριφορά προς ολόκληρη την ανθρωπότητα, τόσο σε προσωπικό επίπεδο σε μια κοινωνία που οικοδομεί ή έχει οικοδομήσει ο σοσιαλισμός όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, α-

πέναντι σε όλους τους λαούς που υποφέρουν από την ιμπεριαλιστική καταπίεση.

Στο έργο του *Ο σοσιαλισμός και ο Άνθρωπος στην Κούβα* (Μάρτιος 1965), αναλύοντας τα μοντέλα οικοδόμησης του σοσιαλισμού που εφαρμοζόταν στην Ανατολική Ευρώπη, ο Τσε πάντα κατέκρινε από τη δική του σκοπιά της ανθρωπιστικής, επαναστατικής προοπτικής την αντίληψη που προτίθεται να «νικήσει τον καπιταλισμό με τα ίδια του τα φετίχ»: «Ακολουθώντας τη χίμαιρα της πραγμάτωσης του σοσιαλισμού με τη βοήθεια των σάπιων όπλων, κληροδοτημάτων του καπιταλισμού (η αγορά ως οικονομική ένωση, η αποδοτικότητα, το προσωπικό υλικό ενδιαφέρον ως κίνητρο κ.λπ.), κρύβει τον κίνδυνο να οδηγηθεί σε ένα δρόμο χωρίς διέξοδο».

Έναν από τους βασικούς κινδύνους του εισαγόμενου από την ΕΣΣΔ μοντέλου αποτελεί η αύξηση της κοινωνικής ανισότητας και η δημιουργία μιας προνομιούχας κάστας τεχνοκρατών και γραφειοκρατών: σ' αυτό το σύστημα αμοιβών «είναι οι διευθύνοντες που βγαίνουν πάντα κερδισμένοι. Πρέπει να δει κανείς το τελευταίο σχέδιο της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, τη βαρύτητα που δίνει στην υπόθεση του διευθύνοντα ή καλύτερα την αμοιβή της διαχείρισης του διευθύνοντα».

Η οικονομική σκέψη του Τσε στο ζήτημα της μετάβασης στο σοσιαλισμό είναι από συναρπαστική έως προβληματική. Συναρπαστική για τη δέσμευσή του απέναντι σε ένα μοντέλο πολιτικής και κοινωνικής εξίσωσης, ενάντια στη γραφειοκρατία και για την κριτική του στο φετιχισμό της οικονομίας της αγοράς -ακόμα και απέναντι στις ονομαζόμενες «σοσιαλιστικές» χώρες. Δεν ήταν τυχαίο που ο σύντροφός μας Ερνέστ Μαντέλ τάχθηκε αλληλέγγυος στον Τσε στην έντονη διαμάχη για οικονομικά ζητήματα, τα χρόνια 1963-1964, ενάντια στους οπαδούς των οικονομικών ιδεών του Στάλιν και ενάντια στους Κουβανούς μιμητές του σοβιετικού μοντέλου.

Η ανάλυσή του όμως -προφανώς ημιτελής- είναι επίσης προβληματική σε κάποια σημεία της.

Λιγότερο γι' αυτά που λέει, αλλά για τα όσα δεν λέει, τα όσα σιωπά: την υπόθεση της σοσιαλιστικής δημοκρατίας. Όχι γιατί τα επιχειρήματα του Τσε υπέρ του οικονομικού σχεδιασμού ενάντια στις εμπορικές κατηγορίες ήταν λανθασμένα, το αντίθετο μάλιστα, αποκτούν νέα επικαιρότητα απέναντι στη νεοφιλελεύθερη χυδαιότητα που σήμερα κυριαρχεί. Αφήνουν, όμως, στο σκοτάδι την πολιτική υπόθεση-κλειδί. Ποιος σχεδιάζει; Ποιος παίρνει τις μεγάλες οικονομικές αποφάσεις; Ποιος καθορίζει τις προτεραιότητες της παραγωγής και της κατανάλωσης; Χωρίς πραγματική δημοκρατία, δηλαδή χωρίς πολιτικό πλουραλισμό, ανοιχτό διάλογο σε ζητήματα προτεραιότητας και ελεύθερη επιλογή ανάμεσα στις διαφορετικές προτάσεις και εναλλακτικές οικονομικές πλατφόρμες, ο σχεδιασμός μετατρέπεται αναπόφευκτα σε ένα γραφειοκρατικό σύστημα, αυταρχικό και ανεπαρκές, σε ένα σύστημα «δικτατορίας των αναγκών», όπως δείχνει η ιστορία της πρώην ΕΣΣΔ.

Με άλλα λόγια: τα οικονομικά προβλήματα της μετάβασης στο σοσιαλισμό είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα με τη φύση του πολιτικού συστήματος. Η κουβανέζικη εμπειρία τα τελευταία είκοσι χρόνια έχει επίσης κάνει φανερές τις αρνητικές συνέπειες της απουσίας δημοκρατικών/σοσιαλιστικών θεσμών, παρά το γεγονός ότι η Κούβα κατάφερε να αποφύγει τις χειρότερες γραφειοκρατικές και απολυταρχικές παρεκκλίσεις των υπόλοιπων κρατών του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού».

Η πολεμική του Τσε ενάντια στο φετιχισμό της αγοράς ήταν απόλυτα τεκμηριωμένη, τα επιχειρήματά του όμως υπέρ της σχεδιοποίησης θα ήταν πολύ περισσότερο πειστικά εάν είχαν ενταχθεί σε μια προοπτική δημοκρατικού ελέγχου από πλευράς των εργαζομένων. Όπως υπογραμμίζει ο Ερνέστ Μαντέλ, υπάρχει ένας τρίτος δρόμος πέρα από τους αδιέξοδους δρόμους της αγοράς, από τη μια πλευρά, και του γραφειοκρατικού σχεδιασμού από την άλλη: η δημοκρατικά διαρθρωμένη και κεντροποιημένη αυτοδιαχείριση. Σ' αυτό το σημείο, οι ιδέες του Τσε υπήρξαν -παρά τη δυσπιστία του απέναντι στο σοβιετικό μοντέλο και παρά τη μεγάλη του ευαισθησία απέναντι στη γραφειοκρατία- αρκετά ασαφείς.

8 Οκτωβρίου του 1967: μια ημερομηνία που θα μείνει για πάντα στο ημερολόγιο της πορείας της καταπιεσμένης ανθρωπότητας προς τη χειραφέτησή της. Οι σφαίρες μπορούν να σκοτώσουν ένα μαχητή της ελευθερίας, όχι όμως και τα ιδανικά του, τις ελπίδες του, τα όνειρά του. Αυτά επιζούν κάθε φορά που βλασταίνουν στη συνείδηση της κάθε γενιάς που συνεχίζει τον αγώνα. Αυτό αποκάλυψαν, προς οργή και απογοήτευσή τους, οι δολοφόνοι του Εμιλιάνο Ζαπάτα, της Ρόζα Λούξεμπουργκ, του Λέον Τρότσκι και του Ερνέστο Τσε Γκεβάρα.

Ο κόσμος σήμερα, μετά την πτώση του τοίχους του Βερολίνου, το τέλος των αυταρχικών καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης, τη νίκη της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης και την ηγεμονία των νεοφιλελεύθερων ιδεολογιών, μοιάζει να βρίσκεται αιώνες φωτός μακριά από εκείνα για τα οποία αγωνίστηκε ο Τσε. Για εκείνους που δεν πιστεύουν στο ψευτο-χεγκελιανό «τέλος της Ιστορίας», αλλά ούτε και στην παντοτινή αιωνιότητα της καπιταλιστικής/νεοφιλελεύθερης αγοράς, για εκείνους που αντιδρούν στις τρομακτικές κοινωνικές αδικίες και την περιθωριοποίηση των λαών του Νότου για «μια νέα τάξη πραγμάτων», το ουμανιστικό και επαναστατικό μήνυμα του Τσε θα συνεχίσει να αποτελεί ένα παράθυρο ανοιχτό στο μέλλον.

Μετάφραση: Α.Λ.

Η επικαιρότητα του Τσε

Ένας Αργεντινός που πρωταγωνιστεί στην Κουβανέζικη Επανάσταση... Ένας ασθματικός που αναζητεί την επαναστατική αύρα στις ζούγκλες του Κογκό και στα βουνά της Βολιβίας... Ένας αξιωματούχος της πραγματοποιημένης επανάστασης, που οργώνει τον κόσμο για να συναντηθεί με τον Μάο, τον Χρουτσόφ, τον Τίτο, ο οποίος καταλήγει απλός στρατιώτης της πραγματικής επανάστασης, στη μέχρι τέλους διεκδίκησή της... Ένας κομουνιστής, που δε συνομιλεί από καθέδρας με την Ιστορία ούτε αναθέτει στους «σιδερένιους νόμους» της, όπως τόσοι όμοιοί του, να δικαιώσουν τους ανθρώπους, αλλά πιστεύει ότι αυτοί -και μόνον αυτοί- μπορούν να μετατρέψουν την ανθρώπινη προϊστορία σε Ιστορία των Ανθρώπων...

Τσε Γκεβάρα: Το χαρακτηριστικότερο επαναστατικό σύμβολο του 20ού αιώνα, διαυγές και θολό, όπως όλα τα σύμβολα. Επίκαιρο σε διαδηλώσεις και συγκρούσεις από την Αβάνα ως τη Σεούλ και από τη Στοκχόλμη μέχρι το Γιοχάνεσμπουργκ, αλλά παρόν και σε lifestyle περιοδικά και γκλαμουράτα αφιερώματα από τη Νέα Υόρκη ως την Αθήνα και από το Λονδίνο μέχρι τη Μελβούρνη. Επειδή πάλεψε για τη νίκη συνεχίζει να ζει στις πρώτες, επειδή δεν πρόλαβε να νικήσει νεκρανασταίνεται στα δεύτερα.

Είναι συνηθισμένο, και στον «επαναστατικό ρομαντισμό» και στην «αστική νοσταλγία», τα πρόσωπα να κρίνονται έξω από την ιστορική εποχή και το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στα οποία έδρασαν. Επίσης, να συμβολοποιούνται όσοι πέθαναν για τις ιδέες τους, ενώ να απαξιώνονται όσοι υλοποίησαν αυτές τις ιδέες. Η Ρόζα δολοφονήθηκε στην εξέγερση των Σπαρτακιστών, ο Τσε εκτελέστηκε, ο Λένιν και ο Κάστρο όμως κρίνονται ή και στηλιτεύονται σαν να είναι κάτι τελείως ξένο και εχθρικό με ό,τι υπήρξαν η Ρόζα και ο Τσε.

Η δεκαετία του '60 και το «στοίχημα» του Τσε

Η δεκαετία του '60 αποτελεί την καλύτερη, την πλουσιότερη περιόδο σε επαναστατικά γεγονότα μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Κι αυτή την περίοδο την ανοίγει με τον ωραιότερο τρόπο η είσοδος του Κάστρο και των μπαρμπούδος του την Πρωτοχρονιά του '59 στην Αβάνα. Ακολουθούν πολλά και σπουδαία: η νίκη της Αλγερίνικης Επανάστασης και το σοσιαλιστικό πείραμα του Μπεν Μπελά· το έπος των Κόκκινων του Χο Τσι Μινχ και του στρατηγού Γκιαπ· το Μαύρο Κίνημα και η εξέγερση του Μπέρκλεϊ στις ΗΠΑ· ο Μάης στην Ευρώπη και την Άπω Ανατολή· η Άνοιξη της Πράγας· οι αντιαποικιακές επαναστάσεις και τα ριζοσπαστικά κινήματα, ο Λουμούμπα, ο Νάσερ, η Μπαταρανάικε, ο Περόν... Δεν κινείται πια μόνο ο πλανήτης, ακολουθούν το παράδειγμά του οι πλάνητες και οι ανέστιοι όπου Γης...

Ο Τσε συμπυκνώνει με τον ωραιότερο τρόπο αυτή την εποχή, την πρώτη περίοδο μετά τα χρόνια του 1917-23, που φάνηκε ότι η επανάσταση εκτός από αναγκαία είναι και δυνατή. Ο Τσε εγκαταλείπει το Μεξικό για να ακολουθήσει τον Φιντέλ Κάστρο και τον Καμίλο Σιενφουέγος σε μια απόπειρα που για κανέναν ορθόδοξο κομουνιστή της εποχής, μελετητή και γνώστη των «αντικειμενικών συνθηκών», δεν μπορούσε να πετύχει. Κι όμως η απόπειρα πετυχαίνει. Η Κούβα γίνεται κόκκινη. Ο Τσε είναι για 5 χρόνια εκεί. Άτυπος υπουργός Εξωτερικών, τριγυρίζει στον κόσμο όχι μόνο για να εξασφαλίσει συμμαχίες και υποστήριξη στην Ελεύθερη Κούβα, αλλά και για να εμφυσήσει τον επαναστατικό άνεμο της Καραϊβικής στον «καθεστωτικό σοσιαλισμό» της Ανατολής. Αναμένοντας ένα νεύμα του Μάο πίσω από τα γυάλινα παραβάν του προεδρικού ανακτόρου και υπομένοντας τις «συντροφικές επιπλήξεις» του Κοσίγκιν και του Σουσλόφ στο Κρεμλίνο και τις «συντροφικές περιποιήσεις» των επιτελών του Τίτο σε κάποιο νησάκι της Αδριατικής, αντιλαμβάνεται ότι σοσιαλισμός χωρίς επανάσταση σε κίνηση, σοσιαλισμός χωρίς ηθική, δεν είναι σοσιαλισμός.

Δεν είναι ότι δεν τον χωράει πια η Κούβα. Είναι ότι πια για τον Τσε νίκη της Επανάστασης σημαίνει πρώτα απ' όλα επέκταση της επανάστασης. Και επανάσταση για τον Τσε είναι πρώτα απ' όλα αυτό που έγινε στην Κούβα. Δεν είναι η αξιοποίηση της αίγλης της Κουβανέζικης Επανάστασης για την τροποποίηση των συσχετισμών μέσα στην ευρωπαϊκή Αριστερά -η ΕΣΣΔ και η Κίνα είναι μεγάλες, η επιρροή τους αντίστοιχη και οι εκβιασμοί τους σε μια ανυπότακτη Κούβα ακόμα μεγαλύτερη (οι μνήμες της Κρίσης των Πυραύλων είναι νωπές)-, ούτε η συγκρότηση ενός διεθνούς επαναστατικού κέντρου. Είναι ο «φοκισμός», είναι η δημιουργία επαναστατικών εστιών σε όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες, πρωτίστως, αλλά όχι αποκλειστικά, της Λατινικής Αμερικής, με στόχο την αποσταθεροποίηση της ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας και, κυρίως, τη ριζοσπαστικοποίηση των αντιαποικιακών επαναστάσεων και, μέσω αυτών, τον εξαναγκασμό του «σοσιαλιστικού στρατοπέδου» να γίνει περισσότερο σοσιαλιστικό και λιγότερο στρατόπεδο.

Το πολιτικό σχέδιο του Τσε -αν υποθέσουμε ότι είχε- αποδείχτηκε λανθασμένο. Ούτε στο Κογκό ούτε στη Βολιβία υπήρχαν οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία βιώσι-

μων επαναστατικών εστιών, πολλώ δε μάλλον εκδήλωσης κοινωνικών εξεγέρσεων. Η μηχανιστική μεταφορά του παραδείγματος της Κούβας σε χώρες με ίδιες ή παρόμοιες αντικειμενικές συνθήκες, αλλά άσχετες, εντελώς υποκειμενικές, δεν μπορούσε παρά να παράξει τη γνωστή καταστροφή.

Όμως, το «στοίχημα» του Τσε δεν ήταν εν τη γενέσει του καταδικασμένο σε αποτυχία. Στη δεκαετία του '60 κρίθηκε το ενδεχόμενο εξάπλωσης της παγκόσμιας επανάστασης και το αποτέλεσμα που προέκυψε δεν ήταν γενικά και αφηρημένα το μέτρο της αδυναμίας της επανάστασης και της δύναμης του διεθνούς καπιταλισμού. Ήταν κι αυτό, αλλά όχι κυρίως. Ο Γαλλικός Μάης ηττήθηκε όχι επειδή ο Ντε Γκολ το ξανασκέφτηκε στο Μπάντεν Μπάντεν κι όταν επέστρεψε στο Παρίσι ήξερε πώς θα χειραγωγήσει την εξέγερση (ούτε ένας υπάλληλος του αερολιμένα δεν υπήρχε για να μεταφέρει τη σκάλα ώστε να κατέβει από το αεροπλάνο, όλοι απεργούσαν), αλλά επειδή το Κομουνιστικό και το Σοσιαλιστικό Κόμμα στήριξαν την αστική εξουσία και εκτόνωσαν τις ανατρεπτικές διαθέσεις εκατομμυρίων ανθρώπων. Η αντιαποικιακή επανάσταση συρρικνώθηκε, εκφυλίστηκε και ηττήθηκε όχι γιατί οι «μαύροι ήταν ανίκανοι να αυτοκυβερνηθούν», αλλά γιατί η ΕΣΣΔ πρόκρινε στρατοκράτες τύπου Μεγκίστου στην Αιθιοπία ή η Κίνα τυχοδιώκτες τύπου Σαβίμπι στην Αγκόλα. Η Άνοιξη της Πράγας κατεστάλη από τα «κόκκινα τανκς» πριν μετεξελιχθεί σε πολιτική επανάσταση κατά της γραφειοκρατίας, με αποτέλεσμα 20 χρόνια αργότερα το καθεστώς να καταρρεύσει, αλλά αυτή τη φορά προς όφελος του καπιταλισμού.

Ο Τσε, λοιπόν, ίσως εμπειρικά, αποσπασματικά και αυτοκαταστροφικά, αλλά, πάντως, με μοναδική ιδεολογική έμπνευση, ψυχικό μεγαλείο και ηρωισμό συνέλαβε το κομβικής σημασίας ζήτημα ότι η νίκη της επανάστασης εξαρτάται από την εξάπλωσή της.

Ο πιο νέος του παλιού κόσμου

Μια φορά κι έναν καιρό, που δεν υπήρχαν ούτε αεροπλάνα ούτε τηλεόραση, ζούσαν επαναστάτες που ένιωθαν ότι πατρίδα τους είναι εκεί που βρίσκεται η καρδιά τους. Από τον Λένιν και τον Τρότσκι μέχρι τον θρυλικό Ρακόφσκι, που όργωνε τα Βαλκάνια για να στήσει την Τρίτη Διεθνή, κι από τους Διεθνοταξιαρχίτες του ισπανικού εμφύλιου μέχρι τον δικό μας Μπεζεντάκο, το όνειρο της κοινωνικής απελευθέρωσης ελαχιστοποιούσε τις αποστάσεις και μεγιστοποιούσε τα άλματα σκέψεων και παθών.

Ο Τσε είναι ακριβώς αυτός ο τύπος επαναστάτη: ο άνθρωπος που χωρίς οικονομία δυνάμεων και συναισθημάτων διαθέτει τον εαυτό του προκειμένου οι άνθρωποι να επανοικειοποιηθούν την ανθρωπιά τους. «Επαναστατική νεύρωση» μπορεί να διαγνώσουν πίσω απ' όλα τούτα κάποιοι όχι κατ' ανάγκην κακοπροαίρετοι ή βολεμένοι και για τον «μεγαλομανιακό ναρκισσισμό» που προκαλούν οι εσχατολογικές και ανθρωποσωτήριες ιδεολογίες μπορεί να μιλήσουν κάποιοι άλλοι που θεωρούν ότι οι αριστεροί πρέπει να μοιάζουν με τους υπόλοιπους, τους «κανονικούς» ανθρώπους.

Όντως, οι αριστεροί πρέπει να μοιάζουν με τους υπόλοιπους ανθρώπους, πρέπει να είναι «κανονικοί» άνθρωποι, τουλάχιστον σε εκείνες τις κοινωνίες που το να στηλιτεύεις την κοινωνική αδικία και να αγωνίζεσαι εναντίον της δεν απαιτεί θυσίες που ξεπερνούν το ανθρώπινο μέτρο. Όμως, πάντα -και αυτό ο 20ός αιώνας το έδειξε περίτρανα- υπάρχουν άνθρωποι αλλόκοτοι, που γνωρίζουν τα πάντα για την καθημερινότητα και την κανονικότητα, που τις σέβονται και -ενδεχομένως- τις νοσταλγούν, αλλά θέλουν τόσο πολύ να αλλάξουν τον κόσμο, ώστε δεν διστάζουν να τις θυσιάσουν. Τέτοιοι υπάρχουν και στις μέρες μας, δεν είναι τόσοι πολλοί, τόσο λαμπεροί και τόσο αποδεκτοί όσο στις εποχές που η γη πλησιάζει τον ουρανό, αλλά υπάρχουν.

Ο Τσε αποτέλεσε -και αποτελεί- το φωτεινότερο εκπρόσωπο αυτού του «είδους» που δεν διστάζει να παραδεχτεί ότι ενίοτε ο διεθνιστής είναι και λίγο τυχοδιώκτης, ότι η συνέπεια εμπεριέχει και τη νεύρωση, ότι η ηδονή συναντάται και με την οδύνη, ότι η πολιτική χωρίς περιπέτεια δεν είναι ταξίδι αλλά επάγγελμα, ότι η αποφασιστικότητα για την επιτυχία ενός στόχου, χωρίς αναστολές για τα μέσα που απαιτούνται, είναι κυνισμός.

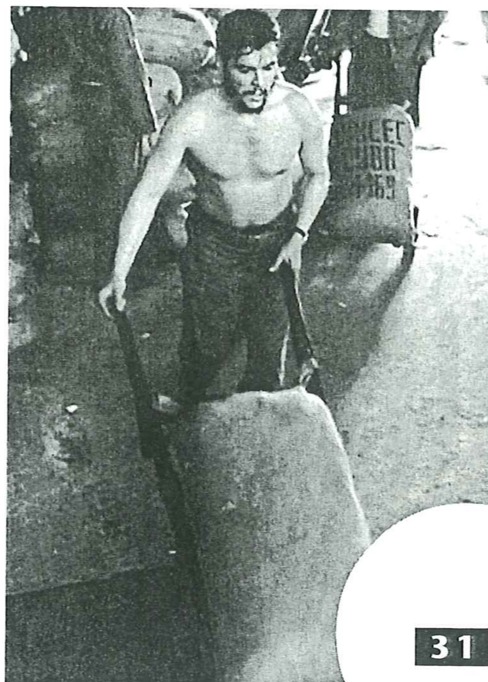
Σήμερα, δέκα χρόνια μετά την κατάρρευση του «υπαρκτού», την ιδεολογική ηγεμονία του αστισμού κα την πολιτικο-στρατιωτική κυριαρχία του ιμπεριαλισμού, ο Τσε μπορεί να είναι τόσο και έτσι επίκαιρος όσο λίγα χρόνια μετά το θάνατό του;

Σήμερα είναι λιγότεροι οι άνθρωποι όπου Γης και θεωρούν την επανάσταση αναγκαία και ακόμα λιγότεροι όσοι πιστεύουν στη δυνατότητα πραγμάτωσής της. Όμως, αυξάνονται, σε σχέση με το '89, εκείνοι που καταλαβαίνουν ότι η αντίσταση στον «παγκοσμιοποιημένο» καπιταλισμό πρέπει να είναι διεθνής, που νιώθουν το Σιάτλ, τη Μελβούρνη, την Πράγα πατρίδα τους. Επίσης, αυξάνονται όσοι και όσες ξέρουν ότι επανάσταση με «σιδερένιους νόμους» δεν νοείται, ότι η ανθρωπιά δεν είναι χάλυβας για να εντάσσεται σε πεντάχρονα πλάνα ούτε η ηθική εμπόρευμα που αξιολογείται με βάση την ετικέτα προέλευσής της.

Εδώ βρίσκεται η επικαιρότητα του Τσε: ο αγώνας για την ισότητα και την ελευθερία, για τον κομουνισμό, μπορεί να μη νικήσει -είναι ενδεχόμενο και όχι νομοτέλεια-, πάντως, για να νικήσει, πρέπει να είναι συνεχής, διεθνής, υποδειγματικός και βεβαίως σε κάθε του στιγμή πρέπει να αποδεικνύει ότι απελευθερώνει. Και καμία απελευθέρωση δεν υπηρετείται από μεταβατικές δουλείες και... αναγκαίες σκλαβιές.

Όπως και να γίνει, όσο κι αν οι συνθήκες έχουν αλλάξει, ο Τσε θα εμπνέει γιατί ό,τι έλεγε το εννοούσε και επειδή πέθανε με το όπλο στο χέρι μαζί με την Τάνια και λίγους ακόμα συντρόφους του σε μια χαράδρα της ορεινής Βολιβίας. Και ευτυχώς... λίγο πιο πάνω, στα βουνά της Τσιάπας, ο Μάρκος και οι σύντροφοί του, καβάλα στα άλογά τους, φτάνουν να μιλήσουν σε μερικές χιλιάδες διεθνιστές απ' όλο τον κόσμο. Όχι, η Ιστορία δεν επαναλαμβάνεται, απλώς διαρκεί...

Νίκος Γιαννόπουλος

Ο Αναγεννωμενος

Γιατί να 'χει ο Τσε
αυτή την επικίνδυνη συνήθεια
συνεχώς να ξαναγεννιέται;

Όσο περισσότερο
τον προσβάλλουν,
τον διαχειρίζονται,
τον προδίδουν,
τόσο ξαναγεννιέται.
Είναι εκείνος που ξαναγεννιέται
πιο πολύ απ' όλους.

Να' ναι επειδή ο Τσε
έλεγε αυτό που σκεφτόταν
και έκανε αυτό που έλεγε;

Να' ναι γι αυτό που συνεχίζει
να είναι τόσο εξαιρετικά
ασυνήθιστος
σ' έναν κόσμο όπου οι λέξεις
και οι πράξεις
σπάνια συναντιούνται
και όταν συναντιούνται
δεν χαιρετιούνται
γιατί δεν αναγνωρίζονται;

Εδουάρδο Γκαλεάνο

ΠΕΡΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ MRTA (ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ TUPAC AMARU) ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΕΡΟΥ

ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΔΕ ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΕΙΡΗΝΗ

Προς την εγχώρια και διεθνή κοινή γνώμη

Προς τις αριστερές, προοδευτικές και δημοκρατικές οργανώσεις

Προς τις οργανώσεις υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις οργανώσεις αλληλεγγύης

Προς το λαό μας

Το Επαναστατικό Κίνημα Τουπάκ Αμάρου, σε σχέση με τα πρόσφατα πολιτικά γεγονότα, δηλώνει τα εξής:

1 Η παρουσίαση μιας βιντεοταινίας όπου τιμολογείται μια "εμπορική συναλλαγή" ανάμεσα στους κυρίους Βλαντίμιρο Μοντεσίνος και Αλμπέρτο Κούρι αποδεικνύει με τον πιο ωμό τρόπο το πώς αγοράζονται και χειραγωγούνται συνειδήσεις, το βαθμό ανηθικότητας και τη γενικευμένη διαφθορά του καθεστώτος.

2 Η εμφάνιση αυτής της βιντεοταινίας μάς λέει επίσης ότι ο άνθρωπος της CIA, ο Βλαντίμιρο Μοντεσίνος, και το καθεστώς Φουχιμόρι "έχουν πέσει σε δυσμένεια" από το αφεντικό τους: τον γιάνκικο ιμπεριαλισμό. Μόνο έτσι εξηγείται η έξοδος αυτής της βιντεοταινίας από το μπούνκερ του μέχρι χθές παντοδύναμου Μοντεσίνος.

3 Είναι προφανές ότι η στάση του Φουχιμόρι να απενεργοποιήσει τη SIN [μυστικές υπηρεσίες] και να κηρύξει νέες γενικές εκλογές ήταν αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης που έχει στόχο να τους διασφαλίσει ατιμωρησία για τα εγκλήματά τους. [...]

4 Η κήρυξη νέων εκλογών αλλάζει προφανώς την πολιτική συγκυρία και δίνει μια ανάσα στο σύστημα, καθώς η αποκαλούμενη "πολιτική τάξη" θα κάνει ό,τι είναι δυνατόν για να συνεχίσει να σέρνει το λαό στο παιχνίδι της "τυπικής δημοκρατίας". [...]

5 Από το 1997 και ύστερα, ο λαός άρχισε να ενεργοποιεί εκ νέου τους αγώνες του, που επηρεάστηκαν από την αποφασιστικότητα και το θάρρος που έδειξαν τα αδέλφια μας του Κομάντο Έντγκαρ Σάντσες αντιμετωπίζοντας τη δικτατορία. Ο λαός μας άρχισε να κατανοεί ότι μόνο με την ενότητα και την οργάνωση θα μπορούσε να νικήσει τη δικτατορία. [...]

6 Το MRTA, ως κομμάτι του λαού, επανεπιβεβαιώνει ότι ο αγώνας μας δεν είναι ενάντια στη μια ή την άλλη κυβέρνηση, αλλά ενάντια σε ένα σύστημα που καταπιέζει και εκμεταλλεύεται το λαό. ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ κύριο καθήκον είναι να συμβάλλουμε στη συνειδητοποίηση και την οργάνωση του λαού μας για να κατακτήσει την ειρήνη με κοινωνική δικαιοσύνη. Σε αυτό το καθήκον για απελευθέρωση από την εκμετάλλευση και την καταπίεση, όλες οι μορφές και οι μέθοδοι είναι αποδεκτές.

Μπροστά σε αυτή την καινούρια κατάσταση, η οργάνωσή μας προτείνει:

1 Ο λαός μας πρέπει να σφυρηλατήσει ο ίδιος τη μοίρα του. Γι' αυτό πρέπει να συνεχίσει να συμμετέχει ενεργά στην εθνική πολιτική ζωή. [...]

2 Είναι στοιχειώδης δικαιοσύνη οι υπεύθυνοι για τον τόσο θάνατο και την εξαθλίωση του λαού μας να δικαστούν, για να γελοιοποιηθούν και εκείνοι που προσπαθούν για άλλη μια φορά να επιβληθούν δια της βίας και ενάντια στη λαϊκή βούληση.

3 Τα μέτρα που ανακοίνωσε ο κ. Φουχιμόρι σημαίνουν τη σιωπηρή αναγνώριση της πολιτικής του ευθύνης για τις εγκληματικές πράξεις της SIN υπό τις διαταγές του. Το γεγονός αυτό του αφαιρεί κάθε ηθική δυνατότητα να συνεχίσει να κυβερνά. Ως εκ τούτου, οφείλει να παραιτηθεί για να συγκροτηθεί μεταβατική κυβέρνηση. [...]

4 Το MRTA καλεί τα μέλη του και όλο το λαό να συνεχίσει να ισχυροποιεί τις αυτόνομες οργανώσεις βάσης, καλλιεργώντας έτσι τα σπέρματα της λαϊκής εξουσίας. Να συνεχίσει να κρατά ψηλά τη σημαία της κινητοποίησης και του άμεσου αγώνα για την κατάκτηση της ειρήνης με κοινωνική δικαιοσύνη.

ΧΩΡΙΣ ΑΓΩΝΕΣ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΝΙΚΕΣ

ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΔΕΝ ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΕΙΡΗΝΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ

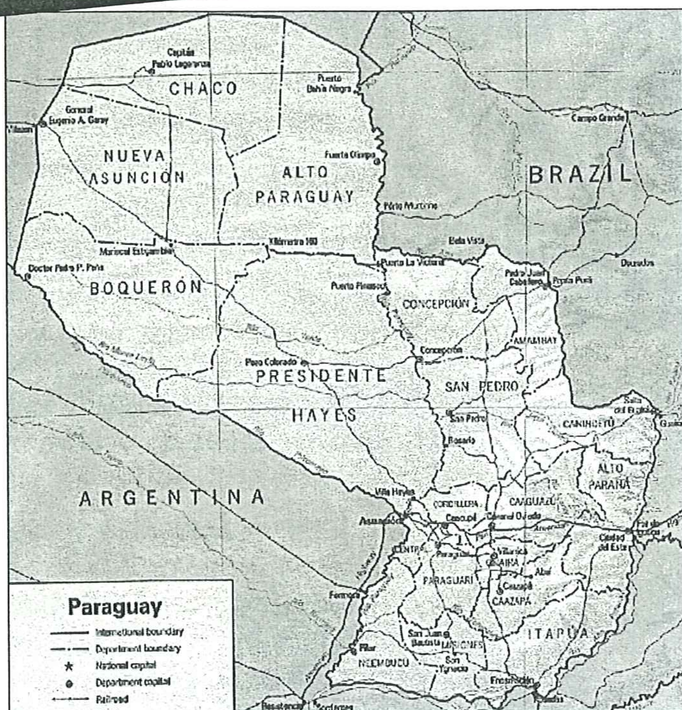
Ο TUPAC AMARU ΖΕΙ ΚΑΙ ΘΑ ΝΙΚΗΣΕΙ!

22 Σεπτεμβρίου 2000

Para el que mira sin ver
la tierra es tierra, nomàs

Atahualpa Yupanqui

Για κείνον που κοιτάζει χωρίς να βλέπει, η γη δεν είναι τίποτα περισσότερο από χώμα, αυτό μονάχα

ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Βίαιη καταστολή σε κατάληψη γης

Μετά από καταγγελίες οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έγινε γνωστό ότι στις αρχές Μαΐου 600 αγροτικές οικογένειες -περίπου 1.000 άτομα- που εισέβαλαν σε αγρόκτημα έκτασης 16.000 εκταρίων, εκδιώχθηκαν βίαια μετά από συντονισμένη επίθεση στρατού, αεροπορίας και αστυνομικών με όπλα και δακρυγόνα. Το υπουργείο Άμυνας αρνήθηκε τη συμμετοχή του -τα αεροπλάνα έκαναν ασκήσεις για επίδειξη σε εθνική γιορτή- όμως υπάρχουν πολλές μαρτυρίες ότι επί 15 λεπτά τρία πολεμικά αεροπλάνα πετούσαν πάνω από την περιοχή των συγκρούσεων και έριχναν δακρυγόνα στους αγρότες.

Η περιοχή κυκλώθηκε σε περίμετρο 2 χιλ. και δεν επιτράπηκε η είσοδος ούτε σε δημοσιογράφους ούτε στην τηλεόραση. Αποκλείστηκαν άντρες, γυναίκες και μικρά παιδιά, έγιναν πολλές συλλήψεις, ενώ καταγγελίες μιλούν για βασανισμούς.

Αξιοσημείωτες ήταν οι εκδηλώσεις αλληλεγγύης από αγρότες των γύρω περιοχών, οι οποίοι μετέφεραν τρόφιμα και προσπάθησαν να αποκλείσουν τους δρόμους για να μην πλησιάσει ο στρατός και η αστυνομία. Κατά την επέλαση των δυνάμεων καταστολής, αντιμετωπίστηκαν με την ίδια βιαιότητα.

Οι αγρότες της περιοχής, περίπου 830 οικογένειες, εδώ και 22 χρόνια ζητούν την απαλλοτρίωση της γης που προσπάθησαν να καταλάβουν, όμως οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν λάβει υπόψη τα αιτήματά τους.

Μια εβδομάδα πριν τα γεγονότα, εκπρόσωπος της Εθνικής Αγροτικής Ομοσπονδίας ανήγγειλε νέες καταλήψεις γης, καθώς η κυβέρνηση δεν έχει τηρήσει καμία από τις δεσμεύσεις που ανέλαβε σε προηγούμενες διαπραγματεύσεις.

(Πηγή: Equipo Nizkor, 5/2000)

Δολοφονία συνδικαλιστή αγρότη

Το Εθνικό Συντονιστικό Αγροτικών Οργανώσεων (MCNOC) σε ανακοίνωσή του χαρακτηρίζει ως ιδιαίτερα ανησυχητική την πολιτική των διώξεων που η κυβέρνηση του Γκονσάλες Μάκτσι έχει εξαπολύσει ενάντια στις λαϊκές οργανώσεις.

Καταγγέλλει τον αποκλεισμό από στρατό και αστυνομία 12 αγροτικών καταυλισμών στην επαρχία του Σαν Πέδρο και το καθεστώς τρόμου που προσπαθούν να σπείρουν στους αγρότες της περιοχής.

Καταγγέλλει την πολιτική δολοφονία του Βίκτορ Καρντόσο (1/7/2000), ο οποίος υπήρξε πρόεδρος τοπικής αρχής και ξεχωριστός ηγέτης του αγροτικού κινήματος και του αγώνα για τη γη στην επαρχία του Σαν Πέδρο, λόγος για τον οποίο επανειλημμένως είχε δεχθεί απειλές και υποστεί διώξεις. Η δολοφονία αυτή έρχεται σαν συνέχεια μιας μακράς ιστορίας διώξεων που διάφοροι κατασταλτικοί μηχανισμοί έχουν εξαπολύσει στην περιοχή. Τα τελευταία χρόνια οργανώθηκαν αποστολές από την αστυνομία, τις ένοπλες δυνάμεις και την αντιναρκωτική υπηρεσία με πρόσχημα την πάταξη της εγκληματικότητας και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, οι επιχειρήσεις τους όμως δεν είχαν άλλο στόχο από τις αγροτικές οργανώσεις της περιοχής.

(Πηγή: Comite Internacionalista Arco Iris 7/2000)

Έντονες πιέσεις και απειλές κατά ιθαγενών

Περίπου 350 χιλ. από την πρωτεύουσα Ασουνσιόν, στην περιοχή Πόσο Κολοράδο, έχουν εγκατασταθεί 50 οικογένειες της κοινότητας Yakye Axa του λαού των Enxet-Lengua. Αρχές Αυγούστου, δέχτηκαν βίαιη επίθεση από μια ομάδα τριών ατόμων βαριά οπλισμένων, τα οποία πλησίασαν και άρχισαν να πυροβολούν αδιακρίτως ενάντια στις υποτυπώδεις εγκαταστάσεις της κοινότητας.

Φορώντας ρούχα παρόμοια με αυτά της Κου Κλουξ Κλαν -λευκούς χιτώνες και κουκούλες-, αφού τελείωσαν την επίθεση ενάντια στην κοινότητα, συνέχισαν σφάζοντας κότες και σκορπίζοντας το αίμα τους στη γύρω περιοχή.

Οι ιθαγενείς καταγγέλλουν ότι οι μέθοδοι αυτοί δε χαρακτηρίζουν παρά τον φερόμενο ως ιδιοκτήτη του αγροκτήματος μέσα στα όρια του οποίου έχουν εγκατασταθεί, καθώς από το 1993 βρίσκονται σε δικαστική διεκδίκηση της περιοχής που ανήκει στα πατρογονικά τους εδάφη και ο οποίος συνεχώς απειλεί τους επικεφαλής της κοινότητας και εκβιάζει ότι θα δηλητηριάσει το πόσιμο νερό της περιοχής.

(Πηγή: Tierraviva, Rebelion 8/2000)

ΒΟΛΙΒΙΑ

Καταστολή ενάντια σε ακτήμονες

Αντιπρόσωποι μεγαλοϊδιοκτητών γης στην περιοχή Τσάκο έδωσαν χρονική προθεσμία στην κυβέρνηση της Βολιβίας για να βάλει τέρμα στις καταλήψεις γης από κίνημα ακτημόνων αγροτών, που αυτοχαρακτηρίζονται ως οι «χωρίς γη».

Όπως δήλωσαν, εάν αυτό δε συμβεί, θα πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους. Το κίνημα των Βολιβιανών αγροτών «χωρίς γη» δρα στις νότιες περιοχές της Βολιβίας, όπου υπάρχουν εγκαταλειμμένες τεράστιες εκτάσεις, ιδιοκτησίες μεγαλοκτηνοτρόφων. Το γεγονός αυτό έρχεται σε αντίθεση με την κατάσταση απόλυτης φτώχειας στην οποία ζουν οι αγρότες της περιοχής, μπροστά στην οποία περίπου 1.200 αγροτικές οικογένειες οργανώθηκαν και πέρασαν στη δράση. Έσπασαν περιφράξεις και κατέλαβαν εγκαταλειμμένες εκτάσεις.

Οι μεγαλοϊδιοκτήτες, οι οποίοι έχουν στην υπηρεσία τους ιδιωτική αστυνομία -πληροφορίες αναφέρουν και παραστρατιωτικά σώματα-, έχουν εξαπολύσει εναντίον τους βίαιες επιθέσεις, ενώ υπάρχουν καταγγελίες για απαγωγές και βασανισμούς μελών του κινήματος.

(Πηγή: Juventudes Libertarias, Rebelion 9/2000)

ΟΝΔΟΥΡΑ

Ιθαγενείς διεκδικούν γη στο Κοπάν

Διαμαρτυρόμενοι για την αντικατάσταση του εισαγγελέα Εθνοτήτων και απαιτώντας γη, 600 περίπου ιθαγενείς "οπλισμένοι" με ξύλα και ματσέτες, κατέλαβαν, χαράματα της 4/9/2000, τις εγκαταστάσεις του αρχαιολογικού πάρκου Κοπάν, μετά από κάλεσμα του Εθνικού Συμβουλίου Ιθαγενών Maya-Chorti.

Σε ανακοίνωσή τους, αναφέρουν ότι προχώρησαν στην κατάληψη διότι η αυθαίρετη αντικατάσταση του εισαγγελέα Εθνοτήτων, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη των ιθαγενών και των μαύρων της χώρας, παραβιάζει το άρθρο 169 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας που αναφέρεται στα δικαιώματα των ιθαγενών. Αφετέρου, για να εκδηλώσουν την διαμαρτυρία τους για την καθυστέρηση εκπλήρωσης των συμφωνιών για θέματα γης που υπογράφηκαν ανάμεσα στην κυβέρνηση και τον λαό των Chorti στις 12/5/1997 -που προέβλεπαν την επανενσωμάτωση της περιοχής Τσάντια στα εδάφη τους- και να απαιτήσουν την άμεση εκταμίευση των πόρων που απαιτούνται για την αγορά της.

Αντιπρόσωπος των ιθαγενών ανέφερε ότι η κυβέρνηση οφείλει 4.884 εκτάρια γης στους ιθαγενείς λαούς του Κοπάν και Οκοτεπέκε, εξηγώντας ότι μόνο στο Κοπάν είναι 9 οι κοινότητες που δεν έχουν ούτε ένα κομμάτι γης να καλλιεργήσουν.

Αγανακτισμένοι από τα τόσα ψέματα, δήλωσαν ότι δεν θα εγκαταλείψουν την περιοχή εάν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους.

(Πηγή: Nueva Radio Intercontinental, Rebelion 9/2000)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ ΚΟΛΟΑΝΕ

Ένας κομουνιστής που συνεχίζει να

Ο Φρανσίσκο Κολοάνε γεννήθηκε στο νησί Τσιλοέ της Χιλής στις 19 Ιουλίου του 1910. Η μητέρα του ήταν αγρότισσα και ο πατέρας του καπετάνιος σε φαλαινοθηρικό. Από μικρός χωρίς γονείς, φαίνεται πως ο Κολοάνε σημαδεύτηκε από τα τελευταία λόγια που ψιθύρισε ο πατέρας του πεθαίνοντας, όταν ο συγγραφέας ήταν μόλις εννέα ετών: "Ας επιστρέψουμε στη θάλασσα". Γύρισε πολλά μέρη κάνοντας διάφορες δουλειές, από βοσκός και δαμαστής αλόγων μέχρι ναυτικός. Χάρη στη συνήθειά του "να κρατάει πάντα χαρτιά στις τσέπες του για να σημειώνει το καθετί", οι μνήμες της ζωής του αρχίζουν σιγά σιγά να περνούν στο χαρτί και ο Κολοάνε αρχίζει να διηγείται ιστορίες. Το πρώτο του βιβλίο δημοσιεύθηκε το 1941 και από τότε δε σταμάτησε να γράφει κερδίζοντας τόσο την αγάπη των αναγνωστών όσο και πολλά βραβεία. Το τελευταίο του βιβλίο εκδόθηκε στη Χιλή φέτος και με αυτή την ευκαιρία έδωσε συνέντευξη, η οποία δημοσιεύεται παρακάτω, στην εφημερίδα *La Tercera*, λίγες ημέρες πριν κλείσει τα ενενήντα του. Στα ελληνικά έχουν κυκλοφορήσει τρία βιβλία του Φρανσίσκο Κολοάνε: *Γη του Πυρός*, *Το τελευταίο ναυτάκι* και *Ακρωτήριο Χορν*, όλα από τις εκδόσεις Opera, σε μετάφραση Κ. Ηλιόπουλου.

Ο νότος καθόρισε την ύπαρξή σας, ενώ το Σαντιάγο, όπως λέτε, ποτέ δεν το συνηθίσατε. Τι είναι αυτό που διασώζει στα μάτια σας την πόλη;

Ίσως το Τσιλοέ και η περιοχή του Μαγγαγιάνες να με καθόρισαν, ωστόσο δεν παραγνωρίζω ότι το Σαντιάγο και τα ταξίδια με βοήθησαν να δω τον κόσμο με όλες τις ατέλειες και όλη τη βαρβαρότητα που συνεχίζω να συναντώ ακόμα. Ακριβώς η επαφή μου στο Μαγγαγιάνες με τις απεργίες της δεκαετίας του '20 είχε τέτοιο αντίκτυπο επάνω μου, που έγινα μέλος σε ένα πολιτικό κόμμα, όπου συμμετείχαν σοσιαλιστές, κομουνιστές, αναρχικοί και τροτσκιστές, αφού τέτοια ποικιλία είχε και η ατμόσφαιρα ανάμεσα στους εργάτες της Πούντα Αρένας.

Και στη δεκαετία του '90, εξακολουθείτε να είστε κομουνιστής;

Στο Σαντιάγο, μετά τη σφαγή στην Πλάσα Μπούλνες το 1947, μπήκα στο Κομουνιστικό Κόμμα και, παρόλο που σήμερα δεν είμαι πια ενεργό μέλος, συνεχίζω να είμαι πιστός στις αρχές μου. Πιστεύω σε μια καλύτερη ζωή για όλους τους ανθρώπους, με ελευθερία και δικαιοσύνη -αξίες που στην εποχή μας είναι πολύ τσαλακωμένες. Βλέπω ότι τα στοιχεία της καταστροφής που υπάρχουν εγγενώς στην ψυχή του ανθρώπου επικρατούν εκείνων που υπερασπίζονται τη ζωή.

Στις αναμνήσεις σας μιλάτε για την εμπειρία της εξορίας σας στα χρόνια του Βιντέλα, αλλά ούτε καν αναφέρετε το πραξικόπημα του 1973. Γιατί;

Επειδή στο στρατιωτικό πραξικόπημα αξίζει περισσότερο να μην "το ανακατεύεις". Δε θέλω ούτε καν να αναφερθώ στο τραπέζι του διαλόγου, επειδή εμένα εξακολουθούν να μη με θλίβουν μόνο οι σφαγιασμένοι σύντροφοί μου... Πολιτικός δεν είμαι ούτε έχω υπάρξει ποτέ, αλλά συνεχίζω να έχω πολιτική συνείδηση και μια θεμελιώδη αφοσίωση σε αυτές τις αρχές, τις οποίες δεν έχω βάλει σε καμία συναλλαγή.

Από τις πολλές εμπειρίες σας, υπάρχει κάποια που σας έχει σημαδέψει πιο βαθιά;

Ξέρετε πότε άλλαξε η ματιά μου για τον άνθρωπο; Θα σας διηγηθώ: Το 1' 66 και το 1967 με είχαν καλέσει στη Γερμανία. Στη Χιλή είχα γνωρίσει έναν Γερμανό καθηγητή, παράξενο πράγμα, έφθασε στη Χιλή ξεριζωμένος από το ναζισμό. Ψάχνοντας δουλειά έφθασε στο νότο, όπου ήξερε ότι υπήρχαν Γερμανοί, γεγονός που τον διευκόλυνε λόγω της γλώσσας. Εργάστηκε στο κτήμα ενός στρατιωτικού, ως μπάτλερ στο σπίτι του αφεντικού. Με το τέλος του πολέμου επέστρεψε στο Βερολίνο, όπου ξαναπήρε την έδρα των Ισπανικών στο πανεπιστήμιο. Αυτός ήταν που με προσκάλεσε στη Γερμανία. Όπως συνηθιζόταν εκείνα τα χρόνια, όφειλα να επισκεφθώ τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και εγώ, αν και όλα αυτά με πονούσαν, πρότεινα το Άουσβιτς. Ο καθηγητής δεν ήθελε να με συνοδεύσει και μου είπε: "Συγγνώμη, Κολοάνε, αλλά εκεί χάθηκε η οικογένειά μου". Βγήκα από το στρατόπεδο συγκέντρωσης με μια καχυποψία για το ανθρώπινο είδος, την οποία ακόμα δεν έχω ξεχάσει, γιατί η μνήμη υπάρχει!

συγγραφέας ενενήντα ετών ελπίζει ότι θα αλλάξει τον κόσμο

"Η φύση πρώτα σε "αποδιοργανώνει" κι έπειτα σε "συγχωνεύει" μέσα της, σαν δικό της στοιχείο. (...) Αυτό συνέβη στα νιάτα μου, μια φορά που έζησα τρία χρόνια σ' ένα βοσκοτόπι στη Γη του Πυρός, κοντά στη λίμνη Φαγνάνο. Ήταν σαν να έπαψα να είμαι ο εαυτός μου. Έχασα τη συνήθεια του διαβάσματος. Τα θέματα των βιβλίων μού φαίνονταν μάταια, ασήμαντα, και προτιμούσα το θρόισμα ενός φύλλου από τη βαθιά σκέψη του Πλάτωνα. Ταυτόχρονα, έπαψα να συλλογίζομαι και σχεδόν να σκέφτομαι. Ήμουν εκμηδενισμένος. Ήταν σκληρό.

Έπειτα κατάλαβα πως οι σκέψεις που είχαν απομακρυνθεί από το νου μου, είχαν αντικατασταθεί από άλλες. Ξαναγεννιόμουν με μια θεμελιώδη μεταβολή των στοιχείων του χαρακτήρα μου. Τότε τα πράγματα άρχισαν να αποκτούν ένα μυστηριώδες νόημα."

Έχουν συγκρίνει πολλές φορές το έργο σας με εκείνο του Τζακ Λόντον ή του Τζόζεφ Κόνραντ. Τι πιστεύετε εσείς πως έχετε κοινό με αυτούς τους συγγραφείς;

Οι συγκρίσεις ούτε με ευχαριστούν ούτε με δυσαρεστούν. Πιστεύω, βέβαια, ότι η θεματική μπορεί να αποτελεί σημείο προσέγγισης μεταξύ των συγγραφέων. Η θάλασσα πάντα προσφέρει, δίνει κάτι ιδιαίτερο. Μετατρέπεται σε ένα πρόσωπο που σε ταλαιπωρεί, σε σαγηνεύει, σε τυλίγει σε μια ατμόσφαιρα όπου, είτε ταξιδεύεις σε ένα βαρκάκι, όπως έκανα παιδάκι, είτε σε ένα καράβι, κάτι διαστέλλεται και γίνονται όλα ένα. Αλλάζει το τοπίο, άφθονα νερά, οι αστερισμοί διατηρούν το ενδιαφέρον τους πάντα ζωντανό. Σκέφτομαι ότι κάπως έτσι το έζησαν αυτοί οι συγγραφείς, παρασυρμένοι και κυκλωμένοι από τα δικά τους φαντάσματα.

Έχετε πει ότι το να είσαι συγγραφέας είναι σαν να δαμάζεις πουλάρια.

Πάντα πίστευα ότι είμαι ένας συγγραφέας απλός αλλά ευαίσθητος. Απλός, όπως απλός άνθρωπος είμαι. Λίγα πράγματα από σχολεία, πανεπιστήμια ή κύκλους. Τα βιβλία αποδείχθηκαν θαυμάσιοι σύντροφοι. Μερικά έχουν γεράσει μαζί μου. Δεν ήξερα να τους συμπεριφερθώ, τα έχω γεμίσει γραμμές και σημειώσεις. Έτσι τα αγαπάω περισσότερο και μου κάνουν συντροφιά.

Ισχυρίζεστε πως υπάρχει μια δυϊκότητα μεταξύ του ανθρώπου και του συγγραφέα.

Πιστεύω ότι η ζωή μου είναι φτιαγμένη από τον άνθρωπο που είμαι και από τα βιβλία. Δεν ξεχωρίζουν... Συμπληρώνω τα ενενήντα μου και πάει καιρός που ζω πολύ ήσυχα, απολαμβάνω τις μέρες όπως ακριβώς μου 'ρχονται. Έχω ανάγκη την ηρεμία, έχω ανάγκη -όπως έλεγα πάντα- "να ζω χωρίς κακές σκέψεις".

Ήσασταν πρόσφατα στη Γαλλία παρουσιάζοντας το βιβλίο σας. Πού αποδίδετε την επιτυχία που έχετε εκεί;

Η αναγνώριση που είχα στη Γαλλία με εξέπληξε προς στιγμήν. Ωστόσο, νομίζω -και ειδικά σε αυτό το τελευταίο ταξίδι έχω πειστεί- ότι οι Γάλλοι έχουν κάπως ενθουσιαστεί με τα βιβλία μου, και οι κριτικοί, ο Τύπος γενικά, ήταν τόσο εγκωμιαστικός, που παίρνω το θάρρος να πω ότι ο μεταφραστής μου εκεί έχει βελτιώσει το πρωτότυπο.

Τι ελπίδες συνεχίζετε να έχετε στα ενενήντα σας;

Βλέπω γεμάτος έκπληξη ότι ένας αιώνας παραγωγής ιδεών αντιτιθέμενων στον καπιταλισμό καταλήγει στην κατάρρευσή τους, ενώ ένα μεγάλο μέρος των υποστηρικτών τους δεν έχει καταρρεύσει. Το αντίθετο, επωφελούνται σαν να ζούμε στον καλύτερο από όλους τους κόσμους. Ίσως να είναι κι έτσι. Ευτυχώς, δε θα δω αυτές ή και άλλες πλάνες της βασανισμένης ανθρώπινης ψυχής. Υπάρχουν όμως τα παιδιά, οι νέοι, όπως ήμασταν εμείς κάποτε, πάντα με την πιθανότητα να κάνουν κάτι καλύτερο.

Ενάντια στη Λήθη και τη Σιωπή

Η οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων H.I.J.O.S. (Παιδιά για την Ταυτότητα και τη Δικαιοσύνη, ενάντια στη Λήθη και τη Σιωπή) δημιουργήθηκε από τα παιδιά των εξαφανισμένων και κυνηγημένων της στρατιωτικής δικτατορίας της Αργεντινής. Σκοπός της είναι η τιμωρία των ενόχων που ευθύνονται για τα εγκλήματα του στρατιωτικού καθεστώτος, καθώς επίσης η ανάγκη να δημοσιοποιηθεί η ιστορία των αγώνων των γονιών τους και να ξαναζωντανέψουν το αγωνιστικό πνεύμα τους, αυτό ακριβώς που τους έκανε θύματα της χούντας.

Έτσι, σήμερα συνυπάρχουν: οι Γιαγιάδες της Πλατείας του Μάη, που οργανώθηκαν για να ξαναβρούν τα χαμένα τους εγγόνια, αυτά δηλαδή που γεννήθηκαν από εγκύους κρατούμενες και στη συνέχεια "υιοθετήθηκαν" από τους δολοφόνους των γονιών τους ή διοχετεύθηκαν στην αγορά βρεφών· και οι Μητέρες της Πλατείας του Μάη, που κάτω από το σύνθημα "δεν υπάρχει λήθη, δεν υπάρχει συγγνώμη" διεκδικούν την αλήθεια για την τύχη των παιδιών και των άλλων συγγενικών τους προσώπων και ζητούν την τιμωρία των ενόχων, που βρίσκονται εδώ και 20 περίπου χρόνια στην εμπροσθοφυλακή των κοινωνικών και πολιτικών αγώνων στην Αργεντινή παίρνοντας τη θέση των χαμένων τους παιδιών. Και καθώς το πέρασμα του χρόνου αραιώνει τις γραμμές τους, αφού οι περισσότερες απ' αυτές τους γονείς διανύουν την 7η και 8η δεκαετία της ζωής τους, η σκυτάλη παραδίδεται σιγά σιγά στα εγγόνια τους. Σήμερα, οργανώσεις H.I.J.O.S. έχουν δημιουργηθεί στις περισσότερες χώρες της Λατινικής Αμερικής που αντιμετώπισαν ανάλογες καταστάσεις. Από το τελευταίο τεύχος του περιοδικού της οργάνωσης H.I.J.O.S. αναδημοσιεύουμε το παρακάτω άρθρο.

Murgas: Λαϊκές κομπανίες του δρόμου

Πρόσφατα, έγινε στο Μπουένος Άιρες η Συνάντηση για τη Μνήμη, στην οποία συμμετείχαν πολλές οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στη διάρκεια της Συνάντησης έγιναν διάφορες εκδηλώσεις, που είχαν στόχο να κρατήσουν ζωντανή τη μνήμη. Ξεχωριστή παρουσία είχαν οι μουσικές κομπανίες του δρόμου, οι περίφημες murgas.

Με κύριο όργανο το τύμπανο, με δικές τους συνθέσεις μουσικής και στίχου και με συνοδεία αυτοσχέδιων χορευτών και πλήθος κόσμου αποτελούν ένα είδος αυθεντικής λαϊκής έκφρασης που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει ιδιαίτερη άνθηση στις γειτονιές του Μπουένος Άιρες. Πεπειραμένοι μουργκέρος διδάσκουν σε ειδικά εργαστήρια τα μυστικά αυτής της λαϊκής τέχνης.

Τι ήταν αυτό που ξύπνησε τα τύμπανα που έμοιαζαν να κοιμούνται, γιατί ξανάγιναν έκφραση των αισθημάτων του κόσμου; Γιατί τα νέα παιδιά πλησίασαν τις murgas;

"Για να κάνουμε φίλους, να γνωριστούμε, να διασκεδάσουμε, να μοιραστούμε τα όνειρά μας", λέει ένας νεαρός, μέλος μιας κομπανίας που συχνά συνοδεύει με τα τραγούδια της τις λαϊκές εκδηλώσεις. "Ίσως έχει γίνει κάτι σαν μόδα, αλλά επίσης βγαίνει από μια ανάγκη να εκφραστούμε μ' έναν αυθεντικό δικό μας τρόπο. Πιστεύω ότι πάντα η νεολαία αναζητούσε τρόπους συμμετοχής και, σε μια εποχή που το σύστημα μάς σπρώχνει προς τον ατομισμό, η murga έρχεται να καλύψει ένα χώρο συλλογικότητας στη δουλειά και στη γιορτή. Στη murga ο καθένας δίνει τη δική του παράσταση, αλλά προσφέρει και σ' ένα σύνολο. Είναι μια συλλογική δημιουργία."

Βέβαια, η στρατιωτική δικτατορία το είχε καταλάβει πολύ καλά αυτό όταν το 1976 απαγόρευσε με διάταγμα το καρναβάλι. Δε γιορταζότανε το καρναβάλι και δεν μπορούσε ο κόσμος να βγει στο δρόμο στο ρυθμό των zurdos και των bombos και πολύ περισσότερο να διαμαρτύρεται μέσα απ' το τραγούδι.

Όμως, το 1983, παρόλο που επανήλθε η δημοκρατία, το ημερολόγιο εξακολούθησε να είναι αυστηρό όπως πριν. Γι' αυτό οι murgas άρχισαν να ξα-

ναλειτουργούν, όχι μόνο για να κρατήσουν ζωντανή την ταυτότητα των συνοικιών, αλλά και για να πάρει πάλι το καρναβάλι τη θέση του σαν γιορτή στο ημερολόγιο. Στις 24 του περασμένου Φλεβάρη, έγινε η δεύτερη παρέλαση των murgas και συμμετείχαν 35 κομπανίες.

"Εμείς λέμε ότι πρώτα πρώτα το δικαίωμα στη γιορτή και στην αργία είναι δικό μας δικαίωμα. Ξέρουμε ότι μ' αυτά δεν πρόκειται ν' αλλάξουμε τ' άσχημα πράγματα που συμβαίνουν, αλλά εμείς ξέρουμε πως δεν είμαστε εμείς υπεύθυνοι για την πείνα και την ανεργία. Ωστόσο, η χαρά μάς βοηθάει ν' αντιστεκόμαστε. Θέλουμε τις μέρες του καρναβαλιού, αλλά θέλουμε επίσης όλες τις μέρες του χρόνου να υπάρχει υγεία, δουλειά, μόρφωση για όλους. Ένας από τους βασικούς στόχους είναι να ξανακατακτήσουμε τους δημόσιους χώρους που μας έκλεψαν, να βγούμε στο δρόμο, να εκδηλώνεται ο κόσμος."

Η καταγωγή

Ο Άνχελ είναι γιος μιας λευκής κι ενός μαύρου. Είναι ένας "αόρατος" νέγρος. Έχει λευκό δέρμα, καστανά μαλλιά, ανοιχτοκάστανα μάτια. Γεννήθηκε στην Ουρουγουάη και μεγάλωσε στην πόλη, στο τσιμέντο. Οι ρίζες του, όμως, είναι στην Αφρική. Ο παππούς του μέχρι τη μέρα που πέθανε έφτιαχνε τύμπανα για το Καντόμπε (θρησκευτική έκφραση των Αφρικανών σκλάβων) από βαρέλια του καφέ ή του καπνού. Το αφρικάνικο τύμπανο είναι φτιαγμένο από κορμό δέντρου, αλλά τον καιρό του παππού του απαγορευόταν να κόβουν δέντρα και μάλιστα οι μαύροι. Ο παππούς δίδαξε στον πατέρα του κι αυτός με τη σειρά του στον Άνχελ την τέχνη της κατασκευής του τύμπανου, την ιστορία και τους αγώνες του.

"Οι σκλάβοι ξεκίνησαν ένα δικό τους τρόπο αντίστασης. Μαζεύονταν, έπαιζαν τα τοπικά τους όργανα, χόρευαν και τραγουδούσαν. Όλες οι φυλές συμμετείχαν κάνοντας μια μουσική συνομιλία, μια επικοινωνία μέσα απ' τα τύμπανα. Το τύμπανο μιλάει. Εάν ο Αφρικάνος είναι θλιμμένος τότε το τύμπανο κλαίει, εάν είναι χαρούμενος το τύμπανο γελάει. Μ' αυτό διατηρείται ζωντανή η κουλτούρα. Το τύμπανο έχει φωνή. Και το Καντόμπε μιλάει για ένωση. Αυτό είναι το Καντόμπε: είναι η ένωση διάφορων ρυθμών από διάφορες φυλές που ενώνονται για ν' αντισταθούνε.

Οι μαύροι υποχρεώθηκαν να υιοθετήσουν την καθολική θρησκεία, την οποία ανάμειξαν με τις τελετουργίες και τα πιστεύω των αφρικανικών θρησκειών. Αυτό ονομάσθηκε "συγκρητισμός". Για παράδειγμα, η Αγία Βαρβάρα ταυτίστηκε με τον Τσανγκό, θεό της καταιγίδας και των τυμπάνων. Και τις μέρες που γιόρταζε η Παναγία, οι λιτανείες γίνονταν σαν εορταστικές παρελάσεις με μουσική και χορό. Και υπήρχε μια εορταστική περίοδος που άρχιζε από τη γιορτή του Σαν Μπενίτο (μαύρος άγιος της καθολικής εκκλησίας) στις 25 Γενάρη και τέλειωνε στις 6 Φλεβάρη, γιορτή του Αγίου Βαλτάσαρ. Συμπεριλαμβάνονταν σ' αυτό τον εορτασμό πολλές αφρικανικές τελετές, όπου οι πιο ηλικιωμένοι της κοινότητας στέφονταν βασιλιάς και βασίλισσα. Οι άλλοι παρέλαυναν μπροστά τους παρωδώντας τα έθιμα της εποχής. Χρησιμοποιούσαν τα παλιά ρούχα των αφεντικών, αλλά γυρισμένα από την ανάποδη, με τις γυαλιστερές φόδρες να γυαλίζουν.

Τις μέρες εκείνες της γιορτής τριγύριζαν στα σπίτια των αφεντικών και ζητούσαν χρήματα, τα οποία χρησιμοποιούσαν για να εξαγοράσουν την ελευθερία των πιο ηλικιωμένων σκλάβων για να πεθάνουν ελεύθεροι", λέει ο Άνχελ.

Γυρίζει ο τροχός

Οι murgas έχουν πάψει πια να είναι αποκλειστικό στοιχείο των καρναβαλιών. Είναι περιζήτητες τόσο σε δημόσιες γιορτές όσο και σε εκδηλώσεις διαμαρτυρίας. Σε πολλές πορείες τους βλέπει κανείς να παρελαύνουν ταυτόχρονα αποπροσανατολίζοντας τις δυνάμεις ασφαλείας, που δεν ξέρουν πώς να "περιφρουρήσουν" ανθρώπους που χορεύουν και αστειεύονται υπό τον ήχο των τυμπάνων. Αυτές οι ανανεωμένες παλιές μορφές έκφρασης του λαϊκού αισθήματος και αντίστασης στον ατομισμό και στο "ο σώζων εαυτόν σωθήτω" συνεισφέρουν στην ανοικοδόμηση, αργή αλλά σταθερή, των δεσμών αλληλεγγύης, που χτυπήθηκαν συστηματικά από τη δικτατορία, αλλά και μεταγενέστερα.

Σ.Γ.

Η Κραυγή των Αποκλεισμένων

Η *Κραυγή των Αποκλεισμένων* είναι μια μεγάλη λαϊκή συσπείρωση στις χώρες της Λατινικής Αμερικής που καταγγέλλει τις συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού σε τμήματα του πληθυσμού και επιδιώκει να δημιουργήσει εναλλακτικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης. Η *Κραυγή* γεννήθηκε στη Βραζιλία το '95, σαν απάντηση στις κοινωνικές ανισότητες και σαν συνέπεια της αναπτυσσόμενης αντίστασης στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο. Σήμερα, η *Κραυγή* οργανώνεται σ' όλες τις χώρες της αμερικάνικης ηπείρου.

Οι κύριοι σκοποί της *Κραυγής των Αποκλεισμένων* είναι να καταγγείλουν τον κοινωνικό αποκλεισμό και την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, να ενισχύσουν την κυριαρχία των λαών και να υπερασπισθούν τη ζωή, να διεκδικήσουν κοινωνικές παροχές και ν' αγωνιστούν για τη μη πληρωμή του εξωτερικού χρέους.

Από τις 2-7 Σεπτέμβρη, η *Κραυγή* οργάνωσε στη Βραζιλία το Εθνικό Δημοψήφισμα για το Εξωτερικό Χρέος, κινητοποιώντας χιλιάδες άτομα σ' όλη τη χώρα. Στις κάλπες, που στήθηκαν με πρωτοβουλία κοινωνικών οργανώσεων και της καθολικής εκκλησίας, συμμετείχαν σχεδόν 5.500.000 ψηφοφόροι, αριθμός πολύ μεγάλος για μια τέτοια διαδικασία.

Η *Κραυγή των Αποκλεισμένων* έχει σαν προϋπόθεση την "ενότητα μέσα στη διαφορετικότητα". Αυτό επιτρέπει στα λαϊκά κινήματα να οργανώνονται με διαφορετικές μορφές σε κάθε χώρα. Προωθείται ένα πλήθος μορφών κινητοποιήσεων, όπως πορείες, συζητήσεις, πολιτιστικές εκδηλώσεις, φωτογραφικές εκθέσεις, εκδοτικές προσπάθειες κ.λπ. Αυτός ο τύπος οργάνωσης ευνοεί τη σύγκλιση και αναδεικνύει τις λαϊκές κουλτούρες. Η *Κραυγή* έχει προωθήσει, π.χ., την καμπάνια Jubileo 2000 για τη διαγραφή του εξωτερικού χρέους, την Παγκόσμια Πορεία Γυναικών, την Ηπειρωτική Κοινωνική Συμμαχία ενάντια στη Συμφωνία του Ελεύθερου Εμπορίου των Αμερικανικών Χωρών (ALCA), την Πορεία στα Σύνορα, οργανωμένη από ομάδες υπεράσπισης των μεταναστών στο Μεξικό και τις Η.Π.Α.

Στις 12 Οκτώβρη, μια αντιπροσωπεία της *Κραυγής των Αποκλεισμένων*, αποτελούμενη από προσωπικότητες όπως ο Πέρες Εσκιβέλ, η Ριγκομπέρτα Μεντσού, ο Φρέι Μπέντο και ο επίσκοπος Φεδερίκο Παγούρα, θα παρέμβει στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για να καταγγείλει το οικονομικό μοντέλο αποκλεισμού που προτείνει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την εφαρμογή της Συμφωνίας για το Ελεύθερο Εμπόριο των Αμερικανικών Κρατών. Επίσης, θα καταγγείλουν το "Σχέδιο Κολομβία", την επέμβαση των Η.Π.Α. στη Λατινική Αμερική. Θα καταγγείλουν την πίεση των πολυεθνικών εταιρειών για να παράγουν και να προωθήσουν στο εμπόριο μεταλλαγμένα προϊόντα. Με την ευκαιρία αυτή, η *Κραυγή* θα ζητήσει την απελευθέρωση των πολιτικών κρατούμενων Μουμία Αμπού Τζαμάλ (ηγέτη του κινήματος των μαύρων στις Η.Π.Α., καταδικασμένου σε θάνατο) και Λέοναρντ Πελτιέ (ινδιάνου αγωνιστή, καταδικασμένου σε ισόβια).

Ύστερα από τη συνάντηση στα Ηνωμένα Έθνη, η *Κραυγή των Αποκλεισμένων* θα πραγματοποιήσει πορεία μέχρι τη Union Square, στη Νέα Υόρκη, όπου θα γίνει μια μεγάλη πολιτιστική εκδήλωση προς τιμήν των μεταναστών στις Η.Π.Α. Ταυτόχρονα, θα οργανώσει συγκεντρώσεις μπροστά σ' όλες τις πρεσβείες και προξενεία των Η.Π.Α. στις χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Σ.Γ.

FUNA Το Κράξιμο

Την 1η Οκτωβρίου του '99, μια ομάδα νεαρών έφτασε εν πομπή με χορούς και τραγούδια έξω από την κλινική Indisa. Με την υπόκρουση των τυμπάνων, φωνάζοντας συνθήματα και μοιράζοντας φυλλάδια έκαναν δημόσια γνωστή την παρουσία στην κλινική του γιατρού Αλεχάντρο Φορέρο Άλβαρες και, ταυτόχρονα, κατήγγειλαν τη δράση του σαν γιατρού-βασανιστή της χούντας.

Η πρωτοβουλία, που ονομάσθηκε Δράση, Αλήθεια και Δικαιοσύνη, ανήκε στην οργάνωση HIJOS της Χιλής (παιδιά εξαφανισμένων και κυνηγημένων της χούντας). Στη συνέχεια, στην Επιτροπή FUNA (Το Κράξιμο) που δημιουργήθηκε εντάχθηκαν πολλές νεολαιίστικες, φοιτητικές και πολιτικές οργανώσεις, αλλά και πολλοί ανένταχτοι νεαροί.

«Ο μοναδικός μας στόχος είναι να διαπομπεύσουμε τους βασανιστές, τους δολοφόνους και τους συνεργούς τους, που σήμερα ζουν ατιμώρητοι και στην ανωνυμία. Γι' αυτό πηγαίνουμε στα σπίτια τους ή στους τόπους δουλειάς τους με μια μαζική και θορυβώδικη διαδήλωση. Καταγγέλλουμε, μοιράζουμε φυλλάδια, κολλάμε αφίσες, τραγουδάμε στο ρυθμό της batucada και συζητάμε με τους γείτονες και τους συναδέλφους τους. Θέλουμε, με μια δημοκρατική δράση, να κάνουμε γνωστό τι έπραξε το "τιμώμενο" πρόσωπο, σε τι εγκλήματα έχει αναμιχθεί και ποιες δίκες τον περιμένουν.

Θεωρούμε πως ο νόμος αμνηστίας των πράξεών τους είναι παράνομος γιατί ψηφίστηκε από αυτούς τους ίδιους που εγκλημάτισαν.

Η FUNA είναι μια ξεχωριστή έκφραση της νεολαίας, μιας νεολαίας που δεν είναι αδιάφορη, που πιστεύει πως έχει κάτι να πει και που θέλει να συμμετάσχει στη συγκρότηση του κόσμου μέσα στον οποίο καλείται να ζήσει, έναν κόσμο αλήθειας, δικαιοσύνης. Να νικήσουμε το φόβο, ν' απορρίψουμε την ατιμωρησία.

Τα πρόσωπα που διαπομπεύουμε ενεργούσαν ομαδικά, στο σκοτάδι, με πλαστές ταυτότητες, οπλισμένοι. Απήγαγαν από τα σπίτια και τη δουλειά τους χιλιάδες πρόσωπα που μεταφέρονταν σε μυστικά κρατητήρια, όπου βασανίζονταν και εκατοντάδες από αυτούς δεν επέζησαν.

Η FUNA και οι συμμετέχοντες σ' αυτή ενεργούμε στο φως της ημέρας με μεγάφωνα και ταμπούρλα, τραγούδια και μουσική, με διαφάνεια και ανοιχτά, καλώντας μέσα επικοινωνίας και πληροφορώντας τους γείτονες για τη δράση αυτού του ανώνυμου που θέλει ν' αποφύγει το παρελθόν του. Τα μέλη της FUNA δεν έχουμε τα χέρια μας βαμμένα με αίμα», δηλώνει στη διακήρυξή της η Επιτροπή FUNA.

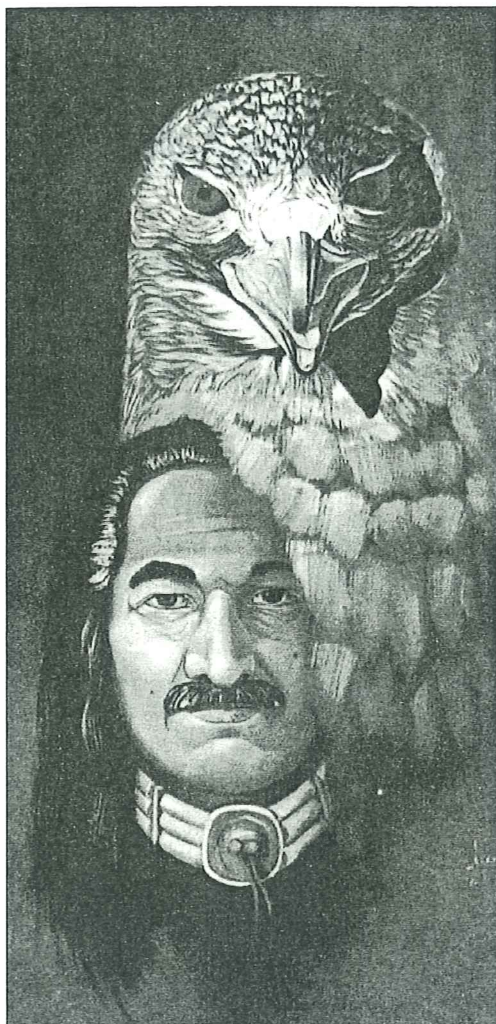
Έως σήμερα, έχουν γίνει 8 δημόσιες διαπομπεύσεις προσώπων. Η Δεξιά, ανησυχώντας για την επέκταση του φαινομένου, κραυγάζει πως αυτές οι ενέργειες εμποδίζουν τη συμφιλίωση του χιλιανού λαού.

Η FUNA απαντάει πως θα ξεφωνίζονται κι αυτοί που υπερασπίζουν τους ενόχους. Και επιμένει στα συνθήματά της:

"Για τους βασανιστές, δολοφόνους και τους συνεργούς τους
ούτε συγγνώμη, ούτε λήθη"

"Εάν δεν υπάρχει Δικαιοσύνη, υπάρχει Κράξιμο"

Σ.Γ.

Αυτοπροσωπογραφία του Λέοναρντ Πελτιέ

«Buffalo Woman» του Φερνάντο Κάρο

Το πνεύμα της Ελευθερίας

«Το να ζωγραφίζω είναι ένας τρόπος να διεισδύω στον κόσμο, αυτόν που το δικαστικό σύστημα των Η.Π.Α. μου έχει στερήσει. Είναι ένα μέσο να ταξιδεύω πέρα απ' τους τοίχους και τα σίδερα αυτής της φυλακής. Μέσα από τους πίνακές μου μπορώ να βρίσκομαι με το λαό μου, να έχω επαφή με την κουλτούρα μου, την παράδοση και το πνεύμα μου. Μπορώ να παρατηρώ χαμογελαστά νέα παιδιά να χορεύουν με τα παραδοσιακά τους κοστούμια, να βλέπω τους προγόνους μας να προσεύχονται, να κρατώ το έντονο βλέμμα ενός πολεμιστή. Όταν δουλεύω τον πίνακά μου είμαι ελεύθερος."

Λέοναρντ Πελτιέ

Ο Λέοναρντ Πελτιέ έγινε ένας αναγνωρισμένος καλλιτέχνης στη φυλακή. Ζωγραφίζει και συνεχίζει να δημιουργεί πολλά έργα εμπνεόμενος από την ινδιάνικη πολιτιστική κληρονομιά. Καθένα από τα έργα του εκφράζει την παλαιότερη και τη σύγχρονη ταυτότητα των ινδιάνικων εθνών. Αρκετοί από τους πίνακες αυτούς έχουν παρουσιασθεί σε εκθέσεις που έχουν γίνει σε πολλές χώρες του κόσμου και ορισμένοι πουλήθηκαν και στολίζουν ήδη ιδιωτικές συλλογές. Λιθογραφίες και καρτ-ποστάλ έχουν εκτυπωθεί με τους πίνακες του Πελτιέ, με σκοπό να συγκεντρωθούν χρήματα για την καμπάνια υπεράσπισής του και την ενίσχυση των επιτροπών συμπαράστασης.

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Μπορεί ο Λέοναρντ Πελτιέ να είναι ο πιο γνωστός Ινδιάνος κρατούμενος-καλλιτέχνης, ωστόσο υπάρχουν και πολλοί άλλοι ομοεθνείς του κρατούμενοι που επιδίδονται στη ζωγραφική, τη λογοτεχνία, τη γλυπτική κ.λπ. Έχοντας συνείδηση για τη σημασία της ζωγραφικής στη ζωή του, ο Λέοναρντ Πελτιέ ζήτησε από την Επιτροπή Συμπαράστασής του (LPDC) να συμπεριλάβει έργα και άλλων Ινδιάνων κρατούμενων στις εκθέσεις που διοργανώνει. Πράγματι, η LPDC άρχισε να συγκεντρώνει πίνακες, σκίτσα, γλυπτά για να τα παρουσιάσει στο κοινό και να μαζευτούν χρήματα που θα διατεθούν στην ενίσχυση των κρατούμενων καλλιτεχνών, προσφέροντας τους έτσι τα απαραίτητα υλικά για να συνεχίσουν το έργο τους. Ας σημειωθεί πως σε ορισμένες φυλακές απαγορεύεται στους κρατούμενους-καλλιτέχνες να χρησιμοποιούν λάδια και μπογιές.

Παρά τις όποιες δυσκολίες, το πρόγραμμα "Πνεύμα της Ελευθερίας" καλύπτει σήμερα όλο και περισσότερους Ινδιάνους κρατούμενους, που δηλώνουν πως μέσα από την τέχνη έχει αλλάξει η ζωή τους, πως έχουν ξαναβρεί την ελπίδα.

Στιγμές

του Χορχε Λουις Μπορχες

Αν μπορούσα να ξαναζήσω τη ζωή μου απ' την αρχή,
θα προσπαθούσα να κάνω περισσότερα λάθη.
Δε θα πάσχιζα τόσο για την τελειότητα, θα ήμουν πιο χαλαρός.
Θα χάζευα πιο πολύ,
θα έπαιρνα πολύ λίγα πράγματα στα σοβαρά.
Θα ήμουν λιγότερο υγειινιστής.
Θα διακινδύνευα περισσότερο, θα έκανα πιο πολλά ταξίδια, θ' αγνάντευα
πιο πολλά ηλιοβασιλέματα, θ' ανέβαινα πιο πολλά βουνά, θα κολυμπούσα σε περισσότερα ποτάμια.
Θα πήγαινα σε μέρη που δεν πήγα ποτέ, θα έτρωγα πιο πολλά παγωτά
και λιγότερα φασόλια, θα είχα περισσότερα προβλήματα
πραγματικά και λιγότερα φανταστικά.

Υπήρξα ένας από κείνους τους ανθρώπους που ζουν
λογικά και παραγωγικά κάθε στιγμή της ζωής τους.
Σίγουρα είχα στιγμές χαράς.
Αλλά αν μπορούσα να γυρίσω πίσω, θα προσπαθούσα
να έχω μόνο καλές στιγμές.
Γιατί αν δεν το ξέρετε, απ' αυτό είναι φτιαγμένη η ζωή, από στιγμές.
Μη χάνεις το τώρα.
Ήμουν από κείνους που δεν πάνε πουθενά χωρίς θερμόμετρο,
θερμοφόρα, ομπρέλα και αλεξίπτωτο.
Αν μπορούσα να ξαναζήσω απ' την αρχή, θα ταξίδευα πιο ανάλαφρος.

Αν μπορούσα να ξαναζήσω, θα γύριζα ξυπόλητος
από τις αρχές της άνοιξης ως το τέλος του φθινοπώρου.
Θα έκανα πιο πολλές βόλτες, θ' αγνάντευα πιο συχνά την αυγή,
θα έπαιζα με πιο πολλά παιδιά, αν είχα και πάλι τη ζωή μπροστά μου.
Όμως, βλέπετε, είμαι 85 χρονών και ξέρω πως πεθαίνω.

Απόδοση: Α.Σ.

Instantes

por Jorge Luis Borges

Si pudiera vivir nuevamente mi vida.
En la próxima trataría de cometer màs errores.
No intentaría ser tan perfecto, me relajaría màs.
Sería màs tonto de lo que he sido, de hecho
tomaría muy pocas cosas con seriedad.
Sería menos higiénico.
Correría màs riesgos, haría màs viajes, contemplaría
màs atardeceres, subiría màs montañas, nadaría màs ríos.

Iría a màs lugares adonde nunca he ido, comería
màs helados y menos habas, tendría màs problemas
reales y menos imaginarios.

Yo fui una de esas personas que vivió
sensata y prolíficamente cada minuto de su vida;
claro que tuve momentos de alegría.
Pero si pudiera volver atràs trataría
de tener solamente buenos momentos.
Por si no lo saben, de eso està hecha la vida, sólo de momentos;
no te pierdas el ahora.
Yo era uno de esos que nunca iban a ninguna parte sin un termómetro,
una bolsa de agua caliente, un paraguas y un paracaídas;
si pudiera volver a vivir, viajaría màs liviano.

Si pudiera volver a vivir comenzaría a andar descalzo
a principios de la primavera y seguiría así hasta concluir el otoño.
Daría màs vueltas en calesita, contemplaría màs amaneceres
y jugaría con màs niños, si tuviera otra vez la vida por delante.
Pero ya ven, tengo 85 años y sé que me estoy muriendo.

ΚΟΥΒΑ Διατρέφοντας τον πληθυσμό

Τα πρώτα χρόνια της επανάστασης, όταν ο Τσε Γκεβάρα είχε την ευθύνη του σχεδιασμού της κουβανέζικης οικονομίας, διείδε γρήγορα ότι η κληρονομιά της εξαγωγικής μονοκαλλιέργειας της ζάχαρης έπρεπε να εξαλειφθεί, εάν ήθελε η Κούβα να αποδεσμευθεί από την εξάρτηση των διεθνών αγορών. Ο Τσε έκανε προσπάθεια να περιοριστούν οι φυτείες ζαχαροκάλαμου και στη θέση τους καλλιεργήθηκαν νέα για το νησί γεωργικά προϊόντα, με στόχο να προωθηθεί η αυτάρκεια σε ποικιλία αγροτικών προϊόντων, όρος που κατά τον Τσε ήταν απαραίτητος για την ενίσχυση της οικονομικής και πολιτικής ανεξαρτησίας της Κούβας. Το πείραμα δεν είχε άμεσα αποτελέσματα και η αγροτική παραγωγή επανήλθε στην προηγούμενη κατάσταση.

Η ειρωνεία της Ιστορίας είναι πως 30 χρόνια μετά και ύστερα από τη διάλυση του σοβιετικού μπλοκ η Κούβα έπρεπε ν' αναζητήσει την αυτάρκεια εκείνη που τότε βιαστικά σχεδιάστηκε και εγκαταλείφθηκε. Η σημερινή προσπάθεια, που μάλιστα συντελείται με οικολογικές προδιαγραφές, περιγράφεται στο άρθρο της *Washington Free Press*, που δημοσιεύουμε παρακάτω.

Η οικολογική καλλιέργεια, που συχνά θεωρούνταν ως ένα ασήμαντο μέρος της συνολικής παραγωγής τροφίμων, μπορεί να θρέψει μια ολόκληρη χώρα, όπως υποστηρίζεται σε μια αναφορά του Ινστιτούτου Επισιτιστικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής "Πρώτα η Τροφή". Πρόκειται για μια οργάνωση που δουλεύει για την αγροτική ανάπτυξη (οικολογική γεωργία, η οποία δεν εξαντλεί την παραγωγική ικανότητα του εδάφους). Στην Κούβα πολλά από τα τρόφιμα που καταναλώνονται καθημερινά παράγονται χωρίς συνθετικά λιπάσματα και τοξικά φυτοφάρμακα, επισημαίνεται στην αναφορά με τίτλο "Καλλιέργειες στην Αβάνα: Αστικές Καλλιέργειες και Διατροφική Ασφάλεια στα Χρόνια της Κρίσης".

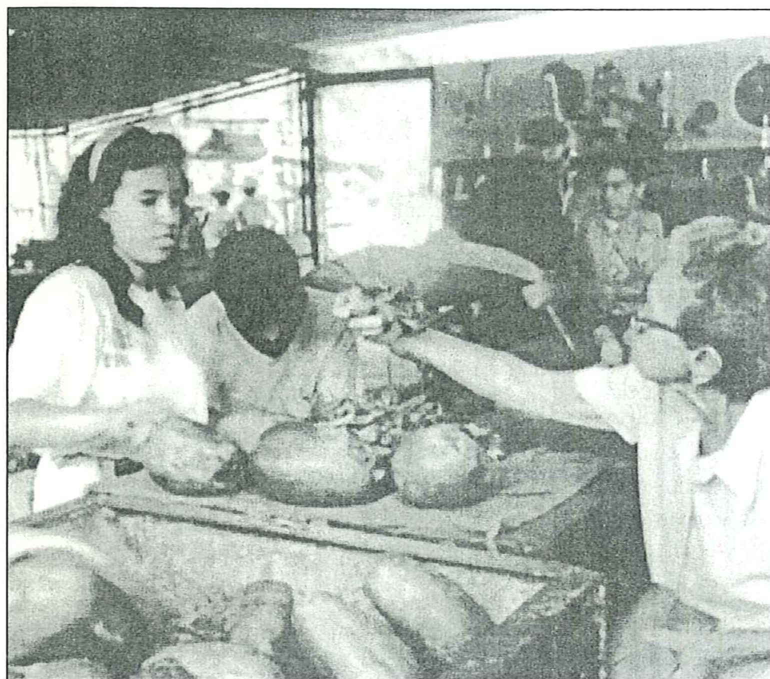
Το κίνημα οργανικής διατροφής στην Κούβα αναπτύχθηκε ως απάντηση σε μια κρίση. Πριν από την επανάσταση που ανέτρεψε το δικτάτορα Φουλχένσιο Μπατίστα το 1959 και σε κάποιο βαθμό κατά την περίοδο της σοβιετικής στήριξης στην Κούβα, το νησί ακολουθούσε ένα τυπικό σχήμα αποικιακής παραγωγής τροφίμων. Παρήγαγε προϊόντα πολυτελείας προς εξαγωγή και εισήγαγε τρόφιμα για τον πληθυσμό της χώρας. Το 1990, πάνω από το 50% των τροφίμων προέρχονταν από εισαγωγές. «Στην Καραϊβική, η διατροφική ανασφάλεια είναι άμεσο αποτέλεσμα αιώνων αποικιοκρατίας, κατά την οποία δόθηκε προτεραιότητα στην παραγωγή ζάχαρης και άλλων εξαγώγιμων προϊόντων, αγνοώντας την παραγωγή τροφίμων για εγχώρια κατανάλωση», λέγεται στην αναφορά. Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης να διορθώσει την κατάσταση, η Κούβα συνέχισε αυτή την τακτική μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1989.

Η εξάλειψη της σοβιετικής βοήθειας σήμαινε ότι 1.180.000 τόνοι χημικών λιπασμάτων, 15.400 τόνοι φυτοφάρμακα και 9.100 τόνοι ζιζανιοκτόνα δεν μπορούσαν πια να εισαχθούν, σύμφωνα με την αναφορά.

Μια από τις απαντήσεις που έδωσε η Κούβα σ' αυτό το σοκ ήταν η ανάπτυξη των "αστικών αγροκαλλιεργειών", ενισχύοντας έτσι το Εθνικό Πρόγραμμα Διατροφής, που είχε ήδη ξεκινήσει και που αποσκοπούσε στην αξιοποίηση αχρησιμοποίητων γαιών, κυρίως γύρω από την Αβάνα, ώστε να μετα-

οικολογικά

τραπούν αυτές σε καλλιεργήσιμους κήπους. Καλλιεργώντας και στην πόλη, και όχι μόνο στην ύπαιθρο, μειώθηκαν οι ανάγκες για μεταφορά, ψύξη και άλλους δυσεύρετους πόρους.

Η επιτυχία του προγράμματος ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Το 1998, υπήρχαν περισσότερες από 8.000 αστικές αγροκαλλιέργειες και κοινοτικοί κήποι μέσα και γύρω από την Αβάνα, όπου εργάζονταν 30.000 άνθρωποι.

Οι αστικές καλλιέργειες είναι τώρα ένα μείζον στοιχείο του αστικού τοπίου της Αβάνας και το μοντέλο αυτό επεκτείνεται σε ολόκληρη τη χώρα, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η παραγωγή κατά 250% ως 350% το χρόνο. Σήμερα, τα τρόφιμα των αστικών καλλιεργειών παράγονται σχεδόν εξ ολοκλήρου με οικολογικές μεθόδους. Η χρήση χημικών φυτοφαρμάκων έχει εξαλειφθεί εντελώς στις καλλιέργειες μέσα στα όρια της Αβάνας.

Ο Μαρτίν Μπουρκέ, που είναι επικεφαλής του προγράμματος "για μια αειφόρο αγροτική ανάπτυξη" στην οργάνωση "Πρώτα η Τροφή", είπε πως ο στόχος του εθνικού προγράμματος αστικών καλλιεργειών είναι να παραχθούν αρκετά φρέσκα φρούτα και λαχανικά για τον καθένα και ότι μερικές πόλεις έχουν ξεπεράσει αυτό το στόχο. Πρόσθεσε, επίσης, πως οι αγρότες είναι από τους πιο καλοπληρωμένους στην Κούβα και ότι οι οικολογικές τροφές είναι για όλους τους Κουβανούς, όχι μόνο για τους πλούσιους, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες.

Τα autoconsumos, δηλαδή οι κήποι που προορίζονται για την κάλυψη αναγκών σε τροφή, βρίσκονται σε σχολεία και σε χώρους δουλειάς. Υπάρχουν σήμερα στην Αβάνα 376 autoconsumos. Η παραγωγή πηγαίνει συνήθως στην τραπεζαρία του φορέα που καλλιεργεί τον κήπο και το περίσσευμα πηγαίνει στους εργαζόμενους σε χαμηλές τιμές.

Στην Αβάνα, υπάρχουν 451 organoponicos, δηλαδή κήποι μέσα σε κοντέινερς με μεγάλη αναλογία κοπριάς προς χώμα, όπου γίνεται εντατική καλλιέργεια λαχανικών, χορταρικών και μπαχαρικών, που πωλούνται κατευθείαν στον κόσμο. Οι υπόλοιπες καλλιέργειες γίνονται σε huertos intensivos, κήπους εντατικής καλλιέργειας, που αποσκοπούν στη μέγιστη απόδοση και όπου ενσωματώνεται οργανικό υλικό κατευθείαν στο χώμα. Δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου πρόβλημα ζιζανίων, λόγω της "απίστευτης βιοποικιλότητας" των κήπων.

«Πλησιάζουμε στη βιολογική ισορροπία. Οι πληθυσμοί των ζιζανίων είναι τώρα υπό έλεγχο, λόγω της σταθερής παρουσίας οργανισμών που τρέφονται από τα ζιζάνια στο οικοσύστημα. Δε χρειάζεται σχεδόν καθόλου να εισάγουμε καμιά ουσία ελέγχου», λέει ο πρόεδρος ενός huerto intensivo.

Υπάρχουν και άλλα προγράμματα, που αποσκοπούν στο να αυξηθεί η αστική και προαστιακή παραγωγή σε θεραπευτικά φυτά, λουλούδια, μέλι, αυγά, κουνέλια και οποιοδήποτε άλλο χρήσιμο είδος. Πολλά αγροτικά νοικοκυριά παράγουν τώρα τη δική τους βασική διατροφή σε φασόλια, ρύζι και βολβούς, ενώ και η εκτροφή μικρών ζώων έχει επίσης επεκταθεί δραστικά, ιδίως στις προαστιακές και αγροτικές περιοχές.

«Στην αρχή, η αειφόρος γεωργία αντιμετωπίστηκε ως μέσον για να τα βγάλει κανείς πέρα με το σοκ της αποχώρησης των Σοβιετικών», λέει ο Μπουρκέ. «Όταν ξεκίνησαν αυτή την προσπάθεια, οι περισσότεροι από αυτούς που οργάνωσαν το πρόγραμμα δε μπορούσαν να φανταστούν ότι θα ήταν δυνατόν να παραχθεί μια σημαντική ποσότητα ρυζιού στην Κούβα χωρίς τη χρήση μεγάλων ποσοτήτων λιπασμάτων. Όμως, το 1997, η παραγωγή ρυζιού σε μικρής κλίμακας καλλιέργειες είχε φτάσει τους 127.000 τόνους, που είναι το 65% της εθνικής παραγωγής. Σήμερα, όλοι συμφωνούν ότι η αειφόρος γεωργία παίζει μείζονα ρόλο στη διατροφή της χώρας και έχει, επίσης, ως αποτέλεσμα να εξοικονομεί η Κούβα εκατομμύρια δολάρια, που αλλιώς θα πήγαιναν στο διεθνές καρτέλ των εταιρειών φυτοφαρμάκων.»

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το 1999 η οικολογική αστική καλλιέργεια παρήγαγε το 65% του ρυζιού της Κούβας, το 46% των φρέσκων λαχανικών, το 38% των μη κιτρωδών φρούτων, το 13% των ριζών βολβών και μπανανών, καθώς και το 6% των αυγών. Η Κούβα έχει σαφώς ξεπεράσει την επισιτιστική κρίση των μέσων της δεκαετίας του '90.

Τα τελευταία χρόνια, η οργάνωση "Πρώτα η Τροφή" έστειλε στην Κούβα δεκάδες αγρότες, ερευνητές, ακαδημαϊκούς και ακτιβιστές απ' όλο τον κόσμο, για να μάθουν από την εμπειρία οικολογικής καλλιέργειας αυτής της χώρας.

Γ.Σ.

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Ένα παιδί αξίζει

Σε μια επίσημη τελετή στο θέατρο Τερέσα Καρένιο, ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγο Τσάβες παρουσίασε την Εθνική Επιτροπή Αλφαβητισμού, την οποία απαρτίζουν 100 πολίτες και 26 στρατιωτικοί, εγκαινιάζοντας την Καμπάνια Αλφαβητισμού μπροστά σε 2.000 εθελοντές αλφαβητιστές. Ο συνολικός αριθμός των εθελοντών "δασκάλων" θα ανέλθει στις 20.000 και θα επιδιωχθεί να μάθουν γραφή και ανάγνωση 263.000 αναλφάβητοι Βενεζολάνοι. Το ποσοστό αναλφάβητων ανέρχεται στο 18% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Από την ομιλία του προέδρου Τσάβες, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Resumen*, παρουσιάζουμε ένα απόσπασμα.

"...Έχουμε ξαναπεί ότι η πιο σπουδαία ενέργεια δεν είναι αυτή που παρέχει το πετρέλαιο. Η ενέργεια βρίσκεται εδώ. Μεταξύ ενός πετρελαιοφόρου πηγαδιού και ενός παιδιού, εγώ προτιμώ χίλιες φορές το παιδί. Αυτό είναι πολύ πιο σημαντικό, ζωτικό και ουσιώδες και θα πρέπει να επιμείνουμε σ' αυτό, γιατί στον κόσμο, ειδικά στη Δύση, στην οποία ανήκουμε λόγω γεωγραφικής θέσης και ενίοτε λόγω ένταξης, ειδικά τα τελευταία χρόνια, αναπτύχθηκε αυτό το παγκόσμιο ρεύμα αντίληψης, σύμφωνα με το οποίο το πιο σημαντικό είναι η αγορά. Υπάρχει, λένε, ένα αόρατο χέρι της αγοράς που τα διευθετεί όλα, που τα λύνει όλα, ότι φτάσαμε πια στο τέλος της Ιστορίας, στην τεχνοτρονική εποχή. Αυτό καλλιεργήθηκε και διαδόθηκε σε όλον τον κόσμο και, τελικά, πού βρίσκεται ο άνθρωπος;

Ο Χριστός έλεγε ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι το Α και το Ω, το ανθρώπινο ον πρέπει να είναι η αρχή και το τέλος όλων. Πρέπει να αποκαταστήσουμε το αίσθημα του ανθρωπισμού και να τοποθετήσουμε το ανθρώπινο ον σε πρώτο πλάνο, μετά έρχεται το πετρέλαιο, το χρυσάφι, ο πληθωρισμός, όλα τα άλλα. Όμως, σε πρώτο πλάνο είναι το ανθρώπινο ον, ο Βενεζολάνος και η Βενεζολάνα, τα παιδιά της Βενεζουέλας. Και αυτή ακριβώς είναι μια από τις αρνητικές κληρονομιές που υπάρχουν ακόμα στο κοινωνικό σώμα και που μας έχει κάνει πολύ κακό, που συνεχίζει να μας βλάπτει και θα εξακολουθήσει να μας ζημιώνει για κάποιο διάστημα ακόμα, γιατί αυτό δεν εξαφανίζεται ως δια μαγείας.

Αυτή είναι η ουσιώδης πλευρά της επανάστασης που προωθούμε. Θα πρέπει να ξεφύγουμε από τα παλιά παραδείγματα, θα πρέπει να ξεφύγουμε από τις παλιές αρχές που εξυπηρετούσαν μόνο στο να σαπίσουμε ως κοινωνία. Εγώ πάντα αναρωτιέμαι, για παράδειγμα, όταν γυρίζω όλα τα μέρη της χώρας, πώς γίνεται να υπάρχουν παντού παιδιά εγκαταλειμμένα;....

Σε αυτό το σημείο κάνουμε μια έκκληση, πρέπει να ξαναβρούμε τις αρχές της αλληλεγγύης, για τις οποίες μιλούσε ο Σιμόν Ροντρίγκες, αυτός ο μεγάλος επαναστάτης του Μπολίβαρ, που έλεγε πως πρέπει να υπάρχουμε στην κοινωνία για να βοηθάει ο ένας τον άλλο και όχι για να αυτοκαταστρεφόμαστε. Ο Σιμόν Ροντρίγκες το έλεγε πριν 200 χρόνια. Όσο τα μέλη μιας κοινωνίας δεν αποβάλλουν από την ψυχή τους την εκφυλισμένη κατάσταση του ατομισμού και δε σκεφτόμαστε τους άλλους, δε σκεφτόμαστε ότι όλοι είμαστε ίσοι και ότι όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις, όσο αυτό δε συμβαίνει, δε θα υπάρχει μια αληθινή δημοκρατία, όλα τα άλλα είναι ψεύτικα, θα υπάρχουν δημοκρατίες του αέρα, όπως έλεγε ο Πατέρας Ελευθερωτής, ο Μπολίβαρ. Ακριβώς περί αυτού πρόκειται η προσπάθεια με τη Μπολιβαριανή Εκστρατεία Αλφαβητισμού, ως μέρος του Εθνικού Προγράμματος Εκπαίδευσης. Η Μόρφωση, η Μόρφωση, η Μόρφωση!

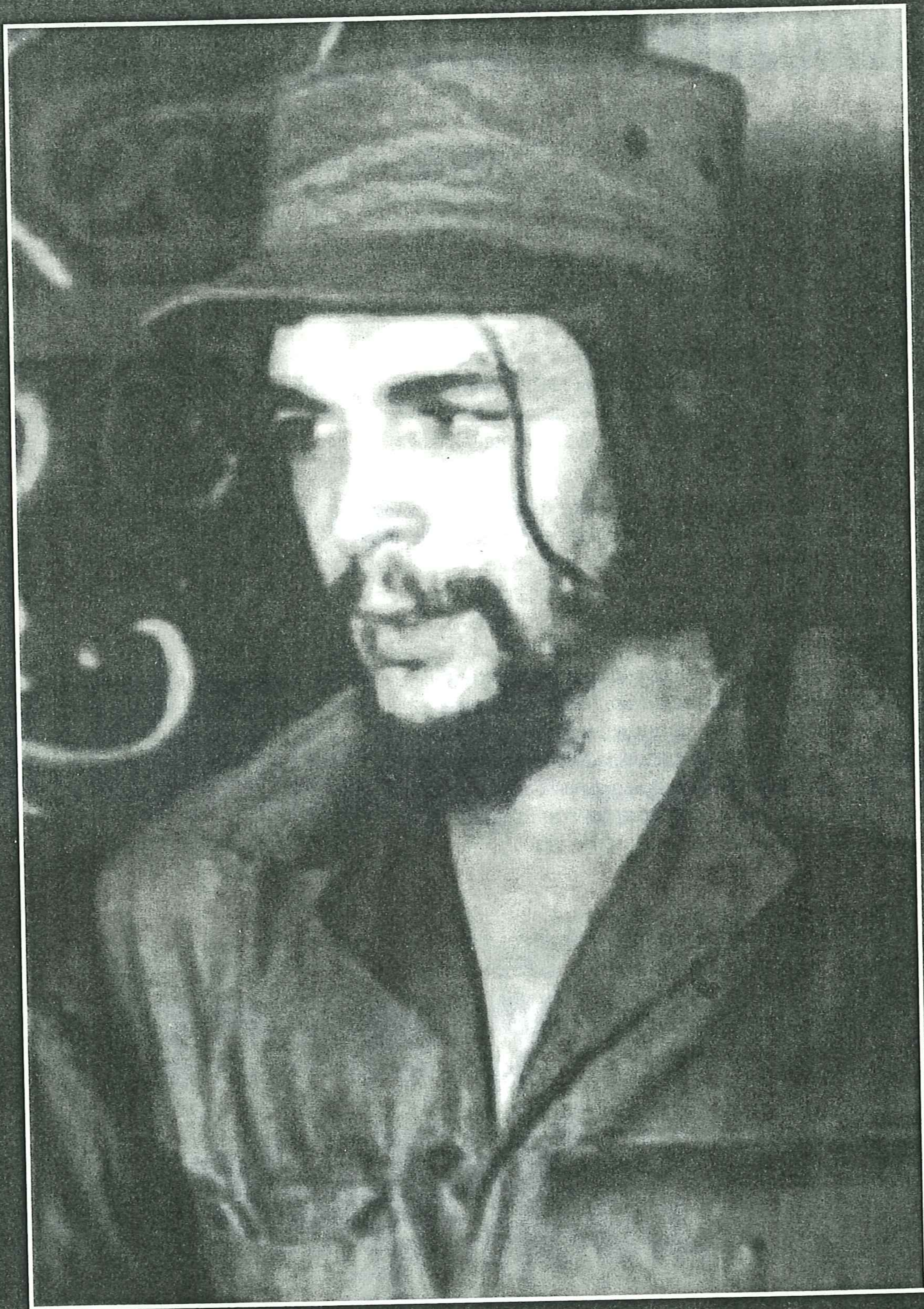

Ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγο Τσάβες.

Τα έθνη προχωρούν προς το μεγαλείο τους, στο βαθμό που προχωρεί η μόρφωσή τους. Λόγια του Σιμόν Μπολίβαρ. Η εκπαίδευση, όπως όλοι ξέρουμε, ήταν στην πράξη εγκαταλειμμένη στην τύχη της στη Βενεζουέλα. Το ρεύμα του νεοφιλελευθερισμού υποστηρίζει ότι υπάρχει ένα αόρατο χέρι, σαν το χέρι του Θεού, το χέρι της αγοράς. Οι αντιλήψεις περί ελεύθερης αγοράς στηρίζονται σ' αυτό, πως όλα τα διευθετεί η αγορά. Είναι ένα αόρατο χέρι, ναι, είναι όμως ένα χέρι που πρώ-

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

Τον Αύγουστο έγινε στην πρωτεύουσα Μανάγκουα μεγάλη εκδήλωση για την 20ή επέτειο της Σταυροφορίας Αλφαβητισμού που υπήρξε μια από τις κορυφαίες εκδηλώσεις της Σαντινιστικής Επανάστασης. Το 1980, λίγους μήνες μετά την επικράτηση της επανάστασης στη Νικαράγουα, ένας «στρατός» 60.000 νεαρών αλφαβητιστών σκορπίστηκε σ' ολόκληρη τη Νικαράγουα ως και τα πιο απομακρυσμένα της σημεία, για να μάθει γραφή και ανάγνωση σε μισό εκατομμύριο Νικαραγουανούς κάθε ηλικίας.

Η Εθνική Σταυροφορία Αλφαβητισμού, που περιόρισε τον αναλφαβητισμό σε ένα 12%, αντιπροσωπεύει ένα από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα της νικαραγουανής νεολαίας.

Τιμή: 500 δρχ.